

Ny djurskyddslag

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till ny djurskyddslag och antar förslaget till ändring i offentlighets- och sekretesslagen samt förslagen till följdändringar i några andra lagar.

Förslaget om en ny djurskyddslag innebär bl.a. att djur ska hållas och skötas i en god djurmiljö och på ett sådant sätt att beteendestörningar förebyggs samt krav på att den som håller djur ska ha tillräcklig kompetens för att tillgodose djurets behov. Det klargörs att djur av tamdjursart inte får överges, och det införs ett förbud mot att djur tränas för eller används i prov på ett sådant sätt att djuren utsätts för lidande. Vidare ändras bestämmelser om djurförbud för att tillämpningen ska bli mer proportionerlig.

I förslaget till ändring i offentlighets- och sekretesslagen föreslås en ny sekretessbrytande bestämmelse som gör det möjligt för personal inom hälso- och sjukvården och socialtjänsten att lämna uppgifter om vissa djurskyddsproblem till berörda myndigheter.

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2017/18 om djurskydd som rör bl.a. cirkus- och pälsdjur, krav på märkning och registrering av katter, beslutsprocessen för djurförbud, avel, utevistelse för djur, djuromsorgsprogram, grytanlagsprov samt arbetet mot antibiotikaresistens.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 april 2019.

I betänkandet finns 26 reservationer (M, SD, C, V, L, KD).

Behandlade förslag

Proposition 2017/18:147 Ny djurskyddslag.

Cirka 20 yrkanden i följdmotioner.

Cirka 100 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2017/18.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	9
Ärendet och dess beredning	9
Bakgrund	9
Propositionens huvudsakliga innehåll	11
Utskottets överväganden	12
En ny djurskyddslag	12
Ett gott djurskydd och respekten för djur	17
Lagens tillämpningsområde	20
Definitioner och upplysningar	21
Personer som är ansvariga för djurens välfärd	22
Grundläggande djurskyddskrav, god djurmiljö och naturligt beteende	25
Kompetens och utbildningskrav	29
Tillräcklig tillsyn och krav på foder och vatten	30
Krav på stall och uppbinding m.m.	32
Förbud mot att överge djur m.m.	35
Förbud mot vissa handlingar mot djur	37
Förbud mot viss avel	39
Överlåtelse och transport av djur	42
Tävling och offentlig förevisning	43
Vård av djur och andra operativa ingrepp	52
Slakt och annan avlivning av djur	53
Godkännande och registrering	54
Märkning och registrering av katter	58
Djurförsök	59
Offentlig kontroll och myndigheternas uppgifter	61
Djurförbud och omhändertagande	68
Straff och andra sanktioner	76
Överklagande, ikraftträdande och övergångsbestämmelser	79
Ändringar i andra lagar	80
Arbete mot antibiotikaresistens	81
Minknäringen	88
Djuromsorgsprogram m.m.	92
Motioner som bereds förenklad	94
Reservationer	96
1. En ändamålsenlig djurskyddslag, punkt 2 (M, C, L, KD)	96
2. En ändamålsenlig djurskyddslag, punkt 2 (SD)	96
3. Resultatbaserade ersättningar, punkt 3 (M)	97
4. Ett gott djurskydd och respekten för djur, punkt 4 (SD)	98
5. Lagens tillämpningsområde, punkt 5 (SD)	98
6. Personer som är ansvariga för djurens välfärd, punkt 6 (M, C, L, KD)	99
7. Grundläggande djurskyddskrav, god djurmiljö och naturligt beteende, punkt 7 (V)	99
8. Tillräcklig tillsyn och krav på foder och vatten, punkt 8 (M, C, L, KD)	100
9. Förbud mot vissa handlingar mot djur, punkt 11 (SD)	101

10. Tävling och offentlig förevisning, punkt 13 (M, C, L, KD)	101
11. Tävling och offentlig förevisning, punkt 13 (SD)	102
12. Tävling och offentlig förevisning, punkt 13 (V).....	103
13. Godkännande och registrering, punkt 14 (C, KD).....	105
14. Märkning och registrering av katter, punkt 15 (SD).....	106
15. Märkning och registrering av katter, punkt 15 (V).....	106
16. Offentlig kontroll och myndigheternas uppgifter, punkt 16 (SD).....	107
17. Offentlig kontroll och myndigheternas uppgifter, punkt 16 (C)	108
18. Djurförbud och omhändertagande, punkt 17 (M, C, L, KD)	108
19. Djurförbud och omhändertagande, punkt 17 (SD).....	109
20. Straff och andra sanktioner, punkt 18 (SD)	110
21. Ökat internationellt arbete mot antibiotikaanvändning inom livsmedelsproduktionen, punkt 20 (M, C, L, KD)	110
22. Åtgärder mot den globala antibiotikaanvändningen, punkt 21 (KD) ..	111
23. Antibiotikaanvändningen i EU, punkt 22 (C).....	112
24. Antibiotikaanvändningen i EU, punkt 22 (KD).....	112
25. Minknäringen, punkt 23 (V).....	113
26. Djuromsorgsprogram m.m., punkt 24 (SD)	115
Särskilda yttranden	116
1. Motioner som bereds förenklat, punkt 25 (M).....	116
2. Motioner som bereds förenklat, punkt 25 (SD)	116
3. Motioner som bereds förenklat, punkt 25 (C).....	116
4. Motioner som bereds förenklat, punkt 25 (L).....	116
5. Motioner som bereds förenklat, punkt 25 (KD).....	117
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	118
Propositionen	118
Följdmotionerna	118
Motioner från allmänna motionstiden 2017/18	120
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	130
<i>Bilaga 3</i>	
Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet under förslagspunkt 25	157

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. En ny djurskyddslag m.m.

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. djurskyddslag,
  2. lag om ändring i lagen (2009:302) om verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård,
  3. lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400),
  4. lag om ändring i lagen (2009:619) om djurskyddskontrollregister,
  5. lag om ändring i läkemedelslagen (2015:315).
- Därmed bifaller riksdagen proposition 2017/18:147 punkterna 1–5.

2. En ändamålsenlig djurskyddslag

Riksdagen avslår motionerna

- 2017/18:2268 av Jan Ericson (M),
2017/18:2759 av Sofia Arkelsten (M) yrkande 3,
2017/18:3717 av Kristina Yngwe m.fl. (C, M, L, KD) yrkande 5,
2017/18:3855 av Eskil Erlandsson m.fl. (C) yrkande 42,
2017/18:4034 av Kristina Yngwe m.fl. (C, M, L, KD) yrkande 1 och
2017/18:4040 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 1.

Reservation 1 (M, C, L, KD)

Reservation 2 (SD)

3. Resultatbaserade ersättningar

Riksdagen avslår motion

- 2017/18:3345 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M) yrkande 17.

Reservation 3 (M)

4. Ett gott djurskydd och respekten för djur

Riksdagen avslår motion

- 2017/18:3886 av Martin Kinnunen och Runar Filper (båda SD) yrkandena 10 och 11.

Reservation 4 (SD)

5. Lagens tillämpningsområde

Riksdagen avslår motionerna

- 2017/18:2078 av Markus Wiechel (SD) yrkande 1,
2017/18:2384 av Richard Jomshof m.fl. (SD) yrkande 3 och
2017/18:3886 av Martin Kinnunen och Runar Filper (båda SD) yrkande 1.

Reservation 5 (SD)

6. Personer som är ansvariga för djurens välfärd

Riksdagen avslår motion

2017/18:4034 av Kristina Yngwe m.fl. (C, M, L, KD) yrkande 2.

Reservation 6 (M, C, L, KD)

7. Grundläggande djurskyddskrav, god djurmiljö och naturligt beteende

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:2253 av Sofia Arkelsten (M) och

2017/18:4019 av Jens Holm m.fl. (V) yrkandena 3 och 6.

Reservation 7 (V)

8. Tillräcklig tillsyn och krav på foder och vatten

Riksdagen avslår motion

2017/18:4034 av Kristina Yngwe m.fl. (C, M, L, KD) yrkande 4.

Reservation 8 (M, C, L, KD)

9. Krav på stall och uppbindning m.m.

Riksdagen avslår motion

2017/18:2329 av Cecilia Widegren (M).

10. Förbud mot att överge djur m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:2123 av Markus Wiechel (SD) yrkandena 1–3 och 5 samt

2017/18:3886 av Martin Kinnunen och Runar Filper (båda SD) yrkande 12.

11. Förbud mot vissa handlingar mot djur

Riksdagen avslår motion

2017/18:3886 av Martin Kinnunen och Runar Filper (båda SD) yrkande 4.

Reservation 9 (SD)

12. Förbud mot viss avel

Riksdagen avslår motion

2017/18:185 av Markus Wiechel och Jeff Ahl (båda SD) yrkandena 1–7.

13. Tävling och offentlig förevisning

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:179 av Markus Wiechel och Jeff Ahl (båda SD),

2017/18:371 av Birgitta Ohlsson och Christina Örnebjär (båda L) yrkandena 1–3,

2017/18:801 av Catharina Bråkenhielm (S),

2017/18:858 av Kristina Nilsson m.fl. (S),

2017/18:2826 av Sofia Arkelsten (M),
 2017/18:3886 av Martin Kinnunen och Runar Filper (båda SD)
 yrkandena 6–8,
 2017/18:4019 av Jens Holm m.fl. (V) yrkandena 1 och 4,
 2017/18:4034 av Kristina Yngwe m.fl. (C, M, L, KD) yrkande 3 och
 2017/18:4040 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 3 och 4.

Reservation 10 (M, C, L, KD)

Reservation 11 (SD)

Reservation 12 (V)

14. Godkännande och registrering

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:3426 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 10 och
 2017/18:3855 av Eskil Erlandsson m.fl. (C) yrkandena 32 och 47.

Reservation 13 (C, KD)

15. Märkning och registrering av katter

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:590 av Catharina Bråkenhielm (S),
 2017/18:1049 av Annicka Engblom och Betty Malmberg (båda M),
 2017/18:1092 av Lars Eriksson (S),
 2017/18:1799 av Elin Lundgren och Åsa Lindestam (båda S),
 2017/18:2123 av Markus Wiechel (SD) yrkande 4,
 2017/18:4019 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 2 och
 2017/18:4040 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 5.

Reservation 14 (SD)

Reservation 15 (V)

16. Offentlig kontroll och myndigheternas uppgifter

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:2759 av Sofia Arkelsten (M) yrkande 2,
 2017/18:3855 av Eskil Erlandsson m.fl. (C) yrkandena 44 och 45 i denna
 del och
 2017/18:4040 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 6 och 7.

Reservation 16 (SD)

Reservation 17 (C)

17. Djurförbud och omhändertagande

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:398 av Jan Ericson (M),
 2017/18:979 av Staffan Danielsson och Daniel Bäckström (båda C),
 2017/18:3855 av Eskil Erlandsson m.fl. (C) yrkande 45 i denna del,
 2017/18:4034 av Kristina Yngwe m.fl. (C, M, L, KD) yrkande 5 och
 2017/18:4040 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 8 och 9.

Reservation 18 (M, C, L, KD)

*Reservation 19 (SD)***18. Straff och andra sanktioner**

Riksdagen avslår motion

2017/18:4040 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 10 och 11.

*Reservation 20 (SD)***19. Överklagande, ikraftträdande och övergångsbestämmelser**

Riksdagen avslår motion

2017/18:2759 av Sofia Arkelsten (M) yrkande 1.

20. Ökat internationellt arbete mot antibiotikaanvändning inom livsmedelsproduktionen

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:2126 av Sten Bergheden (M) yrkande 1 och

2017/18:3717 av Kristina Yngwe m.fl. (C, M, L, KD) yrkande 8.

*Reservation 21 (M, C, L, KD)***21. Åtgärder mot den globala antibiotikaanvändningen**

Riksdagen avslår motion

2017/18:2539 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkandena 6–8.

*Reservation 22 (KD)***22. Antibiotikaanvändningen i EU**

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:1391 av Magnus Manhammar (S),

2017/18:2126 av Sten Bergheden (M) yrkande 2,

2017/18:2539 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkandena 4 och 5 samt

2017/18:3772 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkandena 20 och 21.

*Reservation 23 (C)**Reservation 24 (KD)***23. Minknäringen**

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:366 av Birgitta Ohlsson (L),

2017/18:1126 av Elin Lundgren (S),

2017/18:2385 av Richard Jomshof m.fl. (SD) yrkande 1,

2017/18:3006 av Sofia Arkelsten (M) och

2017/18:4019 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 5.

*Reservation 25 (V)***24. Djuromsorgsprogram m.m.**

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:1386 av Catharina Bråkenhielm (S) och

2017/18:4040 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 2.

Reservation 26 (SD)

25. Motioner som bereds förenklat

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Stockholm den 7 juni 2018

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Åsa Westlund

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Åsa Westlund (S), Kristina Yngwe (C), Maria Malmer Stenergard (M), Isak From (S), Petra Ekerum (S), Martin Kinnunen (SD), Åsa Coenraads (M), Johan Büser (S), Stina Bergström (MP), Gunilla Nordgren (M), Monica Haider (S), Runar Filper (SD), Lars Tysklind (L), Jens Holm (V), Magnus Oscarsson (KD), Marianne Pettersson (S) och Sten Bergheden (M).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlar utskottet regeringens proposition 2017/18:147 Ny djurskyddslag och tre följdmotioner med sammanlagt 22 yrkanden. Vidare behandlas 96 motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2017/18. Ett antal yrkanden tar upp samma eller i princip samma frågor som har behandlats tidigare under mandatperioden, och dessa förslag behandlas därför förenklat i ett separat avsnitt. Regeringens förslag till riksdagsbeslut och motionsförslagen återges i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2.

Betänkandet innehåller 26 reservationer (M, SD, C, V, L, KD).

Med anledning av propositionen uppvaktades utskottet vid sammanträdet den 3 maj 2018 av representanter för World Animal Protection, Compassion in World Farming Sverige, Djurskyddet Sverige, Svenska djurskyddsföreningen, Djurens Rätt och Vi konsumenter. Under uppvaktningen tog utskottet emot en skrivelse med förslag om katter (dnr 1860-2017/18).

Ytterligare en skrivelse har inkommit i ärendet (dnr 1956-2017/18).

Bakgrund

Tidigare beredning av ärendet

Regeringen beslutade under 2009 att ge en särskild utredare i uppdrag att göra en översyn av djurskyddslagstiftningen och att lämna förslag till en ny djurskyddslag och djurskyddsförordning samt att ge exempel på hur andra föreskrifter på området kan utformas (dir. 2009:57). Utredaren fick i uppdrag att ägna särskild uppmärksamhet åt vissa frågor. Exempel på detta var problemen med övergivna och förvildade djur och användning av djur för sexuella ändamål, hur dagens bestämmelse om naturligt beteende kunde förtydligas samt åtgärder för att vända utvecklingen inom aveln i en mer positiv riktning för djurskyddet. Utredaren redovisade sitt betänkande Ny djurskyddslag (SOU 2011:75) under 2011.

Regeringen behandlade i propositionen Ändringar i djurskyddslagen (prop. 2013/14:41) utredningens förslag i fråga om utnyttjande av djur för sexuella ändamål och definitionen av djurförsök. Dessutom behandlades förslaget om att ändra vilken myndighet som ska fatta beslut om verksamhetstillstånd inom försöksdjursområdet och godkännande av anläggningar för försöksdjur. I propositionen En livsmedelsstrategi för Sverige – fler jobb och hållbar tillväxt i hela landet (prop. 2016/17:104) behandlade regeringen utredningens förslag om reglering av kontrollprogram på djurskyddsområdet, införandet av ett vetenskapligt råd för djurskyddsfrågor och en översyn av Jordbruksverkets föreskrifter i syfte att sänka detaljeringsgraden. I det aktuella förslaget till ny djurskyddslag behandlar regeringen utredningens förslag i övriga delar.

Utredningens förslag om en sekretessbrytande bestämmelse för personal inom hälso- och sjukvården eller socialtjänsten när det gäller djurskyddsproblem har utretts vidare inom Näringsdepartementet. En promemoria med delvis ändrade lagförslag har tagits fram. Regeringen anser att riksdagens tillkännagivande om att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag till en sekretessbrytande bestämmelse (bet. 2016/17:KU15 punkt 3, rskr. 2016/17:243) är slutbehandlat i och med detta förslag.

Regeringen har inhämtat Lagrådets yttrande över lagförslagen. Regeringen har i huvudsak följt Lagrådets förslag.

Gällande rätt m.m.

En grundläggande bestämmelse om djurskydd finns i artikel 13 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget). Bestämmelsen innebär att unionen och medlemsstaterna ska ta hänsyn till välfärd för djuren som kännande varelser vid utformning och genomförande av unionens politik i fråga om bl.a. jordbruk, fiskeri och inre marknad. Det finns också ett flertal EU-direktiv på djurskyddsområdet. Bland annat regleras skydd av djur i animalieproduktionen, vilda djur i djurparker samt försöksdjur. Dessutom regleras minimikrav för att hålla svin, värphöns, slaktkycklingar och kalvar. Det finns också ett antal EU-förordningar på djurskyddsområdet vilka gäller direkt som svensk lag. Förordningarna reglerar huvudsakligen den offentliga kontrollen på djurskyddsområdet, djurtransporter och djurskydd vid slakt. De EU-rättsliga djurskyddsreglerna avser, med ett fåtal undantag, jordbruksområdet och de livsmedelsproducerande djuren. Andra djurslag, t.ex. sällskapsdjur, omfattas inte av några särskilda EU-rättsliga bestämmelser om djurskydd. EU-rätten har alltså endast en partiell inverkan på det område som den svenska djurskyddslagen omfattar.

Kommissionen fattade i januari 2017 ett beslut (2017/C31/12) om att inrätta en plattform för djurskydd. Plattformens uppgift är att bl.a. arbeta för ett bättre genomförande och en bättre tillämpning av EU:s regelverk. Plattformen ska möjliggöra för berörda parter att utbyta erfarenheter och bästa praxis och stimulera till frivilliga affärsåtaganden för att stärka djurskyddet och för att främja EU:s djurskyddsstandard globalt.

Djurskyddslagen (1988:534) kompletterar de EU-förordningar som faller inom lagens tillämpningsområde. Genom djurskyddslagen har ett flertal av de ovannämnda EU-direktiven på djurskyddsområdet genomförts på nationell nivå. Även bestämmelser i Europarådets konventioner om djurskydd har genomförts genom djurskyddslagen. Genomförande av EU-direktiv och Europarådets konventioner sker dock också genom bestämmelser på förordningsnivå och genom föreskrifter som har meddelats av Jordbruksverket. Brott mot djurskyddslagens straffbestämmelser faller under allmänt åtal och prövas av allmän domstol. En statlig förvaltningsmyndighets beslut som fattas med stöd av djurskyddsbestämmelserna i ett enskilt fall kan överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Domstolen kan överpröva

förvaltningsmyndighetens beslut och ändra eller upphäva det eller sätta ett annat beslut i dess ställe.

I djurskyddslagen finns ett antal bemyndiganden som ger regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, en möjlighet att meddela närmare föreskrifter på olika områden. I djurskyddsförordningen (1988:539) finns både bestämmelser i sak som kompletterar djurskyddslagen och bemyndiganden för Jordbruksverket att meddela kompletterande föreskrifter. Jordbruksverket har meddelat ungefär 30 olika föreskrifter med stöd av bemyndiganden i djurskyddsförordningen. Föreskrifterna innehåller detaljerade bestämmelser om djurskydd och behandlar vitt skilda områden. Som exempel kan bl.a. nämnas regler för lantbrukets djur, djurtransporter, försöksdjur, odling av fisk, hållande av hund och katt, cirkusdjur samt djurhållning i djurparker. Jordbruksverket är den centrala myndigheten för djurskydd, medan länsstyrelserna i huvudsak sköter det operativa arbetet med djurskyddskontroll.

Propositionens huvudsakliga innehåll

Regeringen föreslår genom propositionen en ny djurskyddslag samt med anledning av det följdändringar i några andra lagar. Syftet med den nya djurskyddslagen är att säkerställa ett gott djurskydd och att främja en god djurvälstånd och respekt för djur. Lagen gäller djur som hålls av människan och, med undantag för vissa bestämmelser, viltlevande försöksdjur. Några bestämmelser gäller även övergivna djur av tamdjursart och förvildade djur av tamdjursart som inte ingår i etablerade populationer.

I förslaget till ny djurskyddslag slås fast att djur ska hållas och skötas i en god djurmiljö och på ett sådant sätt att deras välfärd främjas, att de kan utföra sådana beteenden som de är starkt motiverade för och som är viktiga för deras välbefinnande (naturligt beteende) och att beteendestörningar förebyggs. Det införs ett krav på att den som håller djur eller på annat sätt tar hand om djur ska ha tillräcklig kompetens för att tillgodose djurets behov. Det klargörs att djur av tamdjursart inte får överges. Det införs ett förbud mot att djur tränas för eller används i prov på ett sådant sätt att de utsätts för lidande, och förbudet mot dopning utökas och förtydligas. Ändrade bestämmelser om djurförbud föreslås för att skapa förutsättningar för en mer nyanserad och proportionerlig tillämpning. Regeringen föreslår slutligen genom propositionen en ny sekretessbrytande bestämmelse i offentlighets- och sekretesslagen som gör det möjligt för personal inom hälso- och sjukvården och socialtjänsten att lämna uppgifter om vissa djurskyddsproblem till kontrollmyndigheten för djurskydd eller till Polismyndigheten.

De nya reglerna föreslås träda i kraft den 1 april 2019.

Utskottets överväganden

En ny djurskyddslag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens lagförslag i denna del och avslår motionsyrkanden om målstyrda och konkurrenskraftiga regler.

Jämför reservation 1 (M, C, L, KD), 2 (SD) och 3 (M).

Propositionen

Regeringen föreslår att den nuvarande djurskyddslagen upphävs och ersätts med en ny djurskyddslag. Regeringen gör bedömningen att djurskyddslagen även i framtiden bör vara en ramlag som innehåller de bestämmelser som är grundläggande och centrala för djurs välfärd. Bestämmelserna bör vara målinriktade och medge en flexibilitet vid tillämpningen. Mer detaljerade bestämmelser bör meddelas i förordning eller i myndighetsföreskrifter.

I uppdraget till utredningen om översyn av djurskyddslagstiftningens utformning och innehåll ingick att analysera hur lagstiftningen kunde göras mer flexibel och målinriktad. En sådan förändring av lagstiftningen bedömdes innebära en ökad möjlighet till flexibilitet för djurhållarna och möjliggöra en god djurhållning genom mer individuellt anpassade lösningar. En sådan förändring bedömdes även innebära att djurhållarens betydelse för djurens välfärd blir tydligare. Samtidigt framhölls att lagstiftningen också måste vara tydlig, förutsebar och kontrollerbar.

Regeringen konstaterar i propositionen att djurskyddsutredningens betänkande (SOU 2011:75) inte utgör något underlag för ett mer omfattande skifte till någon ny typ av målstyrd reglering med t.ex. djurvälfärdsparmetrar. Däremot redovisas att djurskyddslagen redan i dag är förhållandevis målinriktad och flexibel till sin karaktär. Regeringen anser därför att den nya djurskyddslagen, i likhet med den nuvarande, även i framtiden bör vara en ramlag och innehålla de centrala principerna och handlingsreglerna som är nödvändiga för att säkerställa ett gott djurskydd. Lagen bör däremot inte innehålla alltför detaljerade bestämmelser eftersom sådana bestämmelser kan behöva ändras relativt ofta, t.ex. för att anpassas till nya vetenskapliga rön eller för att kunna komma åt konkreta problem som uppstått i djurhållningen.

Mer specifika bestämmelser som tydliggör hur kraven i lagen ska uppfyllas finns i dag i djurskyddsförordningen men framför allt i föreskrifter som har meddelats av Jordbruksverket. Förordningen och myndighetsföreskrifterna på området är förhållandevis detaljerade, och regeringen bedömer att en relativt hög detaljeringsgrad kommer att behövas även i fortsättningen, dels med hänsyn till Sveriges skyldigheter att införliva EU-lagstiftningen på

djurskyddsområdet, dels med hänsyn till behovet av tydliga, förutsebara och kontrollerbara bestämmelser.

Djurskyddsutredningen lämnade även förslag på vissa andra åtgärder som syftade till att göra djurskyddslagstiftningen mer målinriktad och flexibel. Utredningen föreslog bl.a. att Jordbruksverket skulle få i uppdrag att se över sina föreskrifter i syfte att sänka detaljeringsgraden, öka målstyrningen och göra föreskrifterna tydligare och lättare att förstå. Utredningen föreslog också att det skulle tas in särskilda bestämmelser i lagen om kontrollprogram som syftar till att upprätthålla och säkerställa en god djurvälstånd på annat sätt än genom krav i föreskrifter.

I propositionen framhålls att regeringen och Jordbruksverket endast har vissa möjligheter att föreskriva om undantag eller i enskilda fall bevilja dispens från bestämmelser i förordning och föreskrifter.

Motionerna

Enligt kommittémotion 2017/18:4034 av Kristina Yngwe m.fl. (C, M, L, KD) yrkande 1 ska regeringen säkerställa att den nya djurskyddslagen utformas så att regleringen går från detaljstyrning till målstyrning med en ändamålsenlig djurskyddsnivå. Enligt motionärerna behöver den svenska djurhållningen ha rätt förutsättningar för att kunna upprätthålla höga djurskydds krav och samtidigt vara konkurrenskraftig i ett internationellt perspektiv. Detaljstyrning leder enligt motionen ofta till mer byråkrati utan att djurvälståndet förbättras. På liknande sätt föreslås i kommittémotionerna 2017/18:3717 av Kristina Yngwe m.fl. (C, M, L, KD) yrkande 5 och 2017/18:3855 av Eskil Erlandsson m.fl. (C) yrkande 42 att dagens djurskyddslag ska gå från detaljstyrning till målstyrning med bibehållen djurskyddsnivå.

Enligt motion 2017/18:2268 av Jan Ericson (M) behövs en ökad helhetssyn i djurskyddslagstiftningen. Att djuret totalt sett har en bra livsmiljö och mår bra borde väga tyngre än brott mot obetydliga detaljer i komplicerade bestämmelser. Enligt kommittémotion 2017/18:3345 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M) yrkande 17 borde såväl regler som ersättningar för djurskydd i större utsträckning kopplas till resultat i stället för åtgärder. Syftet med djurskyddslagstiftningen bör vara att djuren ska må bra, men det syftet kan enligt motionärerna uppnås på olika sätt.

I kommittémotion 2017/18:4040 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 1 efterfrågas en kostnads-nyttöanalys över hur man på effektivast möjliga sätt kan höja ambitionen på djurskyddsområdet. Motionärerna noterar att det finns en målkonflikt mellan förbättrad djurvälstånd inom lantbruket och svensk konkurrenskraft på området. Det bör därför utredas närmare hur man kan höja ambitionen på djurskyddsområdet på effektivast möjliga sätt utan att hämma konkurrenskraften.

I motion 2017/18:2759 av Sofia Arkelsten (M) yrkande 3 understryks att myndigheterna inom djurskyddsområdet ska vara restriktiva med att bevilja dispenser så att Sverige kan ha ett modernt och bra djurskydd.

Kompletterande information

När det gäller målinriktade och flexibla djurskyddsbestämmelser aviserade regeringen i propositionen En livsmedelsstrategi för Sverige – fler jobb och hållbar tillväxt i hela landet (prop. 2016/17:104) att Jordbruksverket bör få i uppdrag att se över sina föreskrifter för att göra dem mer målinriktade och flexibla där så är möjligt med en bibehållen djurskyddsnivå. Regeringen tog i samma proposition också ställning till utredningens förslag om kontrollprogram och bedömde att förslaget inte borde genomföras. I stället skulle beredningen inom Regeringskansliet av det alternativa förslaget i promemorian Reglering av frivilliga kontrollprogram för djuromsorg (dnr N2015/00334/RS) fortsätta. Enligt uppgift från Näringsdepartementet bereds frågan om frivilliga kontrollprogram inom ramen för arbetet med en ny djurskyddsförordning. Den nya förordningen avses träda i kraft samtidigt som den föreslagna djurskyddslagen.

Vidare framgår av Jordbruksverkets regleringsbrev för 2018 att Jordbruksverket ska fortsätta förenklingsarbetet för att nå en positiv förändring i företagets vardag. Särskilt fokus ska vara på åtgärder som underlättar för företagen att göra rätt. Arbetet med att se över föreskrifter om djurhållningen i syfte att göra dem mer målinriktade och flexibla ska fortsätta. Förenklingsarbetet ska genomföras utan att skyddet för miljön, djurskyddet eller djurhälsan försämras.

När det gäller frågan om resultatbaserade ersättningar framgår av EU-kommissionens meddelande om ett inriktningsförslag för den gemensamma jordbrukspolitiken efter 2020 (COM(2017) 713) att den framtida gemensamma jordbrukspolitiken avses vara mer resultatinkriktad med fokus på grundläggande parametrar såsom jordbrukspolitikens mål och typer av insatser. Enligt meddelandet ska medlemsstaterna få ett större ansvar för hur målen uppfylls. Samtidigt framhåller kommissionen att säkringsprocessen behöver anpassas till den föreslagna resultatinkriktade politiken, vilket inkluderar utveckling och tillämpning av stabila och mätbara indikatorer samt en trovärdig övervakning och rapportering av resultat. I faktapromemoria 2017/18:FPM36 om kommissionens meddelande ställer sig regeringen positiv till den föreslagna ökade målstyrningen och subsidiariteten.

När det gäller djurskydd och konkurrenskraft konstaterar regeringen i budgetpropositionen för 2018 (prop. 2017/18:1 utg.omr. 23) att de regler och villkor som styr produktionen ofta är nödvändiga för att säkra t.ex. miljö, hälsa och djurskydd. Samtidigt ska utformningen och tillämpningen av regler och villkor vara likvärdiga över landet och regler och villkor utformas för att stödja målet om en ökad livsmedelsproduktion samtidigt som relevanta nationella miljömål nås.

I livsmedelsstrategin (prop. 2016/17:104) anför regeringen att lönsamheten i animalieproduktionen behöver höjas bl.a. genom ökad produktivitet för att möjliggöra ökad produktion. Samtidigt ska Sverige fortsätta att ha höga ambitioner när det gäller djurvälstånd och djurhälsa. Regeringen framhåller att animalieproduktionen även fortsättningsvis ska präglas av hög omsorg om

djuren och att djurskyddsnivån inte ska sänkas. Arbetet med att utveckla regelverket för djurhållning bör fortsätta och ett vetenskapligt råd för djurskyddsfrågor inrättas.

Den svenska djurhållningen har generellt en hög djurvälstånd. Regeringen framhåller att detta är resultatet av ett långsiktigt arbete där näringen och myndigheter framgångsrikt har arbetat mot gemensamma mål. För att fortsätta ett framgångsrikt arbete behöver aktörerna i värdekedjan dela en helhetssyn om hur konkurrenskraft kan uppnås samtidigt som djurhälsa, djurskydd och folkhälsa värnas. Regeringen bedömer att det är värdefullt med kunskapsöverföring och samverkan mellan näring och myndigheter i frågor som rör djuromsorg och lönsamhet. Det är enligt regeringen angeläget att utveckla en modell för ökad kunskapsöverföring och samverkan för att skapa en drivkraft för såväl god djuromsorg som lönsam tillväxt.

Regeringen gav därför i februari 2017 Jordbruksverket i uppdrag att kartlägga och analysera förutsättningarna för att använda en liknande modell som Greppa näringen inom animalieproduktionens område och för andra djurrelaterade lantbruksverksamheter. I uppdraget ingår också att föreslå hur ett system för ökad kunskapsöverföring och samverkan mellan myndigheter och näringen kan inrättas i syfte att främja en god djurhållning, hållbar animalieproduktion och företagets lönsamhet. Uppdraget ska slutredovisas till Näringsdepartementet senast den 28 februari 2019.

Regeringen anser att det är av stor vikt att resultaten av tillgänglig vetenskaplig forskning och beprövad erfarenhet från djurhållning beaktas i djurskyddsarbetet. Regeringen beslutade i mars 2017 att ge Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) i uppdrag att inrätta ett vetenskapligt råd för djurskyddsfrågor. Det vetenskapliga rådets uppgift är att vara riskvärderande instans för djurskydd och identifiera, sammanställa och utvärdera vetenskaplig forskning om djurskydd och därtill angränsande frågor, som produktionsekonomi och arbetsmiljö, på uppdrag av t.ex. Jordbruksverket. Det säkerställer att Jordbruksverket får en mer uppdaterad bild baserad på aktuell forskning som underlag i arbetet med föreskrifter. I mars 2018 fattade SLU beslut om en instruktion för rådets arbete.

Regeringen anför i livsmedelsstrategin att innehållet i föreskrifter även måste bestämmas utifrån andra överväganden än vetenskap och beprövad erfarenhet, t.ex. etiska värderingar och vad som är möjligt att genomföra ur ett konkurrenskraftsperspektiv. Därför ska föreskriftsarbetet också, på samma sätt som i dag, föregås av en sådan analys som är nödvändig vid allt lagstiftningsarbete, och som t.ex. innefattar överväganden om alternativ till författningsreglering samt att utreda vilka konsekvenser ett förslag skulle få. För att få en bra avvägning mellan djurskyddsintresset och andra intressen är det också av stor vikt att synpunkter från branschen, intresseorganisationer och specialister inom dessa andra områden inhämtas. Regeringen ser positivt på de råd och referensgrupper som Jordbruksverket i dag använder sig av, som en del i inhämtandet av information och synpunkter och för samråd med bransch- och intresseorganisationer.

I juli 2017 gav regeringen Jordbruksverket i uppdrag att ge stöd till studier och försöksverksamhet som kan bidra till en konkurrenskraftig djurhållning med bibehållen god djurvålfärd. Jordbruksverket får under åren 2017–2019 totalt 15 miljoner kronor. I dag saknas i hög grad medel för att löpande kunna testa nya djurhållningssystem. Det är svårt att med kort varsel genomföra studier eller försök som har potential att förbättra djurhållningen ur såväl konkurrens- som lönsamhets- och djurvålfärdsaspekter. För att fortsätta att utveckla djurhållningen med en bibehållen hög djurvålfärd och med en förbättrad konkurrenskraft är det viktigt att kunna ta del av ny kunskap och utveckla produktionen baserat på denna kunskap.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ansluter sig till regeringens överväganden och tillstyrker regeringens lagförslag i denna del.

När det gäller frågan om en målinriktad ramlag konstaterar utskottet att djurskyddslagen redan i dag är målinriktad och flexibel till sin karaktär och att regeringen inte föreslår någon förändring i detta avseende. Däremot instämmer utskottet i regeringens bedömning att mer specifika bestämmelser även fortsättningsvis kommer att behövas i den kommande djurskyddsförordningen och i myndigheternas föreskrifter både för att Sverige ska uppfylla de krav som EU-rätten ställer och för att det av rättssäkerhets- och effektivitetsskäl behövs tydliga, förutsebara och kontrollerbara bestämmelser. I ljuset av detta anser utskottet att det är positivt att Jordbruksverket har i uppdrag att fortsätta arbetet med att förenkla för företagen och att se över sina föreskrifter så att de är så målinriktade och flexibla som möjligt utan att skyddet för djuren försämras. Mot bakgrund av det anförda avstyrks motionerna 2017/18:2268 (M), 2017/18:3717 (C, M, L, KD) yrkande 5, 2017/18:3855 (C) yrkande 42 och 2017/18:4034 (C, M, L, KD) yrkande 1.

När det gäller frågan om att ersättningar för djurskydd i större utsträckning bör kopplas till resultat i stället för åtgärder noterar utskottet att många djurskyddsstöd finns inom ramen för EU-kommissionens gemensamma jordbrukspolitik. I EU-kommissionens inriktningsförslag för den gemensamma jordbrukspolitiken efter 2020 betonas att den framtida jordbrukspolitiken ska vara mer resultatinkriktad med fokus på jordbrukspolitikens mål. Samtidigt framhåller EU-kommissionen att en resultatinkriktad politik kommer att kräva en utvecklad kontroll. Utskottet är positivt till den föreslagna ökade målstyrningen och kommer med intresse att följa det fortsatta arbetet men ser inte skäl att nu förorda något uttalande med anledning av motion 2017/18:3345 (M) yrkande 17. Yrkandet avstyrks.

När det gäller djurskydd och konkurrenskraft noterar utskottet att Jordbruksverket fått i uppdrag att utreda hur ett system för ökad kunskapsöverföring och samverkan mellan näringen och myndigheterna kan se ut i syfte att främja både hög djuromsorg och lönsamhet för företagen. Ett vetenskapligt råd har inrättats för att bl.a. vara behjälpligt med aktuell

forskning inför föreskriftsarbetet. Utskottet anser att det är positivt att innehållet i föreskrifterna ska spegla vetenskap och beprövad erfarenhet men också konkurrenskraftsperspektivet och etiska värderingar. Den analys och det inhämtande av synpunkter från näringen, intresseorganisationer och specialister som myndigheterna gör i föreskriftsarbetet är viktiga för att kunna få en lagstiftning som innebär både en hög djurvälstånd och en ökad livsmedelsproduktion samtidigt som man får en ökad acceptans och god efterlevnad av bestämmelserna. Med det anförda kan motion 2017/18:4040 (SD) yrkande 1 lämnas utan vidare åtgärd.

När det gäller frågan om att berörda myndigheter ska vara restriktiva med att bevilja dispenser konstaterar utskottet att lagförslaget endast innebär vissa möjligheter att medge dispens från lagens krav. Motion 2017/18:2759 (M) yrkande 3 kan därmed lämnas utan vidare åtgärd.

Ett gott djurskydd och respekten för djur

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens lagförslag i denna del och avslår motionsyrkanden om en utredning av djurs juridiska status och om att inrätta en djurskyddsombudsman.

Jämför reservation 4 (SD).

Propositionen

Enligt propositionen ska lagen säkerställa ett gott djurskydd och främja en god djurvälstånd och respekt för djur. När det gäller djurs juridiska status anförts att redan nuvarande lagstiftning grundar sig på den etiska utgångspunkten att djur måste visas hänsyn och skyddas mot lidande. Detta kommer till uttryck bl.a. i 2 § första stycket djurskyddslagen, där det anges att djur ska behandlas väl och skyddas mot onödigt lidande och sjukdom. Även i EU-lagstiftningen har skyddet för djuren successivt stärkts. Sedan 2009 gäller enligt artikel 13 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) bl.a. att unionen och medlemsstaterna vid utformning och genomförande av unionens politik i fråga om jordbruk, fiskeri, transport, inre marknad, forskning och teknisk utveckling samt rymden fullt ut ska ta hänsyn till välfärd för djuren som kännande varelser, samtidigt som unionen och medlemsstaterna ska respektera medlemsstaternas lagar och andra författningar samt sedvänjor särskilt i fråga om religiösa riter, kulturella traditioner och regionalt arv.

Regeringen anser att det är önskvärt att lagstiftningen bidrar till att öka medvetenheten om att djur är levande och kännande varelser med vissa behov som måste visas hänsyn samt till att sprida dessa värderingar till en så stor andel av befolkningen som möjligt. Regeringen anser därför att det bör framgå av lagtexten att djurskyddslagen har ett sådant syfte genom att det anges att lagen syftar till att främja respekt för djur. I detta ligger att djur har ett

egenvärde oavsett vilken nytta de har för människan. Redan det faktum att det finns en lag som syftar till att skydda djur mot lidande och som reglerar hur man får hantera djur, är ett tydligt bevis för att den svenska rättsordningen tillerkänner djur ett inneboende värde som går utöver det instrumentella värdet av att vara en ägodel eller på annat sätt vara till nytta eller nöje för människan.

Motionen

I kommittémotion 2017/18:3886 av Martin Kinnunen och Runar Filper (båda SD) yrkande 10 föreslås att regeringen tillsätter en utredning om djurs juridiska status. Vidare föreslås att en nationell djurskyddsombudsman inrättas (yrkande 11). Djur ses i lagens mening som egendom. För att bättre spegla allmänhetens uppfattning om djur bör en utredning tillsättas för att komma med förslag på hur man kan stärka djurs juridiska status som individer. I samband med det bör man överväga att införa en djurskyddsombudsman som kan bistå med juridisk hjälp i djurskyddsmål, men även för att främja husdjurs välbefinnande.

Kompletterande information

När det gäller frågan om en djurskyddsombudsman ska Jordbruksverket enligt förordningen (2009:1464) med instruktion för Jordbruksverket säkerställa ett gott djurskydd. I Jordbruksverkets regleringsbrev för 2018 har verket fått i uppdrag att redovisa statistik om och en analys av hur kontrollen över djurskyddet och myndigheternas övriga djurskyddsarbete fungerar (nationell djurskyddsrapport). I uppdraget ingår även att analysera och ge en bild av djurskyddsläget utifrån utfört arbete.

Den offentliga kontrollen över att djurskyddsbestämmelserna följs utövas i huvudsak av länsstyrelserna. Inom ramen för livsmedelsstrategin har regeringen gett Jordbruksverket i uppdrag att, efter samråd med länsstyrelserna, vidta åtgärder för att stödja kompetensutvecklingen och utvecklingen av digitala verktyg som underlättar genomförandet av inspektioner och övrigt kontrollarbete och som bidrar till att öka kvaliteten, likvärdigheten och effektiviteten i djurskyddskontrollen.

Inom ramen för livsmedelsstrategin gav regeringen under 2017 Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) i uppdrag att inrätta ett vetenskapligt råd för djurskyddsfrågor. Det vetenskapliga rådet vid SLU ska ha till huvudsaklig uppgift att vara ett stöd i föreskriftsarbetet på djurskyddsområdet. Rådet ska vara oberoende i den meningen att rådets underlag ska utgå från det vetenskapliga läget. Det vetenskapliga rådets uppgift är att vara riskvärderande instans för djurskydd och att identifiera, sammanställa och utvärdera vetenskaplig forskning om djurskydd och därtill angränsande frågor, som produktionsekonomi och arbetsmiljö, på uppdrag av t.ex. Jordbruksverket. Även andra myndigheter ska vid behov kunna anlita det vetenskapliga rådet. Rådet kan även på eget initiativ göra utredningar i aktuella frågor. Rådets

arbete ska vara kopplat till Jordbruksverkets föreskriftsarbete. I mars 2018 fattade SLU beslut om en instruktion för rådets arbete.

Vid SLU finns även ett nationellt centrum för djurvälstånd som syftar till att samla landets kompetens och samordna verksamhet inom djurskyddsområdet med betoning på lantbrukets djur och försöksdjur. Centrumet ska fungera som kontaktyta för alla aktörer som ägnar sig åt verksamheter som berör djurvälstånd, dvs. såväl branschorganisationer och ideella organisationer som myndigheter. Centrumet arrangerar utbildningar och främjar forskning inom djurskydd och djurvälstånd.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ansluter sig till regeringens överväganden och tillstyrker regeringens lagförslag i denna del.

När det gäller yrkandet om att det ska tillsättas en utredning om djurs juridiska status konstaterar utskottet att det framgår av den föreslagna lagens portalparagraf att lagen syftar till att säkerställa ett gott djurskydd och att främja såväl en god djurvälstånd som respekten för djur. Utskottet instämmer i regeringens bedömning att det faktum att det finns en lag som syftar till att skydda djur mot lidande är ett tydligt bevis för att den svenska rättsordningen redan tillerkänner djuren ett inneboende värde som går utöver värdet av att vara en ägodel. Mot bakgrund av det anförda finner inte utskottet skäl att förorda en utredning om djurs juridiska status. Motion 2017/18:3886 (SD) yrkande 10 avstyrks därmed.

När det gäller yrkandet om att införa en djurskyddsombudsman konstaterar utskottet att Jordbruksverket är utpekad som den myndighet som har det centrala uppdraget att säkerställa ett gott djurskydd. I regleringsbrevet för 2018 har Jordbruksverket fått i uppdrag att ta fram en nationell djurskyddsrapport där djurskyddskontrollen och myndigheternas övriga djurskyddsarbete analyseras och redovisas. Utskottet konstaterar i detta sammanhang att det pågår ett omfattande arbete med att öka kvaliteten, likvärdigheten och effektiviteten i djurskyddskontrollen. Vidare finns det redan ett antal organ som har till uppgift att bevaka djurskyddet utifrån olika perspektiv. Det nyligen inrättade vetenskapliga rådet för djurskyddsfrågor är ett oberoende råd som ska säkerställa det vetenskapliga underlaget för framför allt Jordbruksverkets föreskriftsarbete. Dessutom finns det ett nationellt centrum för djurvälstånd vid SLU som ska samordna olika verksamheter inom djurskyddsområdet. Mot bakgrund av det anförda finner utskottet det inte befogat att föreslå att ytterligare ett djurskyddsorgan inrättas utan avstyrker motion 2017/18:3886 (SD) yrkande 11.

Lagens tillämpningsområde

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens lagförslag i denna del och avslår motionsyrkanden om att all lagstiftning som rör djur ska samlas i en djurbalk.

Jämför reservation 5 (SD).

Propositionen

Enligt propositionen ska lagen gälla djur som hålls av människan och viltlevande försöksdjur. Vissa av lagens bestämmelser ska dock inte tillämpas i fråga om viltlevande försöksdjur.

Bestämmelserna om nödavlivning och om omedelbart omhändertagande ska även gälla övergivna djur av tamdjursart och förvildade djur av tamdjursart som inte ingår i en etablerad population.

När det gäller frågan om vilka djur som omfattas av förslaget till djurskyddslag uppmärksammar regeringen i propositionen att djurskydd för vilt, dvs. vilda däggdjur och fåglar, i viss utsträckning regleras i jaktlagen. Viltet är fredat och får jagas, dvs. fångas, dödas eller i sådant syfte sökas efter, spåras eller förföljas, endast om detta följer av lagen eller av föreskrifter meddelade med stöd av lagen. I jaktlagen finns en skyldighet för var och en att visa vilt hänsyn och ett förbud mot att ofreda eller på annat sätt förfölja vilt annat än vid jakt. Vidare anges att jakten ska bedrivas så att viltet inte utsätts för onödigt lidande. Lagen och de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen begränsar också de jaktmetoder som ska vara tillåtna. På motsvarande sätt regleras omfattningen av och formerna för fiske i fiskelagen (1993:787). Enligt 8 kap. miljöbalken får föreskrifter meddelas enligt vilka olika åtgärder beträffande vilda djur förbjuds av artskyddsskäl. Sådana bestämmelser finns också i artskyddsförordningen (2007:845). För vilda djur gäller således det som följer av miljölagstiftningen och jaktlagstiftningen om natur- och viltvård, vilket ska ge vilda djur så goda förutsättningar som möjligt att leva i naturen.

Regeringen påpekar att syftet med djurskyddslagen ska vara att säkerställa ett gott djurskydd och främja en god djurvälstånd. Andra skyddsintressen vid djurhållning, såsom smittskydd utan direkt koppling till det individuella djurets välmående, sanitära olägenheter för människor eller ordningsfrågor, måste även fortsättningsvis hanteras i sådan lagstiftning som har till syfte att ta till vara dessa skyddsintressen. Om alla skyddsintressen som hänger samman med djurhållning skulle hanteras i en och samma lag skulle stora ändringar krävas både i förslaget till djurskyddslag och i annan lagstiftning. Regeringen bedömer inte att detta är lämpligt.

Motionerna

Enligt kommittémotion 2017/18:3886 av Martin Kinnunen och Runar Filper (båda SD) yrkande 1 och motion 2017/18:2384 av Richard Jomshof m.fl. (SD) yrkande 3 bör all lagstiftning som rör djur samlas i en djurbalk. Lagstiftningen om djurs rättigheter är splittrad. Genom att samla all lagtext som rör djur i en särskild djurskyddsbalk kan man enligt motionärerna bättre åskådliggöra lagstiftningen, samtidigt som man tydliggör och sätter fokus på djurens rättigheter. Även i motion 2017/18:2078 av Markus Wiechel (SD) yrkande 1 föreslås att en djurbalk för såväl vilda som tama djur införs. Djurägarna skulle då få en möjlighet att se vilka förpliktelser de har gentemot sina djur, och jägare vilka förpliktelser de har gentemot de vilda djuren.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ansluter sig till regeringens överväganden och tillstyrker regeringens lagförslag i denna del.

När det gäller frågan om att samla all lagstiftning som rör djur i en djurbalk vill utskottet framhålla att de lagar som berör djur har olika skyddsintressen, som t.ex. en god djurvälstånd, en gynnsam bevarandestatus för vilda djur, ett gott smittskydd eller att begränsa problem för omgivningen. Utskottet bedömer i likhet med regeringen att det även fortsättningsvis är mer ändamålsenligt att låta skyddsintresset styra var en djurrelaterad fråga regleras. Mot bakgrund av det anförda föreslås ingen ytterligare åtgärd med anledning av motionerna 2017/18:2078 yrkande 1, 2017/18:2384 (SD) yrkande 3 och 2017/18:3886 (SD) yrkande 1.

Definitioner och upplysningar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens lagförslag i denna del.

Propositionen

Regeringen föreslår i propositionen att den nuvarande bestämmelsen om vad som avses med försöksdjur överförs till den nya lagen. Enligt bestämmelsen avses med försöksdjur djur som används eller är avsedda att användas i djurförsök samt djur som har använts eller har varit avsedda att användas i djurförsök och som förvaras på en anläggning eller i ett annat förvaringsutrymme för försöksdjur. Vidare föreslås att den nuvarande bestämmelsen om vad som avses med djurförsök överförs till den nya lagen. Enligt bestämmelsen avses med djurförsök användning av djur för vetenskaplig forskning, sjukdomsdiagnos, utveckling och framställning av läkemedel eller kemiska produkter, undervisning i vissa fall och andra jämförbara ändamål. Med djurförsök avses också, i vissa fall, framställning av

djur med förändrad arvs massa och bevarande genom avel av en stam av djur med förändrad arvs massa.

Den nuvarande bestämmelsen i djurskyddslagen om de EU-bestämmelser som lagen kompletterar ska enligt propositionen i huvudsak föras över till den nya lagen. Bestämmelsen anpassas dock till Lissabonfördragets terminologi. Bestämmelsen innehåller upplysningar om att lagen kompletterar sådana bestämmelser i EU-förordningar (EU-bestämmelser) som faller inom lagens tillämpningsområde och om att regeringen ska tillkännage vilka grundförordningar och bestämmelser som avses. Bestämmelsen innehåller också ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela ytterligare föreskrifter som är nödvändiga som komplettering av EU-bestämmelserna. Det föreskrivs dock inte längre att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer också i enskilda fall ska få fatta beslut som behövs som komplettering av EU-bestämmelserna.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ansluter sig till regeringens överväganden och tillstyrker regeringens lagförslag i denna del.

Personer som är ansvariga för djurens välfärd

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att peka ut ansvariga för djurens välfärd.

Jämför reservation 6 (M, C, L, KD).

Propositionen

Regeringen bedömer i propositionen att det inte bör införas någon bestämmelse som uttryckligen anger vem som är ansvarig för djurens välfärd eller ansvarig för att uppfylla lagens bestämmelser i övrigt. Det bör inte heller införas en åldersgräns för att få ansvara för djur.

När det gäller ansvaret enligt djurskyddslagen för ett upphittat djur saknar nuvarande djurskyddslag en uttrycklig reglering av vem som är ansvarig för att lagens bestämmelser uppfylls. I förarbetena uttalades att det är ägaren eller den som på annan grund innehar eller förfogar över djuret som är ansvarig för att bestämmelserna i djurskyddslagen iaktas. Vem eller vilka inom den angivna gruppen som är ansvarig måste avgöras med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet. Detta har enligt regeringen inte lett till några betydande problem vid tillämpningen av lagstiftningen. I praktiken innebär nuvarande reglering att ansvaret för att djurskyddslagens bestämmelser följs normalt ligger på den eller de personer som håller djuret, dvs. den eller de som faktiskt innehar eller förfogar över djuret.

Att ett djur hålls av människan bör enligt regeringen normalt förstås som att djuret är i en eller flera människors besittning genom att djurets rörelsefrihet på något sätt fysiskt begränsas. Vissa former av djurhållning bedrivs dock på ett annat sätt och kan innebära att djuren ibland eller alltid går lösa utomhus men regelbundet får viss tillsyn och omsorg av människor. Detta gäller t.ex. katter och renar. Sådana djur bör ändå anses vara hållna av människan.

Det förekommer att övergivna och förvildade katter tas om hand av enskilda i enlighet med olika varianter av den s.k. TNR-metoden (trap-neuter-return). Med TNR-metoden avses att katterna fångas in, steriliseras eller kastreras och sedan släpps ut igen. Ibland vidtas ytterligare åtgärder i fråga om de katter som släpps ut, t.ex. att de får mat och kojor att söka skydd i och ges kontinuerlig tillsyn och vid behov vård och behandling. Det kan ifrågasättas om katter i ett TNR-projekt kan anses som hållna enligt djurskyddslagen eftersom syftet med åtgärderna och hanteringen av katterna skiljer sig från vad som normalt avses med djurhållning. Regeringen anser dock att djur som fångas in och överlämnas till djurhälsopersonal för att genomgå operativa ingrepp, t.ex. kastreras eller steriliseras eller ges vård och behandling i övrigt, måste anses som hållna. Den som fångar in katten blir då också ansvarig för att se till att också djurskyddslagens övriga regler, t.ex. lagens krav på tillräcklig tillsyn samt tillgång till foder och vatten, fortsättningsvis följs även om katten på nytt släpps ut.

Ett djur som har rymt eller på annat sätt oavsiktligt kommit ur människans besittning bör enligt regeringen som huvudregel också anses som hållet och därmed omfattas av djurskyddslagen. I övrigt bör det dock inte anses att djur hålls av en person som endast tillfälligt lägger ut mat eller vatten till djur eller hanterar ett djur på annat sätt utan att djurets rörelsefrihet varaktigt begränsas, t.ex. när djur vid jakt fångas i en fälla för att sedan omedelbart avlivas när fällan vittjas eller när någon en kortare stund håller fast ett vilt djur och sedan släpper djuret igen. Sådant kortvarigt kontakt mellan vilda djur och människor bör falla utanför djurskyddslagens tillämpningsområde, och det behov av djurskydd som kan finnas i sådana situationer får tillgodoses genom annan lagstiftning, t.ex. genom brottsbalkens bestämmelse om djurplågeri, jaktlagstiftningen, fiskelagstiftningen och miljölagstiftningen.

När ett bortsprunget djur påträffas bör djuret i första hand återlämnas till den person som äger eller håller djuret. Om ägaren inte är känd för den som hittar djuret ska djuret i stället enligt 1 och 2 §§ lagen (1938:121) om hittegods anmälas till, överlämnas till eller omhändertas av Polismyndigheten. När det gäller s.k. hemdjur (lantbrukets djur) ska i stället, enligt 8 § hittegodslagen, 52–57 §§ lagen (1933:269) om ägofred tillämpas. När ett djur påträffas är det ofta svårt att avgöra om djuret är bortsprunget, övergivet eller förvildat. För att inte den som oavsiktligt blivit av med ett djur ska bli fråntagen sin rätt bör utgångspunkten enligt regeringen vara att ett upphittat djur ska betraktas som bortsprunget om inte annat framgår av omständigheterna.

När det gäller ansvar enligt djurskyddslagen för vilt i hägn anför regeringen att det vid tillämpningen av djurskyddslagen har ifrågasatts om djur som har placerats i hägn, t.ex. hjortar och älgar, kan anses hållna i fångenskap. I rättsfallet R 1977:110, som rörde älgar i hägn, ansåg Regeringsrätten med hänsyn till det inhägnade områdets storlek, ställd i relation till älgars behov av skogsmark, att älgarna hölls i fångenskap. Huruvida djur som har placerats i hägn, t.ex. hjortar och älgar, ska anses hållna av människan bör enligt regeringen, på samma sätt som tidigare, slutligt överlämnas till rättspraxis att avgöra. Liksom i det ovan angivna rättsfallet R 1977:110 bör vid denna bedömning bl.a. beaktas hur stort hägnet är i förhållande till djurets behov av rörelse och tillgången till föda. Om området är så stort att förhållandena för djuren i huvudsak blir likvärdiga med ett icke-inhägnat område bör djuren inte anses hållna. Om hägnet är mindre bör djuren anses hållna. Den som placerat ut djuren eller stängslet måste då också vara ansvarig för att djurskyddslagens bestämmelser följs i fråga om djuren. I sammanhanget kan även nämnas att vilt levande djur också kan utfodras som en del av viltvården enligt 4 § jaktlagen (1987:259). En sådan utfodring medför inte i sig att djuren anses hållna av den som lägger ut foder eller att djuren därigenom skulle omfattas av djurskyddslagens tillämpningsområde.

Motionen

Enligt kommittémotion 2017/18:4034 av Kristina Yngwe m.fl. (C, M, L, KD) yrkande 2 bör lagstiftningen förtydligas när det gäller vem som har ansvar som ägare för ett djur. Regeringen bör se över vem som har ansvaret för djuret, i vilket läge ansvaret uppstår och vem som kan ta beslut om exempelvis försäljning, adoption, medicinska åtgärder eller avlivning av ett upphittat djur. Motionärerna motsätter sig dock att vilda djur som hålls i hägn ska kunna falla inom djurskyddslagens tillämpningsområde.

Utskottets ställningstagande

När det gäller förslaget om att förtydliga lagstiftningen om vem som har ansvar som ägare av ett djur konstaterar utskottet att frågan om äganderätt inte regleras i djurskyddslagstiftningen och att frågan om vem som äger djuret inte heller är styrande för om det uppstår ett ansvar enligt dessa regler. Ansvaret enligt djurskyddslagen ligger normalt på den som håller djuret, och frågan om huruvida någon håller ett djur bör enligt utskottets mening avgöras med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet. Detta gäller även djur som hålls i hägn. Utskottet har ingen annan uppfattning än regeringen i fråga om att den nuvarande ordningen är lämplig och avstyrker därmed motion 2017/18:4034 (C, M, L, KD) yrkande 2.

Grundläggande djurskyddskrav, god djurmiljö och naturligt beteende

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens lagförslag i denna del och avslår motionsyrkanden om utevistelse för djur inom animalieproduktionen och om ett bemyndigande att förbjuda alla djur som sällskapsdjur som inte uttryckligen är tillåtna.

Jämför reservation 7 (V).

Propositionen

Regeringen föreslår att det grundläggande kravet på att djur ska behandlas väl och skyddas mot onödigt lidande och sjukdom förs över till den nya lagen. Även bestämmelsen om att djur som används i djurförsök som har godkänts av en djurförsöksetisk nämnd inte ska anses vara utsatta för onödigt lidande eller sjukdom vid användningen förs över till den nya lagen. Vidare föreslås i propositionen att djur ska hållas och skötas i en god djurmiljö och på ett sådant sätt att

1. deras välfärd främjas
2. de kan utföra sådana beteenden som de är starkt motiverade för och som är viktiga för deras välbefinnande (naturligt beteende)
3. beteendestörningar förebyggs.

Det nuvarande bemyndigandet för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om villkor för eller förbud mot viss djurhållning förs över till den nya lagen. Det tydliggörs att föreskrifterna ska tillgodose de övergripande kraven i bestämmelsen.

Regeringen anser att djurhållningen behöver utvecklas på ett sådant sätt att djuren får möjlighet att utföra sitt naturliga beteende och så att beteendestörningar förebyggs. Ett av syftena med lagen ska vara att främja en god djurvälfärd. Avsikten är inte att alla beteenden som djur utför när de lever fria i naturen ska kunna utföras även när djur hålls av människan, men djur ska få utföra sådana beteenden som de är starkt motiverade för och som är viktiga för deras välbefinnande.

Det är nödvändigt att en avvägning även i framtiden kan göras mellan djurskyddsintresset och andra angelägna samhällsintressen. Djurskyddsintresset ska tillmätas stor vikt, och den höga nivån på djurskyddet får inte urholkas. Regeringen anser att en förutsättning för all djurhållning är att djuren mår fysiskt och psykiskt bra och att detta sätter ramarna för vilka avvägningar som är acceptabla av hänsyn till andra angelägna samhällsintressen. Vidare anser regeringen att den som håller djur ska vara skyldig att arbeta förebyggande för att motverka uppkomsten av beteendestörningar hos djur.

Vidare bedömer regeringen att det är tillräckligt att ett bemyndigande, liksom i dag, ges att meddela föreskrifter om villkor för eller förbud mot viss djurhållning. Det ger en möjlighet att meddela även föreskrifter som tydliggör hur djurs behov av naturligt beteende ska tillgodoses, vilka dessa är och om hur djur ska hållas och skötas. Lagens krav på bl.a. naturligt beteende kan på detta sätt konkretiseras. Dessutom bedömer regeringen att det är betydelsefullt att bestämmelserna om djurhållning utvecklas i takt med att kunskapen om djur och djurs behov utvecklas och att de baseras på aktuell vetenskap. Det vetenskapliga rådet vid SLU kommer att spela en stor roll i att ta fram det vetenskapliga faktaunderlag som den ansvariga myndigheten behöver i författningsarbetet. Andra sätt att inhämta information och synpunkter, t.ex. genom remittering och kontakter och dialog med relevanta intressenter, kommer även i fortsättningen att vara viktiga. Regeringen anser att en aktiv dialog med berörda intressenter bidrar till en allsidig belysning av den aktuella frågan, en ökad acceptans för reglerna och en bättre efterlevnad av dem.

Motionerna

Enligt kommittémotion 2017/18:4019 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 6 bör regeringen återkomma till riksdagen med förslag på hur fler lantbruksdjur inom animalieproduktionen kan få möjlighet till utevistelse och naturligt beteende. Motionärerna anser att det är av central betydelse att fler djur ges tillgång till utevistelse eftersom det för många domesticerade djurarter är en förutsättning för att skapa utrymme för naturligt beteende. När en ny djurskyddslag kom 1988 fick kor, får och getter rätt till utevistelse, men även andra djur inom livsmedelsindustrin som t.ex. grisar, höns och kycklingar har liknande behov av utevistelse.

I motion 2017/18:2253 av Sofia Arkelsten (M) framhålls att grisar ska ha rätt till utevistelse. Motionären lyfter fram att grisar inte har samma rätt att vistas utomhus under sommaren som bl.a. kor har enligt 10 och 11 §§ djurskyddsförordningen. Grisars behov av utevistelse och en möjlighet att bete sig naturligt är minst lika stort som för kor.

Enligt kommittémotion 2017/18:4019 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 3 bör regeringen återkomma med lagförslag som tydliggör att den ansvariga myndigheten har ett bemyndigande att reglera vilka arter som får hållas som sällskapsdjur. I Djurskyddsutredningens betänkande konstaterades att lagstiftningen för exotiska djur var otillräcklig och att det saknas både praktiska och kunskapsmässiga förutsättningar för att dessa djur ska få en god välfärd.

Kompletterande information

Enligt 10 och 11 §§ djurskyddsförordningen (1988:539) ska nötkreatur, både sådana som hålls för mjölkproduktion och är äldre än sex månader och andra nötkreatur, hållas på bete under sommartid, eller när det gäller andra

nötkreatur, på annat sätt ges tillfälle att vistas ute. Enligt 12 § djurskyddsförordningen ska avelssvin, om det är möjligt, sommartid ges tillfälle att vistas ute. Enligt 4 § Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om fårhållning inom lantbruket m.m. (SJVFS 2017:26) ska får under sommartid hållas på bete eller på annat sätt ges tillfälle att vistas ute under en sammanhängande tidsperiod som infaller under perioden den 1 maj–15 oktober. Detsamma gäller för getter enligt 4 § Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om gethållning inom lantbruket m.m. (SJVFS 2017:27). I övrigt pågår det för närvarande inget arbete inom Regeringskansliet med ytterligare bestämmelser för utevistelse om lantbrukets djur.

När det gäller ekologiskt uppfödda djur ska de ha permanent tillgång till utomhusvistelse, företrädesvis bete, när väder och markförhållanden möjliggör detta (artikel 14(1)(b)(iii) i förordning (EG) nr 834/2007 om ekologisk produktion och märkning av ekologiska produkter). En ny EU-förordning om ekologisk produktion antogs i maj 2018 och ska tillämpas från den 1 januari 2021 där liknande krav på tillgång till utomhusvistelse finns. I KRAV-certifierad djurhållning ska djuren hållas utomhus så mycket som möjligt utan att djuren eller marken tar skada, och de ska erbjudas bra bete som foder samt sysselsättning.

Av budgetpropositionen för 2018 (prop. 2017/18:1 utg.omr. 23) framgår att regeringen anser att det finns en outnyttjad potential för produktion av ekologiska livsmedel inom jordbruket och att man även i fortsättningen avser att främja en ökad ekologisk produktion, konsumtion och export av ekologiska produkter.

På SLU pågår forskning för att främja hållbara lösningar för djur som vistas ute, både sällskapsdjur och produktionsdjur. Med hållbara lösningar menas lösningar som inkluderar både djurvälstånd, arbetsmiljö, miljö och ekonomi. All djurhållning ute kräver försiktighetsåtgärder då både söndertrampning av marken och djurens gödsel kan leda till näringsläckage från marken som i sin tur kan ge upphov till övergödningssproblem i sjöar och hav. Under 2017 startade SLU ett projekt om rasthagar för utegående värphöns. Utegående värphöns är en produktionsform som ökar, och där det finns ett stort behov av att hitta lösningar som håller i alla hållbarhetshänseenden.

När det gäller frågan om att förbjuda alla typer av sällskapsdjur som inte uttryckligen är tillåtna får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer enligt 4 § andra stycket djurskyddslagen (1988:534), utöver de allmänna kraven på en god djurmiljö, meddela föreskrifter om villkor för eller förbud mot viss djurhållning. I 17 § djurskyddsförordningen (1988:539) bemyndigar regeringen Jordbruksverket att meddela sådana villkor och förbud. Jordbruksverket har utnyttjat bemyndigandet genom föreskriften (SJVFS 2014:17) om villkor för hållande, uppfödning och försäljning m.m. av djur avsedda för sällskap och hobby. Enligt denna föreskrift är det inte tillåtet att hålla apor, rovdjur, rovfåglar, hybrider mellan tamhund och vilda hunddjur eller hybrider mellan tamkatt och vilda kattdjur som sällskapsdjur. Inga viltfångade djur får hållas som sällskapsdjur. För övriga djur regleras

utrymmeskrav m.m. i ovannämnda föreskrift samt i Jordbruksverkets föreskrift (SJVFS 2009:92) om djurhållning i djurparker m.m. Jordbruksverket har således i dag möjlighet att föreskriva vilka arter som inte får hållas som sällskapsdjur.

I förslaget till ny djurskyddslag föreslås att det nuvarande bemyndigandet för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om villkor för eller förbud mot viss djurhållning förs över till den nya lagen. Det tydliggörs att föreskrifterna ska syfta till att tillgodose de övergripande kraven i bestämmelsen, vilka är att djur ska hållas och skötas i en god djurmiljö på ett sådant sätt att deras välfärd främjas och att de kan utföra naturliga beteenden.

Proportionalitetsprincipen är en grundläggande rättslig princip som innebär att en ingripande åtgärd av en myndighet ska vara ägnad att tillgodose det åsyftade ändamålet, vara nödvändig för att uppnå detta ändamål och medföra fördelar som står i rimlig proportion till den skada som åtgärden orsakar. Det ska alltså finnas en balans mellan mål och medel. Ett generellt förbud mot alla djur som inte är tillåtna, i stället för det nuvarande förbudet mot vissa utpekade djurslag, skulle behöva bedömas mot proportionalitetsprincipen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ansluter sig till regeringens överväganden och tillstyrker regeringens lagförslag i denna del.

När det gäller naturligt beteende och utevistelse konstaterar utskottet att ett av syftena med djurskyddslagen är att främja en god djurvälfärd och att djur bl.a. ska få utföra sådana beteenden som de är starkt motiverade till och som är viktiga för deras välbefinnande. Det nuvarande bemyndigandet att meddela föreskrifter om närmare villkor för en djurhållning som tillgodoser dessa krav föreslås införas i den nya lagen. I detta sammanhang är det positivt att ett vetenskapligt råd har inrättats som kan bistå med faktaunderlag i föreskriftsarbetet. Utskottet noterar att det i dag finns bestämmelser för vissa av lantbrukets djur när det gäller utevistelse men att det också pågår forskning för att främja hållbara lösningar för andra produktionsdjur. Utskottet noterar också att ekologiskt uppfödda djur ska ha tillgång till utevistelse. Utskottet föreslår med hänvisning till det som redovisats att motionerna 2017/18:2253 (M) och 2017/18:4019 (V) yrkande 6 lämnas utan vidare åtgärd.

När det gäller frågan om att ge Jordbruksverket ett bemyndigande att föreskriva vilka djur som får hållas som sällskapsdjur konstaterar utskottet att Jordbruksverket redan i dag har ett bemyndigande att meddela förbud mot djurhållning, och också har föreskrivit att det är förbjudet att hålla vissa djur som sällskapsdjur. Utskottet konstaterar också att det nuvarande bemyndigandet föreslås föras över till den nya djurskyddslagen. I Djurskyddsutredningen anförde utredaren att Jordbruksverket borde se över sina föreskrifter om sällskapsdjur när det gäller vilka djurarter som ska vara tillåtna att hålla i ett sådant syfte. Huruvida det kan anses proportionerligt att

meddela ett sådant förbud som föreslås i motionen med stöd av bemyndigandet bör enligt utskottets uppfattning avgöras av sakmyndigheten med beaktande av om en sådan åtgärd tillgodoser ändamålet, är nödvändig för att uppnå ändamålet och står i proportion till de begränsningar den orsakar. Mot bakgrund av det anförda avstyrks motion 2017/18:4019 (V) yrkande 3.

Kompetens och utbildningskrav

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens lagförslag i denna del.

Propositionen

Regeringen föreslår i propositionen att djurhållaren eller den som på annat sätt tar hand om ett djur ska ha tillräcklig kompetens för att tillgodose djurets behov. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om krav på särskild kompetens eller utbildning vid viss djurhållning eller viss annan verksamhet med djur.

Regeringen anser att kompetens är av grundläggande betydelse för en god djurvälstånd. En god kunskap om det djur som man håller eller hanterar bidrar till att förebygga att djurskyddsproblem över huvud taget uppkommer. Om problem ändå skulle uppstå har djurhållaren större möjligheter att hitta adekvata lösningar på problemen. Regeringen anser att rätten att hålla och ta hand om djur är förenad med ett ansvar och att tillräcklig kompetens ska vara en förutsättning för att få hålla och hantera djur och anser därför att det i den nya djurskyddslagen bör införas ett uttryckligt och generellt krav på att djurhållaren eller den som på annat sätt tar hand om ett djur ska ha tillräcklig kompetens för att tillgodose djurets behov. En sådan bestämmelse tydliggör betydelsen av kompetens, vilket enligt regeringens bedömning kan bidra till att öka djurvälståndet, inte minst för de grupper av djur där det i dag saknas tydliga krav på kompetens eller utbildning på lägre lagstiftningsnivå.

Regeringen är tveksam till att i lagen införa ett uttryckligt krav på utbildning på det sätt som Djurskyddsutredningen föreslår. Behovet av kompetens och utbildning varierar beroende på vilken typ av djur och djurhantering det är fråga om. Det är inte heller alltid nödvändigt med en formell utbildning, utan redan förvärvad kunskap och erfarenhet bör räcka i vissa fall. Det kan dock finnas ett särskilt behov av kompetenshöjning inom vissa sektorer. Behovet förändras emellertid över tid och mellan olika områden och sektorer. Det är därför, enligt regeringens uppfattning, lämpligare att koppla eventuella uttryckliga krav på utbildning till de områden och de sektorer där det bedöms vara nödvändigt med formella krav på utbildning för att säkerställa en tillräcklig kompetens. Redan i dag finns sådana uttryckliga kunskaps- och utbildningskrav för vissa typer av djurhållning och djurverksamheter. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer

bör därför även fortsättningsvis bemyndigas att meddela sådana föreskrifter om krav på särskild kompetens eller utbildning som, utifrån aktuell kunskap om djuren och deras skötsel och hantering, bedöms vara nödvändiga för en viss typ av djurhållning eller en viss verksamhet med djur.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ansluter sig till regeringens överväganden och tillstyrker regeringens lagförslag i denna del.

Tillräcklig tillsyn och krav på foder och vatten

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens lagförslag i denna del och avslår ett motionsyrkande om utomhusvistelse för djur under vintern.

Jämför reservation 8 (M, C, L, KD).

Propositionen

Det nuvarande kravet på att djur ska ges tillräcklig tillsyn föreslås föras över till den nya lagen. Även det nuvarande kravet på att djur ska ges tillräckligt med foder och vatten av god kvalitet förs över till den nya lagen. Foder, vatten och utfodringsrutiner ska anpassas efter djurets behov. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om krav på tillsyn, utfodring och vattning av djur.

Regeringen bedömer att det för närvarande inte bör införas ett allmänt krav på att djur ska ges tillräckligt skydd mot väder och vind. Regeringen anser visserligen att det skulle finnas fördelar med ett mer generellt formulerat krav på att djur ska ges tillräckligt skydd mot väder och vind, som Djurskyddsutredningen föreslog. Det skulle därmed bli tydligt att kravet omfattar alla situationer där det kan finnas ett behov av skydd mot väder och vind för djur. Behovet av skydd kan dock avse fler aspekter än väder och vind, och enligt rådets direktiv 98/58/EG om skydd av animalieproduktionens djur finns i punkten 12 i bilagan till direktivet ett krav på att djur som hålls utomhus, såvitt det är nödvändigt och möjligt, ska ges skydd även mot rovdjur. I de svenska bestämmelserna är det dock inte klargjort vilket ansvar djurhållare har att skydda sina djur mot rovdjur. Regeringen avser därför att överväga hur ett sådant förtydligande kan utformas i syfte att säkerställa att direktivets krav genomförs i svensk rätt på ett sätt som är tillräckligt tydligt för enskilda. Regeringen anser mot den bakgrunden att det i nuläget inte bör införas ett krav på skydd mot väder och vind i djurskyddslagen. I stället bör det nuvarande kravet i 3 § djurskyddslagen på att stall och andra förvaringsutrymmen samt hägn ska erbjuda tillräckligt skydd tills vidare föras över till den nya lagen.

Motionen

Kristina Yngwe m.fl. (C, M, L, KD) anför i kommittémotion 2017/18:4034 yrkande 4 att permanent utomhusvistelse för djur under meteorologisk vinter bör underlättas i de fall där det är möjligt. Dagens djurskyddsföreskrifter innebär att utedjur inte kan hållas frigående året om utan tillgång till en ligghall även om vädret tillåter det och djuren får tillgång till foder. Detta krav är ett problem för många nötköttsproducenter, och erfarenheter från djurhållare visar att det är möjligt att ha djuren frigående året om utan tillgång till en ligghall. Motionärerna anser att kraven är alltför långtgående och saknar grund.

Kompletterande information

När det gäller utevistelse för djur får, enligt 6 kap. 10 § Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om nötkreaturshållning inom lantbruket m.m. (SJVFS 2017:24), endast djur som är lämpade för utevistelse under den kalla årstiden hållas som utegångsdjur. Enligt 11 § ska utegångsdjur under den kalla årstiden när betestillväxt inte sker ha tillgång till ligghall eller annat stall som ger dem skydd mot väder och vind samt en torr och ren liggplats. Av 12 § framgår att utegångsdjur i besättningar som är anslutna till ett kontrollprogram för utegångsdjur utan hinder av 11 § får hållas i enlighet med kontrollprogrammet.

Djurägare som håller nötkreatur som utegångsdjur och önskar hålla djuren utan tillgång till en ligghall måste vara anslutna till ett godkänt kontrollprogram. Jordbruksverket har godkänt Sveriges Nötköttsproducenters kontrollprogram för utegångsdjur utan ligghall. Kontrollprogrammet drivs av Gårds- och Djurhälsan på uppdrag av Sveriges Nötköttsproducenter, och programmets syfte är att i den enskilda besättningen kontrollera att förutsättningarna är tillräckligt goda för att kompensera frånvaron av en ligghall. Djurägaren förbinder sig att följa villkoren som ställs i programmet, och varje år kontrolleras besättningen av kontrollorganisationen. Vid kontrollbesöket utförs inspektion enligt programmets regler med kontroll av både djur- och resursbaserade parametrar som hull, renhet, liggplatser och rutiner för avlusning. Ansökan om anslutning till kontrollprogrammet görs hos Gårds- och Djurhälsan som utför anslutningsbesök, och det är sedan Jordbruksverket som fattar beslut om anslutning.

I livsmedelsstrategin (prop. 2016/17:104) anför regeringen att kontrollprogram är ett sätt att under kontrollerade former öka flexibiliteten i hur ansvarsfulla djurhållare kan uppnå den djurskyddsnivå som regelverket föreskriver. Vidare framhåller regeringen att arbetet med sådana program bör fortsätta.

På SLU har olika projekt och studier genomförts på djur som går utomhus vintertid. Resultaten av dessa olika studier kan klargöra djurens behov och visa vilka krav man bör ställa på skötselsystem för utegångsdjur. För att man ska

kunna utforma skötselsystem för djur vintertid behövs kunskap om hur djur betar sig och utnyttjar områden som de har tillgång till.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ansluter sig till regeringens överväganden och tillstyrker regeringens lagförslag i denna del.

Utskottet noterar att utedrift för djur ofta är väl förenligt med djurskyddslagen. Djur ska hållas och skötas i en god djurmiljö och på ett sådant sätt att det bl.a. främjar deras hälsa och ger dem möjlighet att bete sig naturligt. Utedrift främjar normalt ett djurs hälsa och möjlighet att bete sig naturligt och är därför i allmänhet positivt för djur. När det gäller utedrift finns det dock även utmaningar att ta hänsyn till som djurmiljö, skötsel och hantering av djuren. I propositionen föreslås ett bemyndigande för den myndighet regeringen bestämmer att närmare reglera kraven på tillsyn, utfodring och vattning av djur, vilket även inkluderar krav när man håller djur ute under den kalla årstiden. Utskottet bedömer att den berörda sektorsmyndigheten är väl lämpad att fatta denna typ av detaljerade beslut som kräver hög kompetens i sakfrågan.

Vidare konstaterar utskottet att det i dag finns en möjlighet till undantag från ligghallskravet när det gäller nötkreatur, om djurhållaren är ansluten till ett godkänt kontrollprogram. I likhet med regeringen anser utskottet att kontrollprogram är ett sätt att under kontrollerade former öka flexibiliteten när det gäller hur ansvarsfulla djurhållare kan uppnå den djurskyddsnivå som regelverket föreskriver.

Med det anförda föreslår utskottet att motion 2017/18:4034 (C, M, L, KD) yrkande 4 lämnas utan vidare åtgärd.

Krav på stall och uppbindning m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens lagförslag i denna del och avslår ett motionsyrkande om krav på lösgående system för hästar.

Propositionen

Regeringen bedömer i propositionen att alla djur bör hållas lösgående. Konsekvenserna av att införa ett krav på att hålla djur lösgående och behovet av övergångsbestämmelser och undantag bör dock utredas ytterligare. Det bör också övervägas om det finns andra incitament än lagstiftning som kan främja en snabb och effektiv omställning till lösgående system. Det nuvarande kravet på att djur inte binds på ett sätt som är plågsamt för djuren eller så att de inte kan få behövlig rörelsefrihet eller vila eller tillräckligt skydd mot väder och vind förs enligt regeringens förslag över till den nya lagen utan ändring i sak.

Det införs också ett krav på att ett djur får fixeras eller på annat liknande sätt få sin rörelsefrihet begränsad endast tillfälligt och om det är nödvändigt av veterinärmedicinska skäl, av djurskyddsskäl, med hänsyn till säkerheten för den som hanterar djuret eller av liknande berättigade skäl. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer föreslås få meddela ytterligare föreskrifter om under vilka förutsättningar djurs rörelsefrihet får begränsas genom uppbinding, fixering eller på andra liknande sätt. De nuvarande kraven i djurskyddslagen och djurskyddsförordningen på att stall och andra förvaringsutrymmen för djur samt hägn ska ge samtliga djur tillräckligt skydd och utrymme att kunna röra sig obehindrat förs över till den nya lagen. Det införs också ett krav på att det ska finnas tillräckligt utrymme för att djuren ska kunna vila på ett för djuren lämpligt sätt. Det nuvarande kravet på att stall och andra förvaringsutrymmen för djur ska hållas rena förs över till den nya lagen. Det införs också ett krav på att klimat-, ljus- och ljudförhållanden i stall och andra förvaringsutrymmen ska vara anpassade till djurens behov. Även det nuvarande bemyndigandet för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela ytterligare föreskrifter om stall och andra förvaringsutrymmen för djur samt hägn föreslås föras över till den nya lagen utan ändring i sak.

Inredning och utrustning i stall, andra förvaringsutrymmen för djur och inhägnader utomhus för djur får inte utformas på ett sätt som

1. medför en risk för att djuren skadas eller för att djurens hälsa försämrans eller
2. otillbörligt inskränker djurens rörelsefrihet eller annars verkar störande på dem.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får enligt förslaget meddela ytterligare föreskrifter om krav på inredning och utrustning i stall, andra förvaringsutrymmen för djur och inhägnader utomhus för djur.

När det gäller frågan om hur befintliga stallar kan ställas om till lösgående system anför regeringen i propositionen att sedan 2007 gäller krav på lösgående system för alla nybyggda stallar för hästar enligt Djurskyddsmyndighetens föreskrifter och allmänna råd (DFS 2007:6) om hästhållning. För hästar omfattar kravet även förprövningspliktiga till- och ombyggnader av stallutrymmen. För hästar gäller vidare sedan den 1 augusti 2010 begränsningar i hur länge de får stå i spiltor. Hästar får inte hållas bundna i spilta mer än sammanlagt 16 timmar per dygn.

Regeringen anser att det finns stora fördelar med att hålla djuren lösgående, framför allt när det gäller djurens möjligheter att röra på sig och att utföra sina naturliga beteenden, t.ex. sociala beteenden. De uppbundna systemen begränsar djurens rörelsefrihet kraftigt och påverkar t.ex. djurens möjligheter att vända sig och klia sig. Spiltor påverkar, som ytterligare exempel, hur hästar lägger sig ned och reser sig upp och ger dem en dålig möjlighet att överblicka sin omgivning, något som är viktigt för hästars välbefinnande.

Regeringen bedömer sammantaget att de stora fördelarna med lösgående system, framförallt när det gäller djurens möjlighet till naturligt beteende, överväger de eventuella nackdelar som finns. Regeringen anser därför att alla djur bör hållas lösgående. De argument som tidigare har lyfts fram i fråga om lämpligheten i att kräva en omedelbar omställning till lösgående system även för djurhållare som har uppbyggda system i befintliga stallar och andra djurutrymmen är dock fortfarande aktuella och måste enligt regeringen beaktas. Exempelvis när det gäller hästbranschen kan en alltför snabb utfasning av spiltorna utgöra ett hot för vissa ridskolors och turridningsverksamheters konkurrenskraft samt tvinga företag och organisationer att dra ned på eller lägga ned sina verksamheter. En stor andel av ridskole- och turridningsverksamheterna finns i närheten av en stad eller en tätort eftersom det är där kunderna finns. I dessa områden kan det vara svårt och kostsamt att få tillgång till mer mark, och väljer djurhållaren att flytta sin verksamhet kan det bli svårt att möta kundernas krav på tillgänglighet. Neddragningar eller nedläggningar av ridskole- och turridningsverksamheter påverkar även andra människor än de som ansvarar för eller lever av verksamheterna. Ridning är populärt som motion och rekreation och är en av de största sporterna sett till antalet aktiva idrottsutövare. En omedelbar omställning till lösgående djur kan med andra ord leda till allvarliga negativa effekter.

Mot den bakgrunden avser regeringen att inhämta viss ytterligare utredning om konsekvenserna av ett lagkrav på lösgående djur. Det behöver bl.a. analyseras vad som är en rimlig övergångstid för att djurhållare med befintliga stallar ska kunna ställa om till lösgående system och hur förslaget påverkar möjligheterna att driva fäbodbruk och bevara värdefulla kulturmiljöer. Utredningen bör även se över om det finns andra incitament än författningskrav som kan främja en snabb och effektiv omställning till lösgående system.

Motionen

I motion 2017/18:2329 av Cecilia Widegren (M) uppmärksammas att en alltför snabb utfasning av spiltor skulle kunna innebära ett hot mot vissa ridskolors och turridningsverksamheters konkurrenskraft samt även tvinga företag och organisationer att dra ned på eller lägga ned sina verksamheter.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ansluter sig till regeringens överväganden och tillstyrker regeringens lagförslag i denna del.

När det gäller frågan om möjligheten att hålla hästar i lösgående system instämmer utskottet i regeringens bedömning att alla djur som huvudregel bör hållas lösgående. Utskottet anser att det är positivt att det ställs krav på lösgående system för stallar som nyuppförs eller byggs om. Samtidigt måste

det beaktas att en alltför snabb utfasning av spiltor kan utgöra ett hot mot ridskolor och turridningsverksamhet och att dessa verksamheter fyller en viktig roll i samhället. Utskottet välkomnar därför att regeringen avser att utreda frågan om vilken tid som kan vara lämplig för en omställning till lösgående system och om det finns andra incitament än författningskrav som kan främja en sådan omställning. Utskottet ser inte skäl att föregripa regeringens beredning av frågan och föreslår inte någon ytterligare åtgärd med anledning av motion 2017/18:2329 (M).

Förbud mot att överge djur m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens lagförslag i denna del och avslår motionsyrkanden om tillsyn över katter.

Propositionen

Regeringen föreslår i propositionen att djur av tamdjursart inte ska få överges. Regeringen anser att det är oacceptabelt att överge ett djur för att man har tröttnat på det eller för att man av något skäl inte längre har möjlighet att ta hand om det. En ansvarsfull djurhållning inkluderar, enligt regeringens uppfattning, också en ansvarsfull avveckling av djurhållningen. Det förekommer redan i dag att personer som har övergett sitt djur fälls till ansvar för brott mot djurskyddslagen. Domstolarna har i dessa fall ansett att bestämmelsen i 3 § djurskyddslagen om att djur ska ges tillräcklig tillsyn har överträtts. Att överge djur är med andra ord att anse som förbjudet redan i dag. Ett uttryckligt förbud mot att överge djur fyller dock, enligt regeringens mening, ändå en viktig funktion. Ett sådant förbud markerar tydligt att djurhållaren är ansvarig för sitt djur till dess att han eller hon har överlåtit ansvaret på någon annan eller har låtit avliva djuret. Ett förbud mot att överge djur bedöms bidra till att ändra människors attityder till vad som är ett tillåtet respektive otillåtet beteende. En annan fördel med ett sådant förbud är att den svenska lagstiftningen då tydligare stämmer överens med formuleringarna i europeiska konventionen om skydd av sällskapsdjur. I artikel 3.2 i konventionen, vilken har ratificerats av Sverige, slås det fast att en grundläggande princip för djurens välbefinnande är att ingen får överge ett sällskapsdjur. Slutligen menar regeringen att förbudet kan bidra till att höja kattens status som sällskapsdjur.

När det gäller frågan om övergivna katter uppmärksammar regeringen i propositionen att det förekommer att personer går samman för att på ett mer organiserat sätt ta hand om övergivna och förvildade katter i enlighet med olika varianter av den s.k. trap-neuter-return-metoden (TNR). Med TNR avses att övergivna och förvildade katter fångas in, steriliseras eller kastreras och åter släpps ut i naturen. En del organisationer utför även ytterligare åtgärder,

som att vaccinera katterna, omplacera tama katter i hem, se till att de katter som åter släpps ut får mat, tillsyn och kojor att söka skydd i och ges vård och behandling. Om organisationerna även ombesörjer sådan kontinuerlig omvårdnad av katterna brukar detta kallas trap-neuter-return-management (TNR-M). TNR-metoden är omstridd, och det har ifrågasatts om den kan anses vara djurskyddsmässigt acceptabel. Det saknas god kunskap om den generella nivån på djurvälståndet i svenska TNR-kolonier. Nivån på välfärden kan också skilja sig åt beroende på hur TNR-projektet är utformat. Om man accepterar eller uppmuntrar TNR-metoden befarar regeringen att människor kan betrakta denna hantering av djur som ett bra sätt att hålla katter och andra tamdjur. En sådan utveckling vore olycklig och går i en motsatt riktning mot vad regeringen normalt sett menar är en ansvarsfull djurhållning. Regeringen uppger i propositionen att man avser att fortsätta att följa utvecklingen när det gäller TNR och löpande överväga om det finns behov av ändringar i lagstiftningen.

Motionerna

I kommittémotion 2017/18:3886 av Martin Kinnunen och Runar Filper (båda SD) yrkande 12 föreslås att det tydliggörs i lagstiftningen att det är förbjudet att överge katter och andra sällskapsdjur. Många har på grund av okunskap uppfattningen att katter klarar sig själva ute i naturen. Av Djurskyddsutredningen framgår att det inte stämmer, särskilt inte när det gäller unga katter. Enligt motion 2017/18:2123 av Markus Wiechel (SD) yrkande 1 bör det vara straffbart att överge sin katt. Katter saknar enligt motionären ett tydligt skydd i svensk lag. I motionen anförs också att regeringen bör inspireras av TNR som metod för att minska antalet förvildade katter samt återkomma med förslag där samtliga kattägare som har sina katter lösgående ansvarar för att de är kastrerade och vaccinerade (yrkandena 2, 3 och 5).

Kompletterande information

När det gäller frågan om att det ska vara straffbart att överge sin katt framgår det av 10 kap. 1 § i den föreslagna djurskyddslagen att den som bryter mot förbudet mot att överge sitt sällskapsdjur med uppsåt eller oaktsamhet ska kunna dömas till böter eller fängelse i högst två år.

När det gäller frågan om tillsynen över katter framgår det av lagen (2007:1150) om tillsyn över hundar och katter att katter ska hållas under sådan tillsyn och skötas på ett sådant sätt som med hänsyn till deras natur och övriga omständigheter behövs för att förebygga att de orsakar skador eller avsevärda olägenheter. Syftet med bestämmelsen är att klargöra att den som har hand om en hund eller katt ska ta ansvar för djuret så att det inte orsakar problem för omgivningen. Om brister i skötseln inte orsakar problem för omgivningen utan för djuret, är det i stället fråga om ett djurskyddsärende.

Jordbruksverket har med stöd av djurskyddsförordningen (1988:539) meddelat föreskrifter och allmänna råd om hållande av hund och katt (SJVFS 2008:2). Jordbruksverket uppger att verket under 2018 ser över dessa föreskrifter. Inom ramen för det arbetet ser verket över samtliga bestämmelser i nuvarande författning som rör avel och reproduktion. Frågan om att förebygga oönskad reproduktion av hundar och katter som djurhållare har under sin vård är föremål för närmare utredning.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ansluter sig till regeringens överväganden och tillstyrker regeringens lagförslag i denna del.

Utskottet konstaterar att det i förslaget till ny djurskyddslag tydliggörs att det är förbjudet att överge djur av tamdjursart. Det föreslås också att det ska vara straffbart att bryta mot detta förbud. Mot bakgrund av det anförda får motionerna 2017/18:2123 (SD) yrkande 1 och 2017/18:3886 (SD) yrkande 12 anses tillgodosedda och motiverar ingen ytterligare åtgärd. Med hänsyn till Jordbruksverkets aviserade översyn av föreskrifterna och de allmänna råden om hållande av hund och katt föreslås heller ingen ytterligare åtgärd med anledning av motion 2017/18:2123 (SD) yrkandena 2 och 3. Yrkandena avstyrks därmed. När det gäller yrkande 5 i samma motion om att påbörja ett TNR-inspirerat arbete ansluter sig utskottet till regeringens bedömning att ett uppmuntrande av denna metod kan motverka synen på hur en ansvarsfull djurhållning ska bedrivas. Utskottet noterar också att regeringen avser att löpande följa utvecklingen av förekomsten av TNR-projekt. Mot bakgrund av det anförda bör motion 2017/18:2123 (SD) yrkande 5 lämnas utan vidare åtgärd.

Förbud mot vissa handlingar mot djur

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens lagförslag i denna del och avslår ett motionsyrkande om att förbudet mot sexuella handlingar med djur ska flyttas från djurskyddslagen till brottsbalken.

Jämför reservation 9 (SD).

Propositionen

Regeringen föreslår att nuvarande förbud mot att aga och överanstränga djur förs över till den nya lagen. Det läggs till att djur inte heller får tillfogas skada och att utrustning inte får användas på ett sätt som kan orsaka djuret lidande eller skada. Förbuden mot att tillfoga skada och mot viss användning av utrustning gäller inte åtgärder som utförs eller utrustning som används av veterinärmedicinska skäl, som en del av ett djurförsök som har godkänts av en

djurförsöksetisk nämnd eller av liknande berättigade skäl. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer föreslås få meddela föreskrifter om krav på hur utrustning ska vara utformad och användas för att förebygga lidande eller skada hos djur.

Regeringen föreslår även att förbudet mot sexuella handlingar med djur ska föras över till den nya lagen. Regeringen behandlade Djurskyddsutredningens förslag om förbud mot att utnyttja djur för sexuella ändamål i propositionen Ändringar i djurskyddslagen (prop. 2013/14:41). Regeringen föreslog att det ska vara förbjudet att genomföra sexuella handlingar med djur. Enligt förslaget skulle förbudet inte omfatta handlingar som utförs av veterinärmedicinska skäl, i samband med avel eller av liknande berättigade skäl. Förslaget antogs av riksdagen och återfinns i 9 a § i den nuvarande djurskyddslagen.

Motionen

Enligt motion 2017/18:3886 av Martin Kinnunen och Runar Filper (båda SD) yrkande 4 borde förbud mot sexuella handlingar med djur flyttas från djurskyddslagen till brottsbalken.

Kompletterande information

I propositionen om ändringar i djurskyddslagen (prop. 2013/14:41, bet. 2013/14:MJU14, rskr. 2013/14:151) redovisades att djurplågeri är straffbelagt i 16 kap. 13 § brottsbalken. Enligt denna bestämmelse döms den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet, genom misshandel, överansträngning eller vanvård eller på annat sätt, otillbörligen utsätter djur för lidande, för djurplågeri till böter eller fängelse i högst två år. Med lidande avses i bestämmelsen såväl psykiskt som fysiskt lidande.

Att utnyttja djur för sexuella ändamål kunde enligt regeringens mening inte anses ligga i linje med den hänsyn om djurens välfärd och den respekt för djuren som är grundläggande i all djuromsorg. Detta måste anses gälla oavsett om det sexuella utnyttjandet medför ett konkret lidande för djuret eller inte. Mot den bakgrunden ansåg regeringen att det fanns ett behov av att tydliggöra att det inte är förenligt med djurskyddslagstiftningens syfte att utnyttja djur för sexuella ändamål. Sådana handlingar borde därför enligt regeringen uttryckligen förbjudas.

Lagrådet anförde under ärendets beredning att det är svårt att finna några skäl till att inte också andra djur skulle omfattas av förbudet och att detta talade för att ett eventuellt förbud lämpligen borde placeras i brottsbalken. Enligt regeringens mening fanns det dock, med hänsyn till de undersökningar som gjorts om förekomsten av sexuella handlingar med djur i Sverige i dag, inget behov av att utsträcka förbudet till att omfatta fler djur än de som anges i 1 § djurskyddslagen.

Lagrådet uttryckte vidare att en placering i djurskyddslagen typiskt sett skulle innebära att förbudet enbart riktade sig mot djurhållare eller andra som

svarar för verksamhet som är reglerad i den lagen, vilket också talade för att ett förbud skulle placeras i brottsbalken. Regeringen instämde med Lagrådet om att huvuddelen av bestämmelserna i djurskyddslagen riktar sig till den som håller djur. Lagen innehåller dock även bestämmelser som riktar sig till en vidare krets. Det finns dessutom exempel på bestämmelser som inte reglerar en verksamhet utan som enbart förbjuder en viss behandling som i övrigt är oreglerad (jfr förbudet i 10 § mot operativa ingrepp och injektioner). Regeringen gjorde mot den bakgrunden bedömningen att det inte stred mot djurskyddslagens systematik att införa ett generellt förbud mot sexuella handlingar med djur.

Riksdagen följde regeringens förslag i propositionen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ansluter sig till regeringens överväganden och tillstyrker regeringens lagförslag i denna del.

Under 2014 förbjöds sexuella handlingar med djur genom att en ny bestämmelse infördes i djurskyddslagen. Det har inte framkommit några uppgifter som ger utskottet skäl att ändra sin tidigare bedömning när det gäller i vilken lag bestämmelsen ska placeras. Motion 2017/18:3886 (SD) yrkande 4 avstyrks därmed.

Förbud mot viss avel

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens lagförslag i denna del och avslår motionsyrkanden om avel.

Propositionen

Regeringen föreslår att nuvarande bestämmelse i djurskyddsförordningen om förbud mot avel med sådan inriktning att den kan medföra lidande förs över till lagen utan ändring i sak. Det förtydligas att förbudet mot lidande avser både föräldradjur och avkomma.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bemyndigas att meddela föreskrifter om förbudet mot avel som kan medföra lidande. Nuvarande bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om villkor för eller förbud mot avel som kan påverka djurens naturliga beteenden förs också över till den nya lagen. Bemyndigandet utökas till att också avse avel som kan påverka djurens normala kroppsfunktioner eller förmåga att naturligt föda fram sin avkomma.

Regeringen anser att det är angeläget att komma till rätta med de djurskyddsproblem som är kopplade till avel. I direktiven till Djurskyddsutredningen (dir. 2009:57) påpekade regeringen att det inom vissa

områden, inte minst när det gäller avel med vissa hund- och kattraser, finns en inriktning på aveln som innebär ett stort fokus på vissa egenskaper. Regeringen påpekade också i direktiven att det fortfarande finns ett antal raser där djuren är utsatta för fysiska problem till följd av sin kroppsbyggnad, t.ex. alltför trubbiga nosar som kan leda till andningsproblem för djuren.

Regeringen anser att utgångspunkten liksom i dag bör vara att avel som får sådana konsekvenser för djuren att det innebär lidande för dem ska vara förbjuden och att detta bör framgå redan av lagen. Det bör även förtydligas att förbudet mot lidande avser både föräldradjur och avkomma. Regeringen anser att avel normalt ska bedrivas på ett sådant sätt att avkomman får normala kroppsfunktioner och att djur kan föda fram sin avkomma naturligt.

När det gäller sällskapsdjur anser regeringen att det inte är etiskt godtagbart att aveln bedrivs på ett sådant sätt att avkomman får brister i de normala kroppsfunktionerna eller som påverkar möjligheten att föda fram avkomman naturligt bara för att tillgodose önskemål om djurens utseende. Regeringen menar dock att det kan finnas anledning att överväga vilka konsekvenser de tillkommande krav som utredningen föreslår kan få för olika djurslag. Det kan också, framför allt när det gäller produktionsdjuren, finnas andra intressen som måste beaktas. Regeringen anser därför att det inte bör införas ytterligare generella krav i lagen på avel, utan att krav på och förbud mot vissa former av avel liksom i dag bör regleras närmare i förordningen eller i myndighetsföreskrifter.

Det bör enligt regeringens bedömning i nuläget inte införas något bemyndigande att meddela föreskrifter om rapporteringsplikt för veterinärer i fråga om defekter eller andra komplikationer orsakade av avel så som föreslås i Djurskyddsutredningen. Förslaget och konsekvenserna av att införa en sådan eventuell rapporteringsplikt beskrivs inte särskilt utförligt i utredningens betänkande. Några remissinstanser påpekar att det kan vara mer effektivt och ändamålsenligt att använda och bygga vidare på befintliga system, t.ex. djursjukdatasystemet eller rasföreningarnas egna avelsprogram, än att införa en sådan rapporteringsplikt som utredningen skissar på. Mot den bakgrunden anser regeringen att ett bemyndigande om rapporteringsskyldighet för veterinärer inte bör införas i nuläget.

Motionerna

Enligt motion 2017/18:185 av Markus Wiechel och Jeff Ahl (båda SD) yrkande 1 bör regeringen utreda om det finns behov av en hårdare reglering i fråga om vissa avelsdjur. Motionärerna noterar vidare att trubbnosiga djur som hundar och katter har ökat enormt i popularitet i Sverige och att avlandet på dessa djur är förknippat med en del djurskyddsproblem som man vill att regeringen ska vidta åtgärder för att komma till rätta med. Enligt yrkande 2 bör obligatoriska friskintyg när det gäller andningsorganen införas inför parning för alla trubbnosdjur. I yrkande 3 efterfrågas en kartläggning av trubbnosdjur med andningssvårigheter.

Avel som orsakar lidande eller funktionsnedsättning är förbjuden enligt djurskyddslagen. Enligt motionärerna sker ändå avlande på dessa djur med hälsobesvär, och konsumenter köper dem. Enligt yrkande 4 bör därför ett arbete för en aktiv konsumentupplysning om lidandet hos flera trubbnosdjur påbörjas. Enligt yrkande 5 bör man se över möjligheten att registrera antalet opererade trubbnosdjur. I syfte att minska lidandet hos trubbnosdjur behöver det även göras en översyn för nya regleringar (yrkande 6). I yrkande 7 efterfrågas ett förbud mot avel på hundar som genomgått korrigerande kirurgi i andningsvägarna.

Kompletterande information

Bestämmelser om avel med hundar och katter finns bl.a. i Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om hållande av hund och katt (SJVFS 2008:5). Enligt 24 § 1 får djur inte användas i avel om de har sjukdomar eller funktionshinder som kan nedärvas. Enligt uppgift från Jordbruksverket ser verket under 2018 över föreskriften, och inom ramen för detta kommer även avelsbestämmelserna att ses över.

Hösten 2015 startade Samverkansgruppen för hundvälfärd, bestående av representanter för bl.a. Svenska Kennelklubben (SKK), Jordbruksverket, Sveriges Veterinärförbund, Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap, Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) och SLU, sex arbetsgrupper för att komma till rätta med problematiken kring avel med hundar med s.k. brakycefalt utseende (trubbnosade). Följande åtgärder har vidtagits inom ramen för dessa grupper, och vissa pågår fortfarande:

- SKK:s valpbesiktningsintyg har reviderats för att bättre fånga upp valpar med överdriven exteriör, dvs. när hundars utseende blir så överdrivet att hälsoproblem riskerar att uppstå.
- Den 10 april 2018 införde SKK en möjlighet för veterinärer att till SKK rapportera vidtagna kirurgiska åtgärder (ingrepp i andningsvägarna) och dödsfall eller avlivning av hundar till följd av andningsproblem orsakade av brakycefal utformning. Vid registrering av en kirurgisk åtgärd lägger SKK en avelsspärr på hunden eftersom det inte är tillåtet att avla på dessa hundar. Detta förhindrar registrering av eventuella valpar efter hunden i SKK. Utöver hundar registrerade i SKK kan även ingrepp på oregistrerade brakycefala hundar rapporteras in.
- SKK håller på att ta fram ett hälsointyg som ska användas inför avel med hundar av trubbnosig ras. Syftet med intyget är att bedöma hunden med fokus på framför allt andning och temperaturreglering. Besiktningen kommer till en början att vara frivillig, men på sikt är avsikten att den blir ett krav inför avel.
- SKK arbetar med ett informationsmaterial om hälsoproblematiken för brakycefala raser riktat mot marknadsförare och reklamfirmor för att minska förekomsten av bilder på överdrivna hundar med andningsproblem i medier och reklam.

SKK har under lång tid arbetat för att minska förekomsten av exteriöra överdrifter inom avel bl.a. genom att införa särskilda rasspecifika domar-anvisningar (SRD). SRD är ett kommenterande komplement till rasstandarden och har målsättningen att öka domares medvetenhet om exteriöra överdrifter och sundhet. Samtidigt arbetar ras- och specialklubbarna inom SKK-organisationen vidare med att utbilda uppfödare och anpassa de rasspecifika avelsstrategierna.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ansluter sig till regeringens överväganden och tillstyrker regeringens lagförslag i denna del.

Utskottet anser att avel som medför lidande för djuren och som enbart syftar till att tillgodose önskemål kring djurens utseende är oacceptabel, och utskottet delar därför regeringens bedömning att sådan avel liksom i dag ska vara förbjuden. Regeringen föreslår att nuvarande bemyndigande att meddela föreskrifter om villkor för eller förbud mot avel som kan påverka djurens naturliga beteenden utökas till att också avse avel som kan påverka djurens normala kroppsfunktioner eller förmåga att naturligt föda fram sin avkomma. Detta är en utvidgning av bemyndigandet som utskottet välkomnar och som gör att ytterligare specifika krav kan ställas på olika sorters avel för att säkerställa ett starkt djurskydd.

Ansvar för en sund hund- och kattavel vilar också till stor del på uppfödarna själva. Det är de som ansvarar för att den avel de bedriver leder till friska och välmående djur. Det är därför positivt att SKK arbetar aktivt med frågan om avel med brakycefala hundraser så att hälsoproblem för dessa djur kan undvikas.

Med hänvisning till redovisningen ovan och i avvaktan på resultat av pågående arbete föreslår utskottet att motion 2017/18:185 (SD) yrkandena 1–7 lämnas utan vidare åtgärd.

Överlåtelse och transport av djur

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens lagförslag i denna del.

Propositionen

Regeringen föreslår i propositionen att nuvarande bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om villkor för eller förbud mot försäljning eller annan överlåtelse av djur förs över till den nya lagen. Vidare föreslås att nuvarande bestämmelse om att djur ska transporteras i transportmedel som är lämpliga för ändamålet och som ger djuret skydd mot värme och köld och mot stötar, skavning och

liknande samt att djur, i den utsträckning som det behövs, ska hållas skilda från varandra förs över till den nya lagen utan ändring i sak. Nuvarande bestämmelse i djurskyddsförordningen om att den som transporterar djur ska ha tillsyn över djuren och vidta de åtgärder som behövs för att djuren under lastning, transport och urlastning inte ska skadas eller orsakas lidande förs över till den nya lagen utan ändring i sak.

Det förtydligas att för transporter som omfattas av rådets förordning (EG) nr 1/2005 gäller bestämmelserna i första och andra styckena utöver vad som framgår av artiklarna 3 och 6 samt bilaga I i rådets förordning (EG) nr 1/2005 om transporten sker enbart på svenskt territorium eller avser sjötransporter från svenskt territorium. Nuvarande bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela ytterligare föreskrifter om villkor för eller förbud mot transport av djur förs över till den nya lagen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ansluter sig till regeringens överväganden och tillstyrker regeringens lagförslag i denna del.

Tävling och offentlig förevisning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens lagförslag i denna del och avslår motionsyrkanden om träning av hundar inför prov, spödrivning av hästar, djur på cirkus samt delfinarier.

Jämför reservation 10 (M, C, L, KD), 11 (SD) och 12 (V).

Propositionen

Tävling och prov

Regeringen föreslår att nuvarande bestämmelse om förbud mot att utsätta djur för lidande vid viss träning och vid tävling, ljud- och bildinspelning, föreställning eller annan förevisning som anordnas för allmänheten förs över till den nya lagen utan ändring i sak. Förbudet ska utvidgas till att omfatta träning för och användning av djur vid prov. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska bemyndigas att meddela ytterligare föreskrifter om sådan träning eller användning av djur. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska också få meddela föreskrifter om undantag från förbudet mot att utsätta djur för lidande vid träning inför eller användning vid prov.

I propositionen föreslås även att ett djur som tränas för eller deltar i tävling eller prov inte får utsättas för dopning eller andra otillbörliga åtgärder som kan

påverka djurets prestationsförmåga eller temperament. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om förbudet.

Regeringen anför i propositionen att det finns provverksamhet som innehåller inslag av bedömning av ett djurs färdighet som kan ha betydelse för t.ex. djurets avelsvärde, men där det huvudsakliga syftet med proven är att förbereda och testa djuren för uppgifter som också har ett tydligt samhällsintresse, t.ex. prov som syftar till att testa blivande tjänstehundars lämplighet. Regeringen bedömer att i sådan provverksamhet som syftar till att förbereda eller testa djurs lämplighet för samhällsnyttiga verksamheter kan ett visst mått av lidande för djuret vara oundvikligt och acceptabelt med hänsyn till det samhällsintresse som verksamheten syftar till. Djurskyddsutredningens förslag innehåller inte någon sådan avgränsning mot prov med samhällsnytta. För att möjliggöra undantag för sådana verksamheter som fortfarande bedöms som betydelsefulla för att tillgodose allmänna intressen föreslår regeringen därför att det införs ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om undantag från förbudet mot lidande vid prov.

I propositionen anför regeringen att användning av levande grävlingar vid grytanlagsprov är en fråga som har utretts och diskuterats under en lång tid. Regeringen anser att användning av levande grävlingar vid grytanlagsprov kan ifrågasättas med hänsyn till det lidande som provet innebär för grävlingen och eventuellt också för hunden. Proven bedöms också stå i strid med det förbud mot lidande vid prov som regeringen nu föreslår ska införas. Det prov som hunden genomgår för att bedöma dess lämplighet för grytjakt innebär att hundens förmåga, färdigheter och prestationer mäts och bedöms och utkomsten av provet kan även ha en viss påverkan på t.ex. hundens avelsvärde. Samtidigt kan dock grytjakt även vara av ett visst samhälleligt intresse, t.ex. vid eftersök av trafikskadat vilt och vid viss sjukdomsbekämpning. När det gäller frågan om grytanlagsprovets och grytjaktens betydelse för bekämpning av smittsamma djursjukdomar framgår av olika redovisningar från SVA och Jordbruksverket 2006 att grytjaktens betydelse för bekämpande av djursjukdomar som rabies, rävkabb och tuberkulos och för att förhindra spridning av rävens dvärgbandmask är obefintlig eller liten. Enligt uppgifter från 2006 från Trafiksäkerhet och Eftersök i Samverkan (SES) förekommer inte heller något eftersök av räv eller grävling. Däremot används grytjakt numera, enligt uppgifter från Naturvårdsverket, i samband med bekämpning av den i svensk fauna invasiva arten mårddhund.

Regeringen anser med hänsyn till att SVA:s rapport är över tio år gammal och mot bakgrund av att Djurskyddsutredningen inte har presenterat något nytt underlag i frågan att det behöver utredas i vilken utsträckning det fortfarande finns intressen som motiverar grytanlagsprov med levande grävling. Regeringen avser därför att åter utreda för- och nackdelar med sådana prov, om det finns alternativa metoder till att använda levande grävlingar i proven samt konsekvenserna av ett eventuellt förbud mot sådana prov. Till dess att frågan har utretts och regeringen har återkommit med ett eventuellt nytt

ställningstagande bör det dock vara tillåtet att utföra grytanlagsprov med levande grävlingar. Regeringen avser därför att tills vidare undanta grytanlagsprov från förbudet mot lidande vid prov med stöd av det ovan föreslagna bemyndigandet.

Regeringen framhåller i propositionen att det är av största vikt att ett gott djurskydd upprätthålls i verksamhet där djur tränas för eller deltar i tävlingar. Direkta eller indirekta ekonomiska intressen får inte leda till att djurskyddet sätts på undantag genom att djur t.ex. pressas alltför hårt och deltar i eller tränas inför tävling trots att de inte är i tävlingsmässigt skick. De veterinärer som närvarar vid tävlingar har enligt regeringen en viktig uppgift att fylla för att säkerställa att en tävling genomförs med beaktande av ett gott djurskydd.

Offentlig förevisning av djur

I propositionen bedömer regeringen att mer detaljerade bestämmelser om hållande och förevisning av djur i menagerier eller vid cirkus, varieté eller liknande företag även i fortsättningen bör meddelas i förordning eller i föreskrifter. Regeringen avser att i djurskyddsförordningen införa ett förbud mot att flytta runt och förevisa elefanter och sjölejon offentligt på cirkus eller på annat sätt.

I 35 § första stycket djurskyddsförordningen föreskrivs att djur inte får föras omkring och förevisas offentligt i menagerier. I andra stycket i nämnda bestämmelse anges att apor, rovdjur med undantag för tamhundar och tamkatter, säldjur med undantag för sjölejon, noshörningar, flodhästar, hjortdjur med undantag för renar, giraffer, kängurur, rovfåglar, strutsfåglar och krokodildjur inte heller på annat sätt får föras omkring och i samband med detta förevisas offentligt. I tredje stycket i bestämmelsen anges att vid cirkus, varieté eller liknande företag får djur som avses i andra stycket inte visas offentligt vare sig vid föreställning eller i något annat sammanhang. Djurskyddsutredningen föreslog att den nuvarande bestämmelsen i 35 § djurskyddsförordningen skulle överföras till den nya lagen och att det därutöver skulle bli förbjudet att förevisa elefanter och sjölejon på cirkus eller på annat sätt föra omkring eller förevisa sådana djur. Regeringen instämmer i utredningens bedömning att sjölejon och elefanter inte bör få förevisas på cirkus eller på andra liknande offentliga förevisningar där djur flyttas från ort till ort och avser därför att införa ett sådant förbud i djurskyddsförordningen. Regeringen gör dock, med hänsyn till bestämmelsernas detaljeringsgrad och att djurskyddslagen ska vara en ramlag där detaljerade bestämmelser bör meddelas i förordning eller myndighetsföreskrifter, bedömningen att offentlig förevisning av djur även i fortsättningen bör regleras närmare i förordning och i föreskrifter.

Regeringen anser att kompetens är av grundläggande betydelse för en god djurvälstånd. En god kunskap om det djur som man håller eller hanterar bidrar till att förebygga att djurskyddsproblem över huvud taget uppkommer. Om problem ändå skulle uppstå har djurhållaren större möjligheter att hitta

adekvata lösningar på problemen. Regeringen anser att rätten att hålla och ta hand om djur är förenad med ett ansvar och att tillräcklig kompetens ska vara en förutsättning för att få hålla och hantera djur och anser därför att det i den nya djurskyddslagen bör införas ett uttryckligt och generellt krav på att djurhållaren eller den som på annat sätt tar hand om ett djur ska ha tillräcklig kompetens för att tillgodose djurets behov.

Motionerna

Tävling och prov

Enligt kommittémotion 2017/18:4034 av Kristina Yngwe m.fl. (C, M, L, KD) yrkande 3 ska regeringen vidta åtgärder för att säkerställa att möjligheten att träna hundar för exempelvis eftersök på trafikskadat vilt inte begränsas. Motionärerna anser att regeringens förslag om att utvidga förbudet mot att använda levande djur vid viss träning och provverksamhet kan påverka förmågan att träna hundar för eftersöksjakt på trafikskadat vilt och för jakt på vissa invasiva arter. I propositionsförslaget ges ett bemyndigande att meddela undantag från dessa bestämmelser, vilket är positivt enligt motionärerna, men de anser att regeringen bör vidta åtgärder för att säkerställa att möjligheten att träna hundar för t.ex. eftersök på trafikskadat vilt inte begränsas.

I kommittémotion 2017/18:4019 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 4 framhålls att ett förbud mot grytanlagsprov bör införas i den nya djurskyddslagstiftningen. Motionärerna delar inte regeringens uppfattning att grytanlagsprov tills vidare ska undantas från förbudet mot lidande vid prov och ser inget skäl till att utreda frågan ytterligare. Motionärerna anser att användning av levande grävling vid grytanlagsprov innebär lidande och stress för grävlingen och att samhällsnyttan av dessa prov är begränsad.

Enligt motion 2017/18:801 av Catharina Bråkenhielm (S) är det angeläget att säkerställa att reglerna för spödrivning följs. Ur djurskyddssynpunkt går det inte att försvara felaktig spödrivning för att hästen ska springa snabbare. Arbetet med att ingripa mot felaktig spödrivning behöver därför intensifieras inom trav och galopp.

Offentlig förevisning av djur

Enligt kommittémotion 2017/18:4019 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 1 bör SLU:s vetenskapliga råd för djurskydd ges i uppdrag att utreda vilka djur som bör finnas på en positiv lista över tillåtna djur på cirkus. Motionärerna anser att inga icke-domesticerade djur bör tillåtas ingå i cirkusverksamhet. I dag föreskrivs vilka arter som inte får hållas och visas på cirkus. Motionärerna anser att det i stället bör föreskrivas vilka djurarter som ska vara tillåtna att hålla och visa på cirkus. Genom att inrätta en s.k. positiv lista ges enligt motionärerna en rad fördelar jämfört med att införa ett förbud mot vilda djur; t.ex. kan det vara svårt med gränsdragningen när det gäller vad som är vilda och domesticerade djur, och det är lättare att säkerställa att djurväl-färden ligger

steget före när nya arter tillkommer som kan vara aktuella att förevisa på cirkus.

Även i kommittémotion 2017/18:4040 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 4 framförs att användandet av icke-domesticerade djur inom cirkusnäringen bör regleras genom en s.k. positiv lista. Motionärerna anser att icke-domesticerade djur inte är lämpliga att hålla inom cirkusverksamhet och befarar att om man enbart förbjuder ytterligare två arter kan det i framtiden öppna för andra icke-domesticerade djur inom cirkusverksamheterna. I stället bör det införas en s.k. positiv lista över de djur som ska vara tillåtna att hålla på cirkus, och andra djur ska per automatik vara förbjudna.

Enligt motion 2017/18:858 av Kristina Nilsson m.fl. (S) bör djurskyddsreglerna för vilda djur på cirkus ses över och ett förbud övervägas för att Sverige ska kunna fortsätta att vara ett föregångsland inom djurskydd. Även i motion 2017/18:2826 av Sofia Arkelsten (M) anförs att Sverige borde förbjuda vilda djur på cirkus eftersom det finns utmaningar med transporter, att tillgodose naturliga beteenden samt tillsyn och kontroller.

I motion 2017/18:371 av Birgitta Ohlsson och Christina Örnebjär (båda L) yrkande 1 föreslås ett förbud mot vilda och exotiska djur på cirkus, och enligt yrkande 2 bör elefanter och sjölejon förbjudas på cirkus. Strängare regler när det gäller djurskydd för övriga domesticerade djur i cirkusverksamhet bör också införas (yrkande 3).

Enligt kommittémotion 2017/18:3886 av Martin Kinnunen och Runar Filper (båda SD) yrkande 6 ska icke-domesticerade djur inom cirkusnäringen snarast fasas ut. Enligt motionärerna innebär livet på en cirkus i de allra flesta fall stora inskränkningar av möjligheterna till naturliga beteenden för djuren, och detta bör användas försiktigt. I stället för att bevilja undantag där cirkusnäringen har svårt att möta djurhållningskraven anser motionärerna att man snarast bör fasa ut de icke-domesticerade djuren från våra cirkusar.

Martin Kinnunen m.fl. (SD) anser i kommittémotion 2017/18:4040 yrkande 3 att det ska införas en tillståndsplikt för cirkusägare som vill hålla djur. Motionärerna anser att cirkusar ska omfattas av en tillståndsplikt där endast de cirkusägare som uppfyller vissa grundläggande krav beviljas tillstånd att hålla djur. Vid upprepade brott mot regelverken ska ett sådant tillstånd kunna dras in permanent. Dessutom bör de besiktningar som i dag utförs efter beställning av cirkusägarna själva kompletteras med icke-föranmälda inspektioner av både transporter och stationära förvaringsplatser. Liknande yrkanden framförs i kommittémotion 2017/18:3886 av Martin Kinnunen och Runar Filper (båda SD) yrkandena 7 och 8. Enligt yrkande 7 ska det införas ett licenssystem för cirkusägare som vill hålla djur, och enligt yrkande 8 bör besiktningsskrav på djurcirkusar kompletteras med oanmälda inspektioner.

I motion 2017/18:179 av Markus Wiechel och Jeff Ahl (båda SD) efterfrågas ett förbud mot delfinarier. Motionärerna anser att delfinarier är utformade utifrån besökarnas och ägarnas behov och innebär bl.a. att delfinerna har dåliga förutsättningar att leva och uttrycka sitt naturliga

beteende. Djur ska skyddas mot onödigt lidande och ges rätt till naturligt beteende enligt djurskyddslagstiftningen, och därför bör delfinarter förbjudas.

Kompletterande information

Tävling och prov

När det gäller frågan om att säkerställa möjligheten att träna hundar för samhällsnyttiga verksamheter framhåller regeringen i propositionen att djurskyddslagen även i framtiden bör vara en ramlag och innehålla de centrala principer och handlingsregler som är nödvändiga för att säkerställa ett gott djurskydd. Regeringen bedömer att lagen inte ska innehålla alltför detaljerade bestämmelser eftersom dessa kan behöva ändras relativt ofta, utan mer specifika bestämmelser bör finnas i djurskyddsförordningen och framför allt i myndigheternas föreskrifter. Regeringen ges i det föreslagna bemyndigandet en möjlighet att delegera till en myndighet att meddela föreskrifter om undantag från förbudet mot träning eller prov som medför lidande. Sådan s.k. subdelegering sker i allmänhet när regeringen bedömer att en myndighet har den sakkunskap som behövs för att föreskriva mer detaljerade bestämmelser.

Det pågår beredning inom Regeringskansliet när det gäller att tillsätta en utredning om grytanlagsprov.

När det gäller frågan om spödrivning inom hästsporten följer av 17 § i den nuvarande djurskyddslagen (1988:534) att djur inte får tränas för eller användas vid tävling på sådant sätt att de utsätts för lidande. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om sådan användning av djur. Jordbruksverket har med stöd av 34 § djurskyddsförordningen (1988:539) meddelat sådana föreskrifter genom föreskriften (SJVFS 2013:43) om träning och tävling med djur. Enligt föreskriften får utrustning, hjälpmedel eller metoder inte användas på sådant sätt att det medför skada eller annat fysiskt eller psykiskt lidande för djuret. Vid vissa tävlingar ska ban- eller tävlingsveterinärer tjänstgöra som besiktigar djuren före start och som närvarar under tävlingen för att hålla uppsikt över deltagande djur och tävlingsområdet. Enligt uppgift från Jordbruksverket meddelar veterinären den berörda länsstyrelsen om det har skett brott mot djurskyddslagens bestämmelser så att länsstyrelsen kan vidta åtgärder som kontrollmyndighet.

Nuvarande bestämmelse om förbud mot att utsätta djur för lidande vid viss träning och vid tävling förs enligt propositionen över till den nya lagen utan ändring i sak. Även det nuvarande bemyndigandet förs över till den nya lagen. Utöver det föreslås, som har redovisats ovan, en ny bestämmelse om att djur inte får tillfogas skada och att utrustning inte får användas på ett sätt som kan orsaka djuret lidande eller skada.

Brott mot bestämmelsen om att träna djur för tävlingar eller att använda djur på tävlingar på ett sådant sätt att de kan utsättas för lidande föreslås liksom tidigare leda till böter eller fängelse i högst två år. I propositionen föreslås

också att den nuvarande bestämmelsen om att kontrollmyndigheterna ska verka för att överträdelser av lagstiftningen beivras förs över till den nya lagen.

Offentlig förevisning av djur

Grundläggande bestämmelser om hur djur ska hållas och skötas, inklusive cirkusdjur, finns i djurskyddslagen (1988:534) och djurskyddsförordningen (1988:539). Särskilda bestämmelser för cirkusar finns i 35–36 a §§ djurskyddsförordningen. Regeringen aviserar i propositionen att den avser att i djurskyddsförordningen införa ett förbud mot att flytta runt och förevisa elefanter och sjölejon offentligt på cirkus eller på annat sätt. Den nya djurskyddsförordningen avses träda i kraft samtidigt som den föreslagna djurskyddslagen.

I Djurskyddsmyndighetens föreskrifter och allmänna råd (DFS 2007:3) om cirkusdjur (cirkusföreskriften) finns bestämmelser om skötsel och hållande av cirkusdjuren generellt men även specifika bestämmelser för vissa djurslag. Till exempel ska cirkusdjuren enligt 14 § ha möjlighet att röra sig fritt genom daglig utevistelse.

Enligt 44 § artskyddsförordningen (2007:845) krävs det tillstånd av länsstyrelsen för att få förevisa djur av vilda arter. Vid all offentlig förevisning av arter som finns listade i bilaga A till förordning (EG) nr 338/97 om skyddet av arter av vilda djur och växter genom kontroll av handeln med dem (EU:s Citesförordning) krävs det dessutom intyg från Jordbruksverket. Huvudprincipen är att det är förbjudet att offentligt förevisa dessa arter men att behörig myndighet i medlemsstaterna kan bevilja undantag (artikel 8).

När det gäller kontroller av cirkusar finns det särskilda regler. Innan en cirkus har sin första föreställning för året ska länsstyrelsen inbesiktiga cirkusen, och en begäran om inbesiktning ska ha kommit in till länsstyrelsen senast 14 dagar före första föreställningen. Detta framgår av 36 a § djurskyddsförordningen (1988:539) och 6 § i cirkusföreskriften. Av samma föreskrifter framgår att när det sker förändringar i djurbeståndet eller i utrustningen som är av väsentlig betydelse från djurskydds- eller djurhälsosynpunkt ska detta också anmälas och kontrolleras av länsstyrelsen. Kontrollen ska göras av den länsstyrelse i vars län cirkusen befinner sig. Vid en begäran om inbesiktning eller kontroll ska cirkusen t.ex. presentera antalet cirkusdjur av varje djurslag som medföljer cirkusen. Om kontrollmyndigheten upptäcker allvarliga eller upprepade brister i djurhållningen kan den förbjuda cirkusen att påbörja eller fortsätta sin turné. Detta framgår av 5 § i de ovannämnda föreskrifterna.

Bestämmelser om transport av djur, inklusive cirkusdjur, finns bl.a. i djurskyddslagen (1988:534), djurskyddsförordningen (1988:539), förordning (EG) nr 1/2005 av den 22 december 2004 om skydd av djur under transport och i Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om transport av levande djur (SJVFS 2010:2). Djur ska transporteras i transportmedel som är lämpliga för ändamålet och som ger skydd mot värme och köld och mot stötar, skavning och liknande. Den som transporterar djur ska ha tillsyn över djuren

och vidta de åtgärder som behövs för att djuren under lastning, transport och urlastning inte ska skadas eller orsakas lidande. Enligt artikel 3 i djurtransportförordningen får ingen person transportera eller låta transportera djur på ett sådant sätt att de riskerar att skadas eller orsakas onödigt lidande.

Länsstyrelserna är behöriga myndigheter att kontrollera att djurskyddsbestämmelserna följs, både genom anmälda (inbesiktningskontroll) och genom oanmälda besök. Enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 om offentlig kontroll för att säkerställa kontrollen av efterlevnaden av foder- och livsmedelslagstiftningen samt bestämmelserna om djurhälsa och djurskydd ska kontrollen utföras regelbundet och utan föranmälan (artikel 3.2). Denna artikel ska även tillämpas vid kontroll av icke-livsmedelsproducerande djur enligt 64 § djurskyddsförordningen. En ny förordning om offentlig kontroll ska tillämpas från den 14 december 2019 där liknande bestämmelser återfinns.

När det gäller delfinrier föreslår regeringen i propositionen att djur ska hållas och skötas i en god djurmiljö och på ett sådant sätt att deras välfärd främjas, att djuren får möjlighet att utföra sitt naturliga beteende och så att beteendestörningar förebyggs. Enligt 37 § djurskyddsförordningen får en zoologisk trädgård, djurpark eller liknande anläggning inte tas i bruk för offentlig förevisning av djur innan den har godkänts av länsstyrelsen. Detta gäller även delfinrier.

I Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2009:92) om djurhållning i djurparker m.m. finns bestämmelser om hållande av delfiner. Bassängytan för delfiner ska vara minst 800 kvadratmeter, och bassängens djup ska vara minst lika med den aktuella artens kroppslängd. Djuphål med minst två gånger kroppslängden ska finnas. Bassängerna ska ha oregelbundna väggar och vågdämpande kanter, och det ska finnas avskiljningsmöjligheter (7 kap. 4 §). Enligt föreskrifterna ska den som ansvarar för djurhållningen och för den övergripande skötseln av djuren vid anläggningen ha lämplig utbildning eller erfarenhet av aktuella djurslag (1 kap. 8 §).

En veterinär ska finnas som svarar för sjukdomsförebyggande åtgärder, veterinärmedicinsk rådgivning och behandling, journalföring, rådgivning i djurskydds- och smittskyddsfrågor, upprättande av hygienprogram, provtagningar, fodersammansättning och övriga skötselfrågor. Veterinären ska besöka anläggningen regelbundet, dock minst varje kvartal (1 kap. 9 §). Vidare ska en djurparkszoolog finnas på de djurparker som visar delfiner. Zoologen ska svara för rådgivning när det gäller utformning och berikning av miljön, antal och sammansättning av djur i djurutrymmen, avel, djurskyddsfrågor, fodersammansättning och övriga skötselfrågor samt svara för att det förs en uppdaterad djurförteckning (1 kap. 10 §).

Utskottets ställningstagande

Utskottet ansluter sig till regeringens överväganden och tillstyrker regeringens lagförslag i denna del.

Tävling och prov

Utskottet noterar att nuvarande bestämmelse om förbud mot att utsätta djur för lidande vid bl.a. viss träning och vid tävling föreslås utvidgas till att omfatta träning för och användning av djur vid prov. Det är viktigt att ett högt djurskydd även upprätthålls i verksamheter där djur tränas för prov eller levande djur används vid prov. Som regeringen anför i propositionen finns det dock provverksamheter som syftar till att förbereda eller testa ett djurs lämplighet för samhällsnyttiga verksamheter där ett visst mått av lidande för djuret är oundvikligt och acceptabelt med hänsyn till det samhällsintresse som verksamheten syftar till. Utskottet anser därför att det är positivt att det införs ett bemyndigande för att möjliggöra undantag för sådana verksamheter. Utskottet anser att den berörda sektorsmyndigheten är väl lämpad att fatta denna typ av detaljerade beslut som kräver hög kompetens i sakfrågan. Utskottet föreslår att motion 2017/18:4034 (C, M, L, KD) yrkande 3 med det anförda lämnas utan vidare åtgärd.

När det gäller grytanlagsprov noterar utskottet att regeringen bedömt att frågan om behovet av grytanlagsprov med levande grävling behöver utredas igen. Utskottet ser ingen anledning att göra någon annan bedömning än regeringen i frågan, och i avvaktan på resultatet av utredningen kan motion 2017/18:4019 (V) yrkande 4 lämnas utan vidare åtgärd.

När det gäller frågan om spödrivning vid hästtävlingar instämmer utskottet med motionären i fråga om att det är viktigt att djurskyddet upprätthålls i verksamhet där hästar deltar i tävlingar. Utskottet noterar att det nuvarande förbudet mot att utsätta djur för lidande vid tävlingar förs över till den nya lagen och att regeringen dessutom föreslår att det införs en ny bestämmelse om att utrustning inte får användas på ett sätt som tillfogar djuret skada. Utskottet noterar också att det vid aktuella tävlingar ska tjänstgöra ban- och tävlingsveterinärer som ska meddela kontrollmyndigheten om någon bryter mot djurskyddslagens bestämmelser. Utskottet förutsätter att arbetet med att bevaka att djurskyddslagens bestämmelser följs bedrivs i enlighet med lagens intentioner. Motion 2017/18:801 (S) kan därmed lämnas utan vidare åtgärd.

Offentlig förevisning av djur

Inledningsvis vill utskottet betona att det är av största vikt att Sverige har ett starkt djurskydd för alla djur, och självklart innefattar det även djur på cirkus. Enligt djurskyddslagstiftningen ska djur, inklusive cirkusdjur, behandlas väl och skyddas mot onödigt lidande och sjukdom. Djur ska vidare hållas och skötas i en god djurmiljö och på ett sådant sätt att det främjar deras hälsa och ger dem möjlighet att bete sig naturligt. Djur får inte heller överansträngas, agas eller drivas på med redskap som lätt kan såra eller på annat sätt skada djuren. För förevisning med djur finns en särskild bestämmelse om att djur inte får utsättas för lidande vid t.ex. förevisning för allmänheten. Vidare finns det ytterligare bestämmelser i den s.k. cirkusföreskriften som syftar till ett starkt djurskydd.

Utskottet delar regeringens bedömning att sjölejon och elefanter inte bör få förevisas på cirkus eller på andra liknande offentliga förevisningar där djur flyttas från ort till ort, och välkomnar därför ett kommande förbud i djurskyddsförordningen.

Med hänvisning till redovisningen ovan avstyrker utskottet motionerna 2017/18:371 (L) yrkandena 1 och 3, 2017/18:858 (S), 2017/18:2826 (M), 2017/18:3886 (SD) yrkande 6, 2017/18:4019 (V) yrkande 1 och 2017/18:4040 (SD) yrkande 4. Vidare anser utskottet att motion 2017/18:371 (L) yrkande 2 kan anses vara tillgodosedd eftersom regeringen aviserat ett förbud mot elefanter och sjölejon på cirkus.

När det gäller tillstånd och kontroller av cirkusar är länsstyrelserna ansvariga myndigheter för att kontrollera denna verksamhet. Utskottet noterar att kontroller utförs genom både anmälda och oanmälda besök, och vid upprepade brister i djurhållningen kan länsstyrelserna förbjuda cirkusen att påbörja eller fortsätta sin turné. Vidare föreslår regeringen i djurskyddspropositionen att ett generellt krav införs i djurskyddslagen att djurhållaren eller den som på annat sätt tar hand om ett djur ska ha tillräcklig kompetens för att tillgodose djurets behov. Detta är ett krav som även kommer att omfatta cirkusar.

Utskottet anser att motionerna 2017/18:3886 (SD) yrkandena 7 och 8 samt 2017/18:4040 (SD) yrkande 3 med det anförda kan lämnas utan vidare åtgärd.

När det gäller delfinrier konstaterar utskottet att det utöver de bestämmelser som nämns ovan finns specifika djurskyddsbestämmelser som syftar till att främja ett högt djurskydd för delfiner. Utskottet avstyrker därmed motion 2017/18:179 (SD).

Vård av djur och andra operativa ingrepp

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens lagförslag i denna del.

Propositionen

Regeringen föreslår i propositionen att ett djur som är skadat eller sjukt snarast ska ges nödvändig vård eller avlivas. Om ett djur på annat sätt genom sitt beteende visar tecken på ohälsa, ska vård snarast ges eller andra lämpliga åtgärder snarast vidtas. Om skadan eller sjukdomen är så svår att djuret utsätts för allvarligt lidande som inte kan lindras, ska djuret avlivas. Vid behov ska vården ges av en veterinär eller någon annan som tillhör djurhälsopersonalen enligt lagen (2009:302) om verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård.

Bestämmelsen om att operativa ingrepp på eller injektioner till djur är förbjudna i andra fall än när det är befogat av veterinärmedicinska skäl, med undantag för ingrepp som görs eller injektioner som ges i en verksamhet som har godkänts av en djurförsöksetisk nämnd, förs över till den nya lagen.

Detsamma gäller bestämmelsen om att en veterinär eller någon annan som tillhör djurhälsopersonalen enligt lagen om verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård ska anlitas om sådana åtgärder eller viss annan behandling av djur behöver vidtas, med vissa angivna undantag när det gäller brådskande åtgärder och i verksamhet som godkänts av en djurförsöksetisk nämnd.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får även fortsättningsvis meddela ytterligare föreskrifter om operativa ingrepp på och injektioner till djur, samt om undantag från kravet på veterinärmedicinska skäl för sådana åtgärder och från kravet på att anlita veterinär eller djurhälsopersonal vid vissa åtgärder. Det läggs till att operativa ingrepp ska göras under bedövning. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från kravet på bedövning.

Det nuvarande bemyndigandet för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om villkor för eller förbud mot tillförsel av hormoner eller andra ämnen till djur för att påverka djurets egenskaper i annat syfte än att förebygga, påvisa, lindra eller bota sjukdom eller sjukdomssymtom förs över till den nya lagen med en viss språklig justering.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ansluter sig till regeringens överväganden och tillstyrker regeringens lagförslag i denna del.

Slakt och annan avlivning av djur

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens lagförslag i denna del.

Propositionen

Regeringen föreslår att den nuvarande bestämmelsen om att djur när de förs till slakt och när de slaktas eller avlivas i andra fall ska skonas från onödigt obehag och lidande förs över till den nya lagen. Ett djur som slaktas eller i andra fall avlivs genom avblodning ska vara bedövat. Innan djuret är dött får inte några andra åtgärder vidtas. Det förtydligas att bestämmelserna om slakt och avlivning gäller utöver vissa angivna bestämmelser i rådets förordning (EG) nr 1099/2009 av den 24 september 2009 om skydd av djur vid tidpunkten för avlivning. Kravet på bedövning gäller inte i sådana situationer som avses i artikel 1.2 tillsammans med 2 d i rådets förordning (EG) nr 1099/2009, i den ursprungliga lydelsen.

Enligt artikel 1.2 i rådets förordning (EG) nr 1099/2009 är avlivning utan bedövning endast tillåten vid nödavlivning utanför ett slakteri eller om det skulle leda till omedelbar och allvarlig risk för människors hälsa och säkerhet

att följa bestämmelserna. Med nödavlivning avses avlivning av djur som är skadade eller har en sjukdom som orsakar svår smärta eller svårt lidande och där det inte finns någon annan praktisk möjlighet att lindra denna smärta eller detta lidande (artikel 2 d). Medlemsstaterna har enligt artikel 26 endast begränsade möjligheter att anta nya bestämmelser som är strängare än förordningen.

Det undantag som nu finns i 14 § andra stycket djurskyddslagen är dock i vissa avseenden vidare än det som följer av artikel 1.2 i rådets förordning (EG) nr 1099/2009 och är tillämpligt även i situationer som inte regleras av förordningen. Regeringen gör därför bedömningen att både undantaget i 14 § andra stycket djurskyddslagen och bemyndigandet i 14 § tredje stycket bör tas bort. I stället bör avlivning genom avblodning utan bedövning vara tillåten endast i sådana situationer som anges i artikel 1.2 i rådets förordning (EG) nr 1099/2009.

Sverige har enligt EU-förordningen vissa möjligheter att ha strängare bestämmelser. Om artikel 1.2 skulle ändras kan det därför finnas anledning för riksdagen att ta ställning till om hänvisningen i djurskyddslagen ska kvarstå. Hänvisningen till artikel 1.2 och 2 d bör därmed knytas till den nuvarande (och ursprungliga) lydelsen.

Vidare föreslås att bemyndigandet i nuvarande lag för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela ytterligare föreskrifter om slakt och om avlivning av djur i andra fall förs över till den nya lagen. Det läggs också till ett bemyndigande att meddela föreskrifter om undantag från kravet på bedövning vid avlivning genom avblodning när det gäller försöksdjur.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ansluter sig till regeringens överväganden och tillstyrker regeringens lagförslag i denna del.

Godkännande och registrering

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens lagförslag i denna del och avslår motionsyrkanden om förprovning av djurstallar och om tillståndskravet för hästhållning.

Jämför reservation 13 (C, KD).

Propositionen

Regeringen föreslår att nuvarande bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om skyldighet att låta förpröva stall och andra förvaringsutrymmen för djur samt hägn förs

över till den nya lagen utan ändring i sak. Även bestämmelsen om krav på tillstånd för viss djurhållning som bedrivs yrkesmässigt eller i större omfattning förs över till den nya lagen. Det tydliggörs att sådana tillstånd får återkallas om tillståndshavaren inte längre kan anses lämplig att bedriva verksamheten eller om de anläggningar där verksamheten bedrivs inte längre är lämpliga från djurskyddssynpunkt. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska även fortsättningsvis kunna meddela föreskrifter om undantag från tillståndskravet.

Regeringen föreslår även att nuvarande bestämmelse om förbud mot användning av stall, annat förvaringsutrymme för djur eller hägn i de fall en förprövningspliktig åtgärd har vidtagits utan föregående förprovning förs över till den nya lagen utan ändring i sak.

Regeringen tog i propositionen En livsmedelsstrategi för Sverige – fler jobb och hållbar tillväxt i hela landet (prop. 2016/17:104) ställning till att förprovningen även fortsättningsvis bör vara obligatorisk, men bedömde att Jordbruksverket bör se över möjligheten att förenkla och förbättra processen. Regeringen anser att förprovning av lokaler fyller en viktig funktion för att förebygga djurskyddsproblem och konstaterar att avsikten redan när den nuvarande djurskyddslagen infördes 1988 var att förprovningen skulle omfatta alla faktorer i miljö och skötsel som har betydelse för djurhälsa och djurbeteende och därmed för djurskyddet (prop. 1987/88:93 s. 20). Regeringen anser att detta bör gälla även fortsättningsvis. Att förvaringsutrymmen utformas på ett sätt som så långt som möjligt allmänt förebygger sjukdom och ohälsa hos djur bör därmed liksom tidigare kunna beaktas.

Regeringen föreslår att nuvarande bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om krav på att låta förpröva ny teknik inom djurhållningen förs över till den nya lagen utan ändring i sak.

Motionerna

Enligt kommittémotion 2017/18:3426 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 10 bör regeringen ge Jordbruksverket i uppdrag att ta bort det obligatoriska kravet på förprovning vid ny-, om- eller tillbyggnad av djurstallar samt inredning för djur. Motionärerna anser att reglerna för hur djurstallar ska byggas är alltför detaljerade och att ökat fokus i stället bör ligga på funktion och djurvelfärd.

Även enligt kommittémotion 2017/18:3855 av Eskil Erlandsson m.fl. (C) yrkande 32 bör förprovning vid ny-, om- eller tillbyggnad av djurstallar samt inredning av dessa tas bort. Motionärerna anser att politiken måste underlätta för de människor som vill utveckla sitt företagande och att de hinder som finns i dag måste minimeras. Bland annat bör förprovningen vid ny-, om- eller tillbyggnad av djurstallar och inredning av dessa tas bort.

Vidare anförs att tillstånden för hästhållning som sker yrkesmässigt eller i större omfattning bör ses över i syfte att skapa ett målstyrt och flexibelt

regelverk (yrkande 47). Hästen spelar en stor roll både för företagande inom de gröna näringarna och för rekreation, och regelverket bör därför ge utrymme för ett utvecklat hästföretagande.

Tidigare behandling och kompletterande information

Utskottet har behandlat frågan om förprovning av djurstallar tidigare i betänkande 2016/17:MJU23 En livsmedelsstrategi för Sverige. Utskottet anförde följande:

Utskottet delar regeringens bedömning att förprovningen även i fortsättningen bör vara obligatorisk. Det är viktigt ur djurskyddssynpunkt men kan även innebära en sorts garant för företagen inför en stor investering som en byggnation av djurstallar kan innebära. Regler ska vara effektiva och ändamålsenliga, och utskottet välkomnar därför en översyn för att se över möjligheterna att förenkla och förbättra förprövningsprocessen.

Utskottet noterar att en anledning till att byggnadskostnaderna är dyrare än i andra länder kan vara kunskapsluckor om byggande och byggnadsinventarier inom jordbruks- och trädgårdssektorn. Det är därför positivt att regeringen nu uppmärksammat frågan om kostnadseffektivt byggande inom animalieproduktionen.

Inom ramen för livsmedelsstrategin gav regeringen i februari 2017 i uppdrag åt Jordbruksverket att föreslå en eller flera lämpliga aktörer som långsiktigt kan ta eget eller gemensamt ansvar för kunskapsutvecklingen och kunskapsförsörjningen för kostnadseffektivt byggande inom animalieproduktionen. I mars 2018 presenterade Jordbruksverket, som en del av uppdraget om kostnadseffektivt byggande, rapporten Kunskapsförsörjning för konkurrenskraftigt stallbyggande (rapport 2018:15). I rapporten konstateras att det saknas en aktör med övergripande ansvar för att ta fram och sprida kunskap om hur stallar utformas för bästa funktion och ekonomi. I rapporten föreslås ett kunskapscentrum för animalieproduktionens byggande som ska arbeta med utvärdering av byggnadslösningar och spridning av kunskap. Utbildningen för de som ska rita stallar behöver också stärkas. Rapporten är under beredning inom Regeringskansliet.

Av Jordbruksverkets regleringsbrev för 2018 framgår att Jordbruksverket ska fortsätta arbetet med att förenkla och förbättra förprovningen. I arbetet ska ingå att överväga vilken kompetens som bör finnas hos länsstyrelserna och hur djurhälsoaspekter kan beaktas i större utsträckning i förprovningen. Uppdraget ska utföras efter samråd med länsstyrelserna och redovisas till Regeringskansliet senast den 28 april 2019.

När det gäller frågan om tillstånd för hästhållning regleras detta i 16 § djurskyddslagen (1988:534). Det krävs tillstånd för den som yrkesmässigt eller i större omfattning håller, föder upp, upplåter eller säljer hästar, tar emot hästar för förvaring eller utfodring eller använder hästar i ridskoleverksamhet. Tidigare Djurskyddsmyndigheten har med stöd av 32 b § djurskyddsförordningen (1988:539) meddelat föreskrifter om när en

verksamhet enligt 16 § djurskyddslagen ska anses vara av större omfattning och om undantag från kravet på tillstånd (DFS 2004:5). Den 1 juli 2007 övergick Djurskyddsmyndighetens verksamhet till Jordbruksverket. Frågor om tillstånd prövas av länsstyrelsen som också ansvarar för tillsynen av att djurskyddskraven följs. Vid tillståndsprövningen ska särskild hänsyn tas till att den sökande kan anses lämplig att bedriva verksamheten och att de anläggningar i vilka verksamheten ska bedrivas är lämpliga från djurskyddssynpunkt.

När det gäller frågan om ett flexibelt regelverk bedömer regeringen att djurskyddslagen även i framtiden ska vara en ramlag som innehåller de bestämmelser som är grundläggande och centrala för djurs välfärd (se ovan). Bestämmelserna bör vara målinriktade och medge en flexibilitet vid tillämpningen. Mer detaljerade bestämmelser bör enligt regeringen liksom tidigare meddelas i förordning eller i myndighetsföreskrifter. Samtidigt bedömer regeringen att det även fortsättningsvis kommer att behövas en relativt hög detaljeringsgrad i förordning och föreskrifter, bl.a. med hänsyn till att bestämmelserna ska vara tydliga, förutsebara och kontrollerbara.

Som framgår av Jordbruksverkets regleringsbrev för 2018 ska verket fortsätta arbetet med att se över föreskrifterna om djurhållning i syfte att göra dem mer målinriktade och flexibla där så är möjligt. Förenklaringsarbetet ska genomföras utan att skyddet för miljön, djurskyddet eller djurhälsan försämras.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ansluter sig till regeringens överväganden och tillstyrker regeringens lagförslag i denna del.

När det gäller förprövning vidhåller utskottet sitt tidigare ställningstagande att förprövningen av djurstallar även fortsättningsvis bör vara obligatorisk eftersom det är viktigt bl.a. ur djurskyddssynpunkt. Arbetet med förenklningar är en prioriterad fråga för utskottet, och därför är det positivt att Jordbruksverket ska förenkla och förbättra arbetet med förprövningar. Mot bakgrund av det anförda avstyrks motionerna 2017/18:3426 (KD) yrkande 10 och 2017/18:3855 (C) yrkande 32.

När det gäller frågan om att se över kravet på tillstånd för hästhållning i större omfattning instämmer utskottet i regeringens bedömning att tillståndsprövningen enligt djurskyddslagen av vissa verksamheter fyller en viktig funktion för att förebygga djurskyddsproblem. Samtidigt är det viktigt att reglerna är målinriktade och flexibla. Utskottet välkomnar därför att Jordbruksverket har fått i uppdrag att fortsätta att arbeta med att förenkla föreskrifterna om djurhållning, vilket kan påpekas inkluderar tidigare Djurskyddsmyndighetens föreskrifter. Mot bakgrund av det anförda anser utskottet att motion 2017/18:3855 (C) yrkande 47 kan lämnas utan vidare åtgärd.

Märkning och registrering av katter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om obligatorisk märkning och registrering av katter.

Jämför reservation 14 (SD) och 15 (V).

Propositionen

Regeringen bedömer i propositionen att ett obligatoriskt krav på märkning och registrering av katter bör utredas ytterligare. Regeringen ser att en obligatorisk märkning och registrering av katter kan vara ett sätt att underlätta för de inblandade myndigheterna att skilja ägda katter från övergivna och förvildade katter, vilket därigenom bidrar till att öka skyddet för de övergivna och förvildade katterna. Regeringen anser dock att det behövs ytterligare utredning av konsekvenserna av ett sådant krav. Det finns också ett behov av att ytterligare överväga hur regleringen av ett eventuellt register bör utformas när det gäller hantering av personuppgifter. Hänsyn måste i dessa delar också tas till den nya EU-förordningen om dataskydd (förordning [EU] 2016/679) som har börjat tillämpas under 2018. Regeringen avser mot den bakgrunden att utreda frågan om ett krav på märkning och registrering av katter i särskild ordning.

Motionerna

Ett flertal yrkanden tar upp frågan om obligatorisk märkning och registrering av katter. I kommittémotion 2017/18:4040 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 5 anförs att en obligatorisk id-märkning av katter bör införas i djurskyddslagen eftersom detta enligt motionärerna skulle minska problemen med övergivna katter. Motionärerna anser att det inte borde finnas några betydande praktiska hinder mot att införa ett register för katter med tanke på att det finns ett fungerande register över hundar. Även i motion 2017/18:2123 av Markus Wiechel (SD) yrkande 4 efterlyses att samtliga kattägare som har sina katter lösgående ska ansvara för att de är ordentligt märkta så att ägaren kan identifieras.

Enligt kommittémotion 2017/18:4019 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 2 bör det införas krav på obligatorisk id-märkning och central registrering av katter i djurskyddslagen. Motionärerna påtalar att märkningen och registreringen kommer att medföra en viss kostnad för kattägarna men att den samtidigt kommer att bespara samhället kostnader eftersom hanteringen av katterna kan bli mer effektiv.

I motion 2017/18:590 av Catharina Bråkenhielm (S) föreslås att djurskyddslagen kompletteras med en lag om obligatorisk märkning och registrering av katter. Att överge sin katt och tvinga den att skaffa mat och

skydd på egen hand ska vara ett brott mot djurskyddslagen. För att ägaren ska kunna ställas till rättsligt ansvar behöver man veta vem ägaren till katten är. I motion 2017/18:1049 av Annicka Engblom och Betty Malmberg (båda M) anföras att problemen med hemlösa katter skulle minska om alla katter precis som hundar var märkta och registrerade. I motionerna 2017/18:1092 av Lars Eriksson (S) och 2017/18:1799 av Elin Lundgren och Åsa Lindestam (båda S) bör regeringen överväga att införa obligatorisk märkning och registrering av katter så att ägaren kan identifieras och problemet med hemlösa katter minskas.

Utskottets ställningstagande

I dag finns det problem med övergivna och förvildade katter, när det gäller både djurskydd och besvär för omgivningen. Utskottet instämmer i regeringens bedömning att en obligatorisk märkning och registrering av katter skulle kunna vara ett sätt att minska dessa problem, exempelvis genom att det kan underlätta för de inblandade myndigheterna att skilja ägda katter från förvildade. Det är dock viktigt att analysera de förväntade positiva och negativa konsekvenserna av ett sådant förslag innan det genomförs, och utskottet välkomnar därför att regeringen avser att utreda frågan om ett krav på märkning och registrering av katter. Utskottet anser att utfallet av utredningen bör avvaktas och lämnar därför motionerna 2017/18:590 (S), 2017/18:1049 (M), 2017/18:1092 (S), 2017/18:1799 (S), 2017/18:2123 (SD) yrkande 4, 2017/18:4019 (V) yrkande 2 och 2017/18:4040 (SD) yrkande 5 utan vidare åtgärd.

Djurförsök

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens lagförslag i denna del.

Propositionen

Regeringen föreslår att nuvarande bestämmelse om att djurförsök endast får äga rum under förutsättning att det syfte som avses med verksamheten inte kan uppnås med någon annan tillfredsställande metod utan användning av djur, att så få djur som möjligt används, att verksamheten utformas så att djuren inte utsätts för större lidande än vad som är absolut nödvändigt och att det vid verksamheten inte används andra djur än sådana som har fötts upp för ändamålet (destinationsuppfödning) förs över till den nya lagen utan ändring i sak. Det införs därutöver ett särskilt bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om undantag från kravet på destinationsuppfödning.

I propositionen föreslås att nuvarande bestämmelser om krav på tillstånd för att få använda, föda upp, förvara eller tillhandhålla försöksdjur, om tillståndsprövningen, om ansvar för verksamheten och om organisation av försöksdjursverksamheten i huvudsak överförs till den nya lagen. Det tydliggörs att sådana tillstånd får återkallas om tillståndshavaren inte längre kan anses lämplig att bedriva verksamheten eller om de anläggningar där verksamheten bedrivs inte längre är lämpliga från djurskyddssynpunkt. Även bestämmelserna om att den som fångar försöksdjur som är vilt levande ska ha den utbildning och kompetens som krävs för uppgiften och att det vid infångandet ska användas metoder som inte utsätter djuren för onödigt lidande förs över till den nya lagen utan ändring i sak. Nuvarande bemyndiganden för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela ytterligare föreskrifter om uppgifter som ska utföras av de olika aktörerna, krav på utbildning och kompetens för aktörerna, djurskyddsorganets uppgifter och sammansättning samt metoder för att fånga in viltlevande försöksdjur förs också över till den nya lagen.

Det förtydligas att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om uppgifter som ska utföras av den som är ansvarig för verksamheten för att se till att verksamheten bedrivs enligt denna lag, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen samt de EU-bestämmelser som lagen kompletterar. Den myndighet som regeringen bestämmer får också i det enskilda fallet besluta om sådana uppgifter, om andra uppgifter som de olika aktörerna ska ha och om krav på utbildning och kompetens för aktörerna. Det läggs till ett särskilt bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om undantag från kravet på tillstånd.

Nuvarande bestämmelser om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om villkor för eller förbud mot uppfödning, förvaring, tillhandahållande eller användning av försöksdjur föreslås överföras till den nya lagen. Detsamma gäller bemyndigandet att meddela föreskrifter om undantag från lagen i fråga om djurförsök. Vidare överförs nuvarande bestämmelse om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att den som föder upp, förvarar, tillhandahåller eller använder försöksdjur ska märka djuren, upprätta instruktioner för verksamheten, föra anteckningar och lämna upplysningar om verksamheten och djuren till den nya lagen utan ändring i sak.

Regeringen föreslår att nuvarande bestämmelser om krav på godkännande från etisk synpunkt för användning av djur i djurförsök av en regional djurförsöksetisk nämnd, om nämndens prövning och om återkallelse av ett godkännande, överförs till den nya lagen utan ändring i sak. Därutöver klargörs att godkännandet får förenas med villkor. Även bemyndigandet för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om ansökan om användning av djur i djurförsök och om undantag från kravet på godkännande av djurförsök, samt ytterligare föreskrifter om prövningen av ett ärende om godkännande av djurförsök och utvärderingen i

efterhand av godkända djurförsök, förs över till den nya lagen utan ändring i sak. Det införs en möjlighet för de regionala djurförsöksetiska nämnderna att godkänna användning av försöksdjur som innebär undantag från vissa av lagens bestämmelser.

Regeringen föreslår slutligen att nuvarande bestämmelser om den centrala djurförsöksetiska nämndens uppgifter, sammansättning och beslutsförhet överförs utan ändring i sak till den nya lagen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ansluter sig till regeringens överväganden och tillstyrker regeringens lagförslag i denna del.

Offentlig kontroll och myndigheternas uppgifter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens lagförslag i denna del. Riksdagen avslår motionsyrkanden om behörighetskrav för djurskydds-kontrollanter, rätt för Jordbruksverket att utföra revision av djurskyddskontrollen och information om de nya djurskyddsbestämmelserna.

Jämför reservation 16 (SD) och 17 (C).

Propositionen

Regeringen föreslår att nuvarande bestämmelse om att offentlig kontroll utövas av länsstyrelserna och andra myndigheter i enlighet med vad regeringen bestämmer förs över till den nya lagen utan ändring i sak. Bestämmelsen om att kontrollmyndigheterna ska ha tillgång till djurskyddsutbildad personal i den omfattning som behövs för att myndigheten ska kunna fullgöra sina uppgifter på ett tillfredsställande sätt förs över till den nya lagen. Det klargörs att bestämmelsen gäller utöver vad som följer av de EU-bestämmelser som lagen kompletterar.

Utredningen föreslog att ett bemyndigande skulle införas för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om kontrollpersonalens kompetens eftersom det är av stor vikt att den kontrollpersonal som utför kontrollerna har rätt utbildning och kompetens. Regeringen uppger i propositionen att den delar utredningens bedömning att det är viktigt att personal som utför myndighetsutövning mot enskilda har lämpliga och tillräckliga kunskaper och färdigheter för att på ett tillfredsställande sätt kunna fullgöra sin uppgift. Ett sådant krav finns i dag inom djurskyddskontrollen genom 24 § andra stycket djurskyddslagen, och regeringen föreslår att den bestämmelsen ska föras över till den nya lagen. Regeringen anser däremot inte att det är lämpligt att i föreskrifter ställa upp

tvångande krav på vissa kvalifikationer för djurskyddskontrollanter. Den typen av reglering finns inte för myndighetsanställda som utför tillsyn eller kontroll på andra områden. I Sverige är det tvärtom relativt ovanligt med sådan behörighetsreglering, och regleringen förbehålls sektorer där särskilt höga kompetenskrav behöver ställas, t.ex. för yrken inom hälso- och sjukvården.

Hos Jordbruksverket och övriga kontrollmyndigheter bedrivs ett kontinuerligt arbete för att på andra sätt säkerställa att kontrollpersonalen har lämplig kompetens. Regeringen bedömer därför att det inte bör införas något bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om kontrollpersonalens kompetens.

Regeringen föreslår att nuvarande bestämmelse om att den kontrollmyndighet som regeringen bestämmer ska samordna övriga kontrollmyndigheters verksamhet och vid behov lämna råd och hjälp i denna verksamhet förs över till den nya lagen.

Även bestämmelsen om att kontrollmyndigheterna genom rådgivning och information och på annat sätt ska underlätta för den enskilde att fullgöra sina skyldigheter förs över utan ändring i sak. I propositionen betonar regeringen att en av kontrollens viktigaste funktioner är att vara främjande eller förebyggande. Det är viktigt att kontrollmyndigheterna även genom information kan underlätta för den enskilde att uppfylla lagstiftningens krav och därmed främja en god djurvälstånd och förebygga djurskyddsproblem. Det handlar i detta fall om en dialog mellan kontrollmyndigheten och djurhållaren där djurhållaren kan få tydlig återkoppling om vilka brister kontrollmyndigheten funnit och få viss enklare information om hur man kan komma till rätta med denna typ av brister.

Bemyndigandena för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om den offentliga kontrollen och skyldighet för ett kontrollorgan som anlitas i den offentliga kontrollen att lämna information till den samordnande kontrollmyndigheten förs över till den nya lagen utan ändring i sak. Även bemyndigandet för regeringen att föreskriva om vilka bestämmelser i förordning (EG) nr 882/2004 som ska tillämpas vid offentlig kontroll av andra djurhållare än sådana som håller livsmedelsproducerande djur förs över till den nya lagen utan ändring i sak.

I propositionen föreslås att nuvarande bestämmelse om att kontrollmyndigheterna ska verka för att överträdelser av lagstiftningen beivras förs över till den nya lagen. Vidare föreslås att nuvarande bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om skyldighet att betala en avgift för offentlig kontroll och i ärenden och om beräkningen av avgifter förs över till den nya lagen utan ändring i sak.

Nuvarande bestämmelser om kontrollmyndighetens möjlighet att besluta de förelägganden och förbud som behövs för att lagstiftningen ska följas samt att förena förelägganden och förbud med vite förs också över till den nya lagen utan ändring i sak. Det förtydligas dock att ett föreläggande som innebär djurförbud eller ett föreläggande att göra sig av med djur får beslutas endast i

de fall de särskilda förutsättningarna för sådana beslut är uppfyllda. Även nuvarande bestämmelser om möjlighet för en kontrollmyndighet att besluta om rättelse på en enskilds bekostnad och att i brådskande fall besluta om rättelse utan föregående föreläggande förs över till den nya lagen utan ändring i sak.

I propositionen föreslås även att nuvarande bestämmelse om kontrollmyndigheters, kontrollorgans och EG-institutioners rätt att, i den utsträckning som behövs för kontrollen, på begäran få upplysningar och ta del av handlingar samt att få tillträde till olika områden eller utrymmen där djur hålls eller som berör djurhållningen och där besiktiga djuren, göra undersökningar och ta prover förs över till den nya lagen. Rätten till tillträde ska dock gälla redan när det kan antas att djur hålls i ett visst område eller utrymme. Det förtydligas även vilken EU-institution som avses.

Det införs också en ny bestämmelse om att tillträde till bostäder endast får ske när det kan antas att djur hålls där och

1. det kan antas att djurhållningen inte uppfyller bestämmelserna i lagen eller i föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen
2. syftet är att kontrollera att tidigare konstaterade brister i djurhållningen har åtgärdats eller
3. syftet är att kontrollera en djurhållning som kräver tillstånd enligt lagen eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen.

Det förtydligas att tillträde därutöver får ske när det behövs för att kontrollera att ett beslut om djurförbud följs. Slutligen tydliggörs att åtgärder som innebär att kontrollmyndigheten utnyttjar sin rätt till upplysningar, att ta del av handlingar och tillträde ska utföras så att minsta möjliga skada och intrång orsakas. Även bestämmelsen om att den som är föremål för offentlig kontroll ska vara skyldig att tillhandahålla den hjälp som behövs för att kontrollen ska kunna genomföras förs över till den nya lagen utan ändring i sak.

Regeringen föreslår att bestämmelsen om att Polismyndigheten ska lämna den hjälp som behövs för utövande av offentlig kontroll eller verkställighet av beslut förs över till den nya lagen utan ändring i sak. Därutöver tydliggörs att sådan hjälp får begäras endast om

1. det på grund av särskilda omständigheter kan befaras att åtgärden inte kan utföras utan att en polismans särskilda befogenheter enligt 10 § polislagen behöver tillgripas eller
2. det annars finns synnerliga skäl.

Enligt 27 a § i den nuvarande djurskyddslagen ska Polismyndigheten lämna den hjälp som behövs för utövande av offentlig kontroll eller verkställighet av beslut enligt lagen, de föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen, de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen eller de beslut som har meddelats med stöd av EG-bestämmelserna. Utredningen föreslog att bestämmelsen i 27 a § djurskyddslagen skulle överföras till den nya lagen med tillägget att hjälp från Polismyndigheten får begäras endast om det på grund

av särskilda omständigheter kan befaras att åtgärden inte kan utföras utan att polisens särskilda befogenheter enligt 10 § polislagen (1984:387) behöver tillgripas, eller det annars finns synnerliga skäl. Av 10 § polislagen följer att en polisman i vissa fall får använda våld för att genomföra en tjänsteåtgärd. Med våld avses våld mot både person och egendom, t.ex. genom att någon bryter sig in i ett låst utrymme. Regeringen föreslog i propositionen Renodling av Polismyndighetens arbetsuppgifter när länsstyrelserna tar över uppgifter på djurområdet (prop. 2016/17:224) bl.a. att 27 a § djurskyddslagen skulle ändras på det sätt som utredningen föreslår. Förslaget har antagits av riksdagen, och ändringen i 27 a § djurskyddslagen träder i kraft den 1 juni 2018 (bet. 2017/18:JuU6, rskr. 2017/18:145). Regeringen ser inte några skäl att göra en annan bedömning i den nu aktuella propositionen utan anser att bestämmelsen bör föras över till den nya djurskyddslagen.

Regeringen föreslår att den nuvarande bestämmelsen om att djur som används inom Försvarsmakten inte ska omfattas av vissa av djurskyddslagens bestämmelser om offentlig kontroll förs över till den nya lagen utan ändring i sak.

Slutligen föreslås att bestämmelsen om skyldighet för den som tillhör djurhälsopersonalen att under vissa förhållanden anmäla till kontrollmyndigheten att djur inte hålls eller sköts i enlighet med lagstiftningen i huvudsak förs över till den nya lagen. Någon anmälan ska dock inte behöva göras om bristen är lindrig och rättas till omgående.

Motionerna

Enligt kommittémotion 2017/18:4040 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 6 och 7 måste djurskyddskontrollerna vara rättssäkra, och det är därför viktigt att de som arbetar med miljö- och djurtillsyn har relevant kompetens för ändamålet. De som arbetar med djurskyddstillsyn av animalieproduktion ska därför i största möjliga mån ha yrkeserfarenhet av djurhållning.

Även i kommittémotion 2017/18:3855 av Eskil Erlandsson m.fl. (C) yrkande 45 i denna del efterfrågas att rättssäkerheten stärks i djurskyddsbestämmelserna. För att följa upp tillämpningen av djurskyddslagen bör Jordbruksverket få ett bemyndigande att utföra revision av länsstyrelsernas arbete med djurskyddskontroller.

Enligt motion 2017/18:2759 av Sofia Arkelsten (M) yrkande 2 bör berörda myndigheter skyndsamt påbörja ett informationsarbete om de nya djurskyddsbestämmelserna.

Det måste säkerställas att djurskyddet inte äventyras när Polismyndighetens arbetsuppgifter som rör djur delegeras till länsstyrelsen, enligt kommittémotion 2017/18:3855 av Eskil Erlandsson m.fl. (C) yrkande 44. Djurskyddsinspektörernas arbetssituation är i många fall hotfull, och det är därför viktigt att inspektörerna även i fortsättningen får rätt skydd för att kunna se till att djurskyddslagen upprätthålls.

Kompletterande information

När det gäller frågan om djurskyddskontrollpersonalens kompetens har regeringen gett Jordbruksverket i uppdrag att inom ramen för livsmedelsstrategin vidta åtgärder för att stödja kompetensutvecklingen inom djurskyddskontrollen i syfte att öka kvaliteten, likvärdigheten och effektiviteten. Regeringen har även gett Jordbruksverket i uppdrag att analysera förutsättningarna för en rådgivningsmodell inom animalieproduktionen och att samtidigt föreslå hur ett system för ökad kunskapsöverföring och samverkan mellan myndigheter och näringen kan inrättas i syfte att främja en god djurhållning, hållbar animalieproduktion och företagens lönsamhet.

Regeringen anför i propositionen att det är mycket viktigt att djurskyddskontrollen är likvärdig och effektiv i hela landet, vilket också var syftet med den omorganisation av verksamheten som genomfördes 2009. Ansvaret för den operativa kontrollen överfördes då från kommunerna till länsstyrelserna. Statskontoret utvärderade, på uppdrag av regeringen, omorganisationen 2011 och konstaterade i sin rapport att kontrollen utvecklats positivt, bl.a. genom att likvärdigheten och samordningen hade ökat (Djurskyddskontrollens utveckling, Statskontoret 2011:23). Statskontoret bedömde dock samtidigt att det fanns utrymme för ytterligare effektiviseringar och föreslog bl.a. att styrningen, uppföljningen och utvärderingen av kontrollen skulle öka.

Sedan Statskontorets rapport överlämnades har regeringen, Jordbruksverket och länsstyrelserna kontinuerligt arbetat med att utveckla kontrollen. Exempel på åtgärder som vidtagits är bl.a. inrättandet av råd för samordning av djurskyddskontrollfrågor (Landsbyggsdepartementet L2012/00649/DL). Rådet arbetar bl.a. med att inventera områden där samsyn och samverkan behöver utvecklas och en för kontrollmyndigheterna gemensam målbild för djurskyddsarbetet tas fram och revideras kontinuerligt. Jordbruksverket tar successivt fram och vidareutvecklar vägledningar och checklistor till de övriga kontrollmyndigheterna för att underlätta kontrollarbetet och likrikta bedömningarna. Myndigheten anordnar vidare, delvis i samarbete med Nationellt centrum för djurvälstånd vid SLU, s.k. kalibreringskurser, för att stärka kompetensen och öka samsynen i olika djurskyddsfrågor. Kurserna har riktat sig till kontrollpersonal hos länsstyrelserna men även till företrädare för branschernas egen kontroll, veterinärer i fältverksamhet och rådgivningspersonal. Jordbruksverket och länsstyrelserna har utvecklat ett gemensamt it-stöd för att på ett bra sätt kunna hantera, registrera och utvärdera genomförda kontroller, och Jordbruksverket har även tagit fram en modell för att riskklassificera olika djurverksamheter för att rikta djurskyddskontrollen till den djurhållning där den behövs som bäst men också för att djurhållare med jämförbara djurvälståndsrisker ska kontrolleras i likvärdig omfattning i hela landet.

När det gäller frågan om att Jordbruksverket bör få rätt att utföra revision av länsstyrelserna framgår det av 65 § djurskyddsförordningen (1988:539) att

det är Jordbruksverket som ska samordna övriga kontrollmyndigheters verksamhet. Enligt bestämmelsen får verket meddela föreskrifter om

1. hur offentlig kontroll ska bedrivas
2. samverkan mellan kontrollmyndigheter och
3. skyldighet för en kontrollmyndighet eller ett kontrollorgan som anlitas i den offentliga kontrollen att lämna information till Jordbruksverket om den kontrollverksamhet som bedrivs.

Av artikel 4.6 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 om offentlig kontroll för att säkerställa kontrollen av efterlevnaden av foder- och livsmedelslagstiftningen samt bestämmelserna om djurhälsa och djurskydd framgår att de behöriga kontrollmyndigheterna ska utföra interna revisioner eller låta utföra externa revisioner och med beaktande av resultaten ska vidta lämpliga åtgärder för att säkerställa att de uppfyller målen i förordningen. Dessa revisioner ska bli föremål för oberoende granskning och genomföras på ett sätt som tillåter insyn. Enligt 14 a § förordningen (2009:1464) med instruktion för Statens jordbruksverk får Jordbruksverket på begäran av en länsstyrelse utföra sådana revisioner av länsstyrelsernas kontrollverksamhet som avses i artikel 4.6 i ovannämnda kontrollförordning.

När det gäller frågan om hjälp av Polismyndigheten anfördes i propositionen Renodling av Polismyndighetens arbetsuppgifter när länsstyrelserna tar över uppgifter på djurområdet (prop. 2016/17:224) att Polismyndigheten är den yttersta garanten för att länsstyrelsen faktiskt kan utöva offentlig kontroll och ingripa när djur far illa. Hjälp från Polismyndigheten kan t.ex. behövas om länsstyrelsen ställs inför våldsamma eller hotfulla situationer eller om Polismyndighetens medverkan är nödvändig för att länsstyrelsen över huvud taget ska kunna genomföra myndighetsåtgärderna. Något realistiskt alternativ finns exempelvis inte om djurägaren sätter sig till motvärn eller vägrar ge länsstyrelsen tillgång till bostäder, fordon och andra utrymmen där djuren hålls. Polismyndigheten bör därför ha kvar uppgiften att lämna länsstyrelsen och andra myndigheter den hjälp (handräckning) som behövs för att utöva offentlig kontroll eller verkställa beslut enligt 27 a § djurskyddslagen. Detta innebär dock inte att länsstyrelsens personal inte behöver närvara vid verkställigheten.

För att Polismyndigheten ska kunna koncentrera de polisiära resurserna på kärnverksamheten är det viktigt att handräckning endast begärs i de fall det är nödvändigt. För att klargöra detta bör det, liksom i flera andra handräckningsbestämmelser, uttryckligen anges att en begäran om handräckning endast får göras om det på grund av särskilda omständigheter kan befaras att åtgärden inte kan utföras utan att en polismans särskilda befogenheter enligt 10 § polislagen behöver tillgripas, eller det annars finns synnerliga skäl. Det är den begärande myndigheten som ska bedöma och avgöra om det i ett enskilt fall finns förutsättningar att begära hjälp av Polismyndigheten. Detta innebär att Polismyndigheten vid en sådan begäran inte ska pröva förutsättningarna för handräckning. Någon förändring i sak är

inte avsedd. Enligt regeringen innebär förtydligandet därför inte att polisens nuvarande skyldighet att hjälpa länsstyrelsen begränsas.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ansluter sig till regeringens överväganden och tillstyrker regeringens lagförslag i denna del.

Utskottet anser att det både är viktigt att djurskyddskontrollen är rättssäker för den enskilde och att den är effektiv så att djurskyddet håller en hög nivå. När det gäller frågan om att djurskyddskontrollanterna ska ha yrkeserfarenhet av djurhållning konstaterar utskottet att uppdraget som djurskyddskontrollant även kräver andra färdigheter än kunskap om djur – bl.a. sådan kunskap om författningarna som styr myndighetens agerande mot enskilda och som är nödvändig för att upprätthålla rättssäkerheten. Utskottet konstaterar också att det redan i dag finns ett krav om att kontrollmyndigheten ska ha tillgång till djurskyddsutbildad personal som behövs för att verksamheten ska kunna skötas tillfredsställande, och att regeringen föreslår att denna bestämmelse ska föras över till den nya lagen. Som redovisas ovan pågår också ett omfattande arbete med att öka kvaliteten, likvärdigheten och effektiviteten inom djurskyddskontrollen. Behörighetsreglering finns som regeringen framhåller bara inom vissa områden där särskilt höga krav måste ställas, såsom inom yrken inom hälso- och sjukvården. Sammantaget finner utskottet inte skäl att förorda en behörighetsreglering för djurskyddskontrollanter utan avstyrker motion 2017/18:4040 (SD) yrkandena 6 och 7.

När det gäller frågan om att Jordbruksverket ska få utföra revision av länsstyrelsernas arbete med djurskyddskontroll noterar utskottet att Jordbruksverket har till uppgift att samordna länsstyrelsernas verksamhet och att verket får meddela föreskrifter om skyldighet för kontrollmyndigheterna att lämna uppgifter om hur kontrollen bedrivs. Jordbruksverket har enligt sin instruktion också rätt att på en länsstyrelses begäran utföra revisioner av länsstyrelsens kontrollverksamhet. Mot bakgrund av det anförda och det omfattande arbete som för närvarande pågår med att öka kvaliteten, likvärdigheten och effektiviteten inom djurskyddskontrollen är utskottet inte berett att tillmötesgå begäran i motion 2017/18:3855 (C) yrkande 45 i denna del. Motionen avstyrks i berörd del.

När det gäller frågan om att berörda myndigheter ska informera om de nya djurskyddsbestämmelserna så snart som möjligt konstaterar utskottet att den nuvarande bestämmelsen om att kontrollmyndigheterna genom rådgivning och information och på annat sätt ska underlätta för den enskilde att fullgöra sina skyldigheter föreslås föras över till den nya djurskyddslagen. Utskottet finner ingen anledning att betvivla att myndigheterna kommer att arbeta i enlighet med detta och föreslår ingen ytterligare åtgärd med anledning av motion 2017/18:2759 (M) yrkande 2.

När det gäller frågan om att djurskyddsinspektörerna även i fortsättningen ska kunna få hjälp av Polismyndigheten konstaterar utskottet att riksdagen

beslutade om bestämmelser om detta så sent som i januari i år. Bestämmelserna innebär att polisen ska lämna den hjälp som behövs för att kontrollen ska kunna utföras och att kontrollmyndigheten får begära sådan hjälp om det på grund av särskilda omständigheter kan befaras att en polisman särskilda befogenheter kommer att behövas eller det finns andra synnerliga skäl. Utskottet ser inget skäl att göra en annan bedömning än den som gjordes av riksdagen i januari och avstyrker därför motion 2017/18:3855 (C) yrkande 44.

Djurförbud och omhändertagande

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens lagförslag i denna del och avslår motionsyrkanden om översyn av beslutsprocessen vid djurförbud och rätten till ersättning när sådana beslut upphävs.

Jämför reservation 18 (M, C, L, KD) och 19 (SD).

Propositionen

I propositionen anför regeringen att det enligt regeringens mening är av stor vikt att samhället har tillräckliga befogenheter att ingripa när det är nödvändigt för att skydda djur som utsätts för allvarliga djurskyddsproblem. Förbud för enskilda att hantera djur är en sådan åtgärd som i vissa fall ska vidtas för att förhindra att djur far illa även i fortsättningen. Ett beslut om djurförbud innebär emellertid också en betydande inskränkning i den enskildes fri- och rättigheter. Ett djurförbud kan göra det omöjligt att bedriva viss närings- eller yrkesverksamhet. Även möjligheten att hålla ett sällskapsdjur eller i övrigt ha kontakt med djur är av stor betydelse för många människor. Vid utformningen av bestämmelsen om djurförbud måste därför en noggrann avvägning mellan dessa intressen göras.

I dag föreskrivs i 29 § djurskyddslagen att länsstyrelsen ska meddela förbud mot att ha hand om djur för den som inte följer ett föreläggande eller förbud som en kontrollmyndighet har meddelat och som är av väsentlig betydelse från djurskyddssynpunkt, allvarligt har försummat tillsynen eller vården av ett djur, har misshandlat ett djur, har dömts för djurplågeri enligt brottsbalken, eller vid upprepade tillfällen dömts för vissa brott mot djurskyddslagen eller vid upprepade tillfällen varit föremål för förelägganden eller förbud enligt djurskyddslagen. Förbud ska dock inte meddelas, om det är uppenbart att ett upprepande inte kommer att inträffa. Regeringen anför i propositionen att kravet på upprepade tillfällen, bl.a. i Jordbruksverkets vägledning till kontrollmyndigheterna, har ansetts innebära minst tre tillfällen. Bestämmelsens utformning har lett till en praxis där djurförbud ofta meddelas mot den som tre gånger har lagförts för brott eller har meddelats beslut om föreläggande eller förbud, utan att allvaret i överträdelserna eller behovet av

ett djurförbud från djurskyddssynpunkt beaktas (se bl.a. RÅ 2009 ref. 75). Regeringen anser, liksom utredningen, att det finns en betydande risk att besluten om djurförbud vid en sådan tillämpning blir onyanserade och oproportionerliga. I vissa fall kan det finnas skäl att meddela djurförbud redan efter en överträdelse av allvarlig art, men det kan också finnas situationer där det trots att flera överträdelser har begåtts inte bedöms vara nödvändigt från djurskyddssynpunkt att meddela djurförbud. Regeringen anser att ett ingripande i form av ett djurförbud ska stå i rimlig proportion till förseelsen och risken för att djuren fortsätter att fara illa, och föreslår därför att djurförbud bör kunna beslutas för den som har dömts för brott mot djurskyddslagen oberoende av om detta har skett en eller flera gånger. Det som i stället föreslås vara avgörande för om djurförbud ska meddelas är om ett djurförbud är befogat från djurskyddssynpunkt. Länsstyrelsen har att bedöma om allvaret i den överträdelse eller de överträdelser som har skett och omständigheterna kring överträdelsen eller överträdelserna ger anledning att befara att djur i fortsättningen kan fara illa om den dömde får fortsätta sin djurhållning.

Till skillnad från vad som gäller för den som har dömts för brott bör det dock enligt regeringens mening för beslut om föreläggande eller förbud krävas både att beslut har fattats vid upprepade tillfällen och att ett djurförbud är befogat från djurskyddssynpunkt för att ett sådant förbud ska meddelas. Så som tidigare har anförts bör en så ingripande åtgärd som djurförbud inte beslutas i andra fall än där det finns behov av det från djurskyddssynpunkt. Regeringen föreslår således att bestämmelsen om djurförbud ändras på så sätt att djurförbud ska vara befogat av djurskyddsskäl i fall då någon har befunnits skyldig till brott mot djurskyddslagen eller har varit föremål för upprepade beslut om förelägganden eller förbud enligt djurskyddslagen.

I dag föreskrivs att djurförbud inte ska meddelas om det är uppenbart att ett upprepande inte kommer att inträffa. Enligt regeringens uppfattning bör dock en så ingripande åtgärd som djurförbud inte heller tillgripas i de fall när det bedöms vara sannolikt att djurhållaren inte på nytt kommer att brista i omhändertagandet av sina djur. Regeringen anser därför att bestämmelsen bör ändras så att det räcker med att det är sannolikt att omständigheten inte kommer att upprepas för att djurförbud inte ska beslutas. Detta möjliggör enligt regeringen en mer proportionerlig avvägning mellan intresset av att skydda djur från missförhållanden och intresset av att begränsa inskränkningar i enskildas rättigheter. Det bör också förtydligas att det är risken för att de omständigheter som ska leda till djurförbud upprepas som ska bedömas.

Med anledning av det som anförts ovan föreslår regeringen i propositionen att länsstyrelsen ska besluta om förbud mot att ha hand om djur (djurförbud) för den som

1. allvarligt har försummat tillsynen eller vården av ett djur
2. har misshandlat ett djur

3. inte följer ett beslut om föreläggande eller förbud som en kontrollmyndighet har meddelat om beslutet är av väsentlig betydelse från djurskyddssynpunkt
4. har varit föremål för upprepade beslut om föreläggande eller förbud, om ett djurförbud är befogat från djurskyddssynpunkt
5. genom en dom som har fått laga kraft eller genom ett godkänt strafföreläggande har befunnits skyldig till djurplågeri enligt 16 kap. 13 § brottsbalken eller
6. genom en dom som har fått laga kraft eller genom ett godkänt strafföreläggande har befunnits skyldig till brott mot djurskyddslagen, om ett djurförbud är befogat från djurskyddssynpunkt.

Djurförbud ska dock inte beslutas om det är sannolikt att den omständighet som annars ska leda till djurförbud inte kommer att upprepas.

Vidare föreslås att ett djurförbud får avse alla djurslag eller begränsas till ett eller flera djurslag. Ett djurförbud får också avse förbud mot att ha hand om fler än ett visst antal djur eller avse andra begränsningar i rätten att ha hand om djur. Förbudet kan gälla för en viss tid eller tills vidare. Länsstyrelsen ska upphäva förbudet om det inte längre behövs.

I fall då länsstyrelsen har meddelat djurförbud får länsstyrelsen i dagsläget ålägga ägaren av djuret att göra sig av med det. Regeringen anser att ett beslut om djurförbud inte alltid behöver innebära att beslut om omhändertagande av djur fattas samtidigt. I vissa fall, där det varken pågår något djurlidande eller finns en överhängande risk för att djurlidande ska uppstå, bör den som har meddelats djurförbud få möjlighet att själv göra sig av med sitt djur. Regeringen föreslår därför att detta förtydligas i den nya lagen. I propositionen föreslås därför att om den som meddelas djurförbud äger eller håller djur, ska länsstyrelsen samtidigt förelägga honom eller henne att inom en viss tid göra sig av med det eller de djur som omfattas av djurförbudet. Detta gäller dock inte om länsstyrelsen beslutar att omhänderta djuret eller djuren i samband med beslutet om djurförbud.

När det gäller omhändertagande föreslår regeringen att länsstyrelsen ska besluta att ett djur ska omhändertas om

1. djuret otillbörligt utsätts för lidande och detta inte rättas till efter tillsägelse av kontrollmyndighet
2. ett beslut om föreläggande eller förbud inte följs och beslutet är av väsentlig betydelse från djurskyddssynpunkt eller
3. ett beslut om djurförbud eller ett beslut om avveckling av djurinnehav inte följs.

Länsstyrelsen ska ansvara för att omhändertagandet verkställs.

Dessutom föreslår regeringen att länsstyrelsen eller Polismyndigheten ska besluta att omedelbart omhänderta ett djur om det är utsatt för lidande och om

1. det bedöms vara utsiktslöst att lidandet för djuret blir avhjälpt
2. ägaren till djuret är okänd eller inte kan nås eller

3. det i övrigt bedöms vara absolut nödvändigt från djurskyddssynpunkt.

Om beslut om omedelbart omhändertagande har meddelats av Polismyndigheten, ska myndigheten skyndsamt informera länsstyrelsen om beslutet, och länsstyrelsen ska skyndsamt pröva om beslutet ska fortsätta att gälla. Polismyndigheten ska ansvara för att omhändertagandet verkställs. Om länsstyrelsen beslutar att Polismyndighetens beslut om omhändertagande ska fortsätta att gälla, ska länsstyrelsen skyndsamt ta över ansvaret för att beslutet verkställs.

Om någon håller djur i strid mot ett djurförbud föreslås att Polismyndigheten omedelbart får omhänderta dessa djur även om förutsättningarna för ett omedelbart omhändertagande inte är uppfyllda. Polismyndigheten ska skyndsamt informera länsstyrelsen om beslutet. Länsstyrelsen ska skyndsamt pröva om beslutet ska fortsätta att gälla. Polismyndigheten ska ansvara för att omhändertagandet verkställs. Om länsstyrelsen beslutar att Polismyndighetens beslut om omhändertagande ska fortsätta att gälla, ska länsstyrelsen skyndsamt ta över ansvaret för att beslutet verkställs.

Nuvarande bestämmelser om att beslut om omhändertagande eller omedelbart omhändertagande också omfattar avkomma som det omhändertagna djuret föder under omhändertagandet samt att ägaren efter omhändertagande inte får förfoga över djuret eller dess avkomma utan tillstånd av länsstyrelsen överförs i sak till den nya lagen. Även nuvarande bestämmelser om hanteringen av omhändertagna djur överförs i huvudsak till den nya lagen, men med den ändringen att länsstyrelsen, i stället för Polismyndigheten, ska ansvara för verkställigheten av beslut om försäljning, annan överlåtelse eller avlivning av omhändertagna djur.

Regeringen föreslår att nuvarande bestämmelse om att kostnader för omhändertagna djur får förskottas av allmänna medel men slutligt ska betalas av den som åtgärden har riktats mot, om det inte finns särskilda skäl till annat, i huvudsak förs över till den nya lagen. Både länsstyrelsen och Polismyndigheten ska dock få betala ut förskott av allmänna medel för kostnader som uppkommer för omhändertagna djur och ta ut en kostnad som slutligen ska betalas av ägaren ur köpesumman om ett djur har sålts. Köpesumman ska i första hand täcka länsstyrelsens kostnader.

Regeringen föreslår avslutningsvis att nuvarande bestämmelse om rätt för en veterinär, en polisman eller i brådskande fall någon annan att avliva ett djur som påträffas så svårt sjukt eller skadat att det bör avlivas omedelbart i huvudsak ska överföras till den nya lagen, dock med den ändringen att den som har avlivat ett djur ska underrätta länsstyrelsen, om det inte är möjligt att informera ägaren eller någon annan som är ansvarig för djuret.

Motionerna

Enligt kommittémotion 2017/18:4034 av Kristina Yngwe m.fl. (C, M, L, KD) yrkande 5 bör beslutsprocessen vid djurförbud ses över i lämpligt

sammanhang. I dag är det tillsynsmyndigheten som beslutar om djurförbud, och beslutet kan sedan överklagas till förvaltningsdomstolen. Djurförbud är i praktiken jämförbart med näringsförbud, men medan näringsförbud är en fråga för domstol är det tillsynsmyndigheten som utfärdar djurförbud. Motionärerna efterlyser därför en undersökning av eventuella konsekvenser om även beslut om djurförbud skulle tas i domstol. Med samma motivering föreslås i kommittémotion 2017/18:4040 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 9 att det ska utredas om beslut om djurförbud framöver ska fattas av domstol. Motionärerna framhåller dock att tillsynsmyndigheten även i fortsättningen bör ha rätt att besluta om omedelbart omhändertagande av djur för att säkerställa att djur inte far illa. På liknande sätt föreslås i kommittémotion 2017/18:3855 av Eskil Erlandsson m.fl. (C) yrkande 45 i denna del att tingsrätten ska fatta beslut om djurförbud i syfte att göra prövningen mer opartisk och rättssäker.

I motion 2017/18:979 av Staffan Danielsson och Daniel Bäckström (båda C) anförs att regeringen bör utreda hur rättssäkerheten kan ökas vid myndigheters och domstolars behandling av djurskyddsärenden för lantbruket. Även i motion 2017/18:398 av Jan Ericson (M) förespråkas en ökad rättssäkerhet vid beslut om djurförbud. Möjligheten att överklaga är begränsad och betyder enligt motionären i praktiken lite eftersom djurförbudet ofta verkställs omedelbart oavsett överklagande. Besluten går därmed inte att rätta till om domstolen skulle upphäva beslutet eftersom djuren då redan är sålda eller avlivade. Lagen bör ändras så att djurförbud inte annat än i undantagsfall får verkställas innan det fastställs av domstol.

Enligt kommittémotion 2017/18:4040 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 8 ska djurägare hållas skadeslösa om beslut om omhändertagande av djur upphävs av högre instans. Det allmännas skadeståndsansvar vid fel eller försummelse i myndighetsutövningen är enligt motionärerna inte tillräckligt.

Kompletterande information

Beslut om djurförbud och beslut om omhändertagande

Ett beslut om djurförbud innebär inte i sig att djuren omhändertas. Enligt nuvarande bestämmelse anges att länsstyrelsen får ålägga den som har meddelats ett djurförbud att göra sig av med djuret. Enligt den föreslagna motsvarande bestämmelsen tydliggörs att länsstyrelsen ska förelägga den som har meddelats ett djurförbud att inom viss tid göra sig av med djuren, om länsstyrelsen inte samtidigt finner att kriterierna för att omhänderta eller omedelbart omhänderta djuren är uppfyllda.

I fall när länsstyrelsen beslutar om att omhänderta djur ska länsstyrelsen snarast fastställa om djuret ska säljas, överlåtas på annat sätt eller avlivas. Denna bestämmelse föreslås i huvudsak överföras till den nya lagen. Länsstyrelsens beslut om djurförbud och omhändertagande gäller i dag enligt 74 § djurskyddsförordningen (1988:539) omedelbart även om det överklagas, om inte länsstyrelsen beslutar om annat. Enligt förarbetena till

djurskyddslagen (prop. 1987/88:93 s. 47 f.) var att avsikten bl.a. att åstadkomma en snabbare och enklare handläggning av ärenden om förfarandet efter omhändertagande av djur. Detta ansågs vara motiverat både från djurskyddssynpunkt och med hänsyn till de kostnader som uppkommer för staten.

När det gäller frågan om omedelbar verkställighet föreslår regeringen i propositionen att det nuvarande bemyndigandet för regeringen att meddela föreskrifter om i vilka fall ett beslut ska gälla omedelbart även om det överklagas förs över till den nya lagen. Regeringen uppger i propositionen att det vid beredningen av föreskrifter enligt det föreslagna bemyndigandet bör övervägas i vilka fall det är lämpligt att beslut får verkställas även om de överklagas.

Enligt 28 § förvaltningsprocesslagen (1971:291) får den domstol som ska pröva ett överklagande besluta att det överklagade beslutet, om det annars skulle gälla omedelbart, tills vidare inte ska gälla (s.k. inhibition). Djurägaren ansvarar dock för de kostnader för förvaring som uppkommer till dess att frågan slutligen har avgjorts i domstol om det inte finns särskilda skäl för annat.

När det gäller frågan om att omhändertaganden och djurförbud ska beslutas av domstol som första instans anför regeringen i propositionen att man saknar beredningsunderlag för en sådan ändring och inte anser att det i dagsläget finns anledning att överväga detta.

Det finns andra myndigheter som fattar liknande beslut som kan få ingripande konsekvenser för enskildas möjlighet till försörjning. Till exempel kan Havs- och vattenmyndigheten besluta att återkalla fiskelicenser och Transportstyrelsen besluta att återkalla körkort. Skälet till att det är myndigheterna som har rätt att fatta dessa beslut är att de anses ha sakkunskap att göra de aktuella bedömningarna.

Näringsförbud beslutas av tingsrätten eller Patent- och marknadsdomstolen som första instans enligt lagen (2014:836) om näringsförbud. Näringsförbud innebär att en person begränsas i sin möjlighet att bedriva eller ta del av näringsverksamhet när detta anses påkallat från allmän synpunkt. Av förarbeten till lagens bestämmelser (prop. 1979/80:83 s. 39–41) framgår att tyngdpunkten vid prövningen av näringsförbud ligger på en bedömning av olika civil- och straffrättsliga frågor samt exekutions- och uppbördsfrågor, medan allmänna näringsrättsliga lämplighetsbedömningar ges en mer underordnad roll. I propositionen framhölls också att det vid prövningen kan komma upp invecklade juridiska och ekonomiska spörsmål. Detta sammantaget talade enligt den dåvarande regeringen för att frågor om näringsförbud skulle handläggas av domstol. Dessutom bedömde man att frågor om straffansvar i allmänhet kan påräknas i fall då näringsförbud kan komma i fråga och att en prövning i allmän domstol därför skulle leda till effektivitetsvinster.

Landsbygdsministern anförde i svaret på interpellation 2017/18:430 den 24 april 2018 att det är av stor vikt att samhället kan ingripa när det är nödvändigt

för att skydda djur som far illa. Kontrollmyndigheternas möjlighet att besluta om omhändertagande av djur och djurförbud innebär dock betydande inskränkningar i enskildas fri- och rättigheter. Regeringen har därför gjort en mycket noggrann avvägning mellan dessa intressen.

I den nu gällande djurskyddslagen regleras vilka omständigheter som ska råda för att ett djur ska omhändertas av kontrollmyndigheterna. Det regleras också i vilka situationer ett djur kan bli föremål för ett omedelbart omhändertagande. Ett omedelbart omhändertagande kan bli aktuellt i situationer när ett djur är utsatt för lidande. Regeringen har i den nya lagen föreslagit en mer nyanserad och proportionerlig tillämpning av djurförbud och av omhändertagandet. De nya bestämmelserna syftar bl.a. till att komma ifrån den praxis som har rått tidigare om att tre förelägganden kan leda till ett djurförbud och ett omhändertagande.

Enligt gällande rätt kan en kontrollmyndighets beslut om omhändertagande av ett djur överklagas. Domstolen prövar överklagandet i sak, dvs. den prövar om det finns ett behov av att ändra kontrollmyndighetens beslut. En person som är missnöjd med en kontrollmyndighets beslut kan också begära inhibition. Det innebär att den domstol som ska pröva överklagandet också får besluta att kontrollmyndighetens beslut att omhänderta djur inte ska gälla tills vidare. Det finns alltså möjlighet för en djurhållare att få ett beslut om omhändertagande av djur överprövat. Det finns också en möjlighet att förhindra att ett sådant beslut genomförs omedelbart.

Det allmännas skadeståndsansvar

Frågan om skadeståndsanspråk vid hävning av felaktiga beslut om omhändertagande av djur behandlades av Djurskyddsutredningen (SOU 2011:75). Utredningen redovisade att länsstyrelsens beslut om omhändertagande kan överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Domstolen kan komma fram till att omhändertagandet var felaktigt eller att det inte ska fortsätta att gälla och att beslutet därför ska upphävas. Om djuret innan dess har sålts eller avlivats kan skadeståndsanspråk mot staten uppkomma. Justitiekanslern kan inom ramen för statens s.k. frivilliga skadereglering besluta om skadestånd till en enskild. En skadelidande som inte är nöjd med Justitiekanslerns beslut kan väcka talan mot staten. En förutsättning för att skadestånd ska betalas ut är att staten är skadeståndsskyldig enligt någon författningsbestämmelse eller skadeståndsrättslig praxis.

Regler om det allmännas skadeståndsansvar finns i skadeståndslagen (1972:207). Enligt 3 kap. 2 § denna lag svarar staten för personskada, sakskada eller ren förmögenhetsskada som har vållats genom fel eller försummelse vid myndighetsutövning i sådan verksamhet som staten svarar för. Liksom övriga regler i skadeståndslagen innebär 3 kap. 2 § skadeståndslagen ett ansvar för styrkt vållande, dvs. ett s.k. culpaansvar. Skadeståndsansvar enligt culpapregeln innebär ansvar för uppsåt eller oaktsamhet. För att skadestånd ska betalas ut i samband med omhändertaganden enligt djurskyddslagen krävs alltså att

länsstyrelsen har gjort sig skyldig till fel eller försummelse i skadeståndslagens mening. När det gäller storleken på skadeståndet är den grundläggande principen i skadeståndslagen att den skadelidande får full ersättning för den skada som har uppkommit.

Justitiekanslern har i ett flertal beslut (bl.a. i beslut den 3 augusti 2010, dnr 3192-10-40) uttalat följande om statens skadeståndsansvar när högre instans ändrar ett överklagat beslut eller domstolsavgörande. Staten bär inte något strikt ansvar för skador som uppkommer i den statliga verksamheten. För skadeståndsansvar är det därför inte tillräckligt att en högre instans kommit fram till en annan bedömning eller ett annat beslut än den myndighet som fattat det överklagade avgörandet. Vid rättstillämpning eller bevisvärdering finns det nämligen inte sällan utrymme för olika bedömningar eller beslut vilka var för sig kan framstå som riktiga i den meningen att det inte kan sägas att det ena eller det andra ställningstagandet innefattar fel eller försummelse enligt skadeståndslagen. För att skadeståndsgrundande vållande från en myndighets eller en domstols sida ska anses råda vid rättstillämpning, bevisvärdering och diskretionära bedömningar ska det sålunda vara fråga om uppenbart oriktiga bedömningar. En annan ordning skulle innebära att varje avgörande som ändras efter överprövning i högre instans också kan medföra skadeståndsansvar för det allmänna. Detta skulle i praktiken innebära ett strikt ansvar, vilket skadeståndslagen inte bygger på.

Justitiekanslern har dock i ett flertal beslut (bl.a. i beslut den 2 november 2010, dnr 3463-10-40) uttalat att det framgår av Högsta domstolens praxis att skadestånd även kan betalas ut utan nämnda begränsningar av statens skadeståndsansvar i de fall någons rättigheter enligt Europakonventionen har kränkts (se t.ex. NJA 2007 s. 584).

Utskottets ställningstagande

Utskottet ansluter sig till regeringens överväganden och tillstyrker regeringens lagförslag i denna del.

När det gäller frågan om att se över beslutsprocessen i fråga om djurförbud välkomnar utskottet att regeringen i propositionen har föreslagit justeringar som ska göra besluten om djurförbud mer proportionerliga. Det är viktigt att det kan göras en noggrann avvägning mellan de starka intressen som gör sig gällande i dessa fall. När det gäller frågan om vilken myndighet som ska fatta beslut om djurförbud och omhändertagande av djur noterar utskottet att aktuell sakmyndighet och inte domstolen fattar besluten i andra liknande fall där det behövs en hög kompetens att bedöma sakfrågorna. I likhet med regeringen anser inte utskottet att det i dagsläget finns skäl att överväga att låta beslut om djurförbud och omhändertagande av djur beslutas av domstol som första instans. Mot bakgrund av det anförda avstyrks motionerna 2017/18:979 (C), 2017/18:3855 (C) yrkande 45 i denna del, 2017/18:4034 (C, M, L, KD) yrkande 5 och 2017/18:4040 (SD) yrkande 9.

Beslut om djurförbud och omhändertagande gäller i dagsläget omedelbart även om de överklagas enligt djurskyddsförordningen. Detta har ansetts motiverat både från djurskyddssynpunkt och med hänsyn till de kostnader som annars uppkommer för staten. Regeringen uppger i propositionen att man i beredningen av den nya djurskyddsförordningen avser att överväga i vilka fall det är lämpligt att beslut får verkställas även om de överklagas. Utskottet anser att utfallet av den pågående beredningen bör avvaktas och föreslår ingen ytterligare åtgärd med anledning av motion 2017/18:398 (M).

När det gäller frågan om att djurägare ska hållas skadeslösa för kostnader i fall när myndighetsbeslut upphävs av högre instans konstaterar utskottet att det allmänna har ett skadeståndsansvar vid vållande genom fel eller försummelse vid myndighetsutövning där huvudregeln är full ersättning för uppkomna skador. Däremot innebär inte ansvaret att alla fall när en högre instans gör en annan bedömning än den lägre instansen medför att det rör sig om ett skadeståndgrundande vållande. Utskottet anser att de nuvarande reglerna som bygger på att det allmänna blir ersättningsskyldigt vid uppenbart oriktiga bedömningar är väl avvägda. Det finns enligt utskottets mening inte skäl att särbehandla beslut om omhändertagande av djur och gå ifrån de generella principerna om det allmännas skadeståndsansvar. Motion 2017/18:4040 (SD) yrkande 8 avstyrks därmed.

Straff och andra sanktioner

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens lagförslag i denna del och avslår motionsyrkanden om att införa brottet grovt djurplågeri.

Jämför reservation 20 (SD).

Propositionen

Regeringen föreslår i propositionen att överträdelser av de centrala bestämmelserna i djurskyddslagen även fortsättningsvis ska vara belagda med straff. Även underlåtenhet att följa ett beslut om djurförbud eller ett föreläggande om avveckling av djurinnehav ska liksom i dag vara straffbart. Straffskalan ska liksom i den nuvarande lagen vara böter eller fängelse i högst två år. Detta ska även gälla brott mot en föreskrift om bedövning vid slakt eller annan avlivning av djur som regeringen har meddelat. För att dömas till ansvar ska det även fortsättningsvis krävas uppsåt eller oaktsamhet. Om brottet har begåtts med uppsåt och avsett en förpliktelse av väsentlig betydelse från djurskyddssynpunkt ska det liksom i dag dömas till fängelse i högst två år.

Enligt regeringens bedömning bör det inte införas något grovt brott mot djurskyddslagen. Det bör göras en översyn av djurplågeribestämmelsen i brottsbalken och av förhållandet mellan den och brotten mot djurskyddslagen.

I nuvarande djurskyddslag finns inte någon bestämmelse om grovt brott mot djurskyddslagen. I dag döms den som brutit mot djurskyddslagen till böter eller fängelse i högst två år. Däremot finns bestämmelsen i 36 § andra stycket enligt vilken böter inte finns med i straffskalan om brottet har begåtts med uppsåt och avsett en förpliktelse av väsentlig betydelse från djurskyddssynpunkt. Djurskyddsutredningen föreslår en skärpt straffskala för grova brott mot djurskyddslagen genom en höjning av straffmaximum från två till fyra år. Samtidigt föreslår utredningen att den bestämmelse som finns i dag och som innebär att det inte döms för brott mot djurskyddslagen om gärningen är belagd med samma eller strängare straff i brottsbalken ska finnas kvar. Om ett grovt brott mot djurskyddslagen med en strängare straffskala än djurplågeribestämmelsen i brottsbalken införs skulle denna tillämpas före bestämmelsen om djurplågeri medan övriga brott mot djurskyddslagen skulle vara subsidiära i förhållande till brottsbalken.

Regeringen instämmer med de remissinstanser som anser att svårigheter kan uppstå vid bedömningen av om en gärning skulle utgöra grovt brott mot djurskyddslagen, djurplågeri eller övriga brott mot djurskyddslagen. Djurplågeribrottet är sedan en lång tid tillbaka förbehållet de mest allvarliga brotten mot djur, och denna särställning är väl inarbetad i det allmänna rättsmedvetandet. Regeringen anser att utredningens förslag mot den bakgrunden inte bör genomföras.

Utredningen föreslår dock också att det görs en översyn av djurplågeribestämmelsen i brottsbalken samt förhållandet mellan denna och brotten mot djurskyddslagen, vilket inte ingick i utredningens uppdrag. Ett stort antal remissinstanser instämmer i behovet av en sådan översyn. Regeringen delar uppfattningen att en sådan översyn bör göras och att frågan alltså bör utredas ytterligare.

Regeringen föreslår att den nuvarande straffbestämmelsen om brott mot förbudet att genomföra sexuella handlingar med djur ska föras över till den nya lagen.

Brott mot vissa handlingsregler i EU-bestämmelser om skydd av djur under transport och förfaranden som hänger samman med det samt om skydd av djur vid tidpunkten för avlivning ska liksom i dag kunna straffas med böter eller fängelse i högst två år. För att dömas till ansvar ska det även fortsättningsvis krävas uppsåt eller oaktsamhet. Om brottet har begåtts med uppsåt och avsett en förpliktelse av väsentlig betydelse från djurskyddssynpunkt ska det liksom i dag dömas till fängelse i högst två år.

Vidare föreslås i propositionen att överträdelser i andra fall av skyldigheter, krav eller förbud som finns i de EU-bestämmelser som lagen kompletterar ska vara straffbelagda med böter i straffskalan. Detta ska dock inte gälla om överträdelsen avser bestämmelser om myndighetsutövning. För att dömas till ansvar ska det även fortsättningsvis krävas uppsåt eller oaktsamhet.

Den som bryter mot en föreskrift som regeringen eller en myndighet efter regeringens bemyndigande har meddelat med stöd av vissa bemyndiganden

som anges i lagen ska, enligt det förslag som regeringen presenterat, dömas till böter. För att dömas till ansvar ska det krävas uppsåt eller oaktsamhet.

Regeringen föreslår att gärningar som är att anse som ringa, utom när det gäller brott mot förbudet mot sexuella handlingar med djur, inte ska medföra ansvar. En gärning ska anses som ringa om den framstår som obetydlig med hänsyn till det intresse som straffbestämmelsen är avsedd att skydda.

Regeringen föreslår att det inte får dömas till ansvar för en gärning som omfattas av ett föreläggande om vite, om gärningen ligger till grund för en ansökan om utdömande av vitet.

Vidare föreslås i propositionen att om gärningarna är belagda med samma eller strängare straff i brottsbalken ska det liksom i dag inte dömas till ansvar enligt djurskyddslagen.

Nuvarande bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter om att den myndighet som regeringen bestämmer ska besluta att den som inte låter förpröva stall, andra förvaringsutrymmen för djur eller hägn ska betala en särskild avgift, föreslås i huvudsak föras över till den nya lagen. Även bestämmelserna om att den särskilda avgiften ska uppgå till minst 10 000 kronor och högst 40 000 kronor och att hänsyn ska tas till förprövningens komplexitet och omfattning när föreskrifter om avgiftens storlek meddelas, föreslås föras över till den nya lagen.

Motionen

Martin Kinnunen m.fl. (SD) anför i kommittémotion 2017/18:4040 yrkande 10 att brottet grovt djurplågeri ska införas. Enligt yrkande 11 ska straffet för grovt djurplågeri vara lägst ett års fängelse och högst fyra års fängelse. Motionärerna anser att brottsrubriceringen behövs för att avspegla hur allvarligt samhället ser på djurplågeribrott.

Kompletterande information

Djurplågeri är enligt 16 kap. 13 § brottsbalken ett brott som innebär att någon uppsåtligen eller av grov oaktsamhet otillbörligen utsätter djur för lidande, exempelvis genom att djuret misshandlas, överansträngs eller vanvårdas. Påföljden för djurplågeri är böter eller fängelse i högst två år.

Enligt riksdagsordningen ligger ärenden om brottsbalken inom justitieutskottets beredningsområde.

Det pågår beredning inom Regeringskansliet när det gäller att se över djurplågeribestämmelsen i brottsbalken och av förhållandet mellan den och brotten mot djurskyddslagen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ansluter sig till regeringens överväganden och tillstyrker regeringens lagförslag i denna del.

Det är viktigt att djur behandlas väl och att de bestämmelser som finns följs. I likhet med regeringen anser utskottet att överträdelse av de centrala bestämmelserna i djurskyddslagen även i fortsättningen ska vara belagda med straff. När det gäller grova brott mot djurskyddslagen noterar utskottet de svårigheter som kan uppstå vid bedömning av om en gärning är ett grovt brott mot djurskyddslagen eller djurplågeri och delar därför regeringens bedömning att det inte bör införas något grovt brott mot djurskyddslagen. Det är positivt att förhållandet mellan djurplågeribestämmelsen i brottsbalken och brotten mot djurskyddslagen utreds så att lagstiftningen blir rättssäker och effektiv. Med det anförda avstyrks motion 2017/18:4040 (SD) yrkandena 10 och 11.

Överklagande, ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens lagförslag i denna del och avslår ett motionsyrkande om övergångsbestämmelserna.

Propositionen

Regeringen föreslår att nuvarande bestämmelse om överklagande av en regional djurförsöksetisk nämnds beslut i ett ärende om godkännande av användning av djur i djurförsök, och om återkallelse av ett sådant godkännande, förs över till den nya lagen. Detsamma gäller bestämmelsen om överklagande av andra förvaltningsbeslut enligt lagen och om partsställningen vid överklagande av beslut som har fattats av en officiell veterinär som förordnats enligt lagen om officiella veterinärer. Nuvarande bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter om i vilka fall ett beslut ska gälla omedelbart även om det överklagas förs enligt regeringens förslag över till den nya lagen.

Den nya djurskyddslagen och de föreslagna följdändringarna i andra lagar föreslås träda i kraft den 1 april 2019, när den nuvarande djurskyddslagen ska upphöra att gälla. Förelägganden, förbud och andra beslut som före ikraftträdandet har meddelats med stöd av äldre bestämmelser föreslås dock fortsätta att gälla. Djurförbud får, i de fall de förhållanden som ligger till grund för beslutet har inträffat före ikraftträdandet, beslutas endast om förutsättningarna för djurförbud enligt den upphävda lagen är uppfyllda.

Motionen

I motion 2017/18:2759 av Sofia Arkelsten (M) yrkande 1 anförs att tiden för övergångsreglerna mellan de gamla djurskyddsbestämmelserna och de nya djurskyddsbestämmelserna bör vara kort men rättssäker. När ny lagstiftning införs finns det ofta en övergångsperiod mellan gamla och nya regler, och

undantag kan ibland beviljas. Följden kan bli att lagstiftningen i realiteten inte träder i kraft förrän långt senare.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ansluter sig till regeringens överväganden och tillstyrker regeringens lagförslag i denna del.

När det gäller tiden för ikraftträdande av den nya djurskyddslagen avser regeringen som har redovisats ovan att ta fram en ny djurskyddsförordning som ska träda i kraft samtidigt som den nya djurskyddslagen. När det gäller övergångsbestämmelserna är dessa angelägna både av rättssäkerhetsskäl och av praktiska skäl. Utskottet anser att såväl det ikraftträdandedatum som de övergångsbestämmelser som föreslås av regeringen förefaller vara väl avvägda. Mot bakgrund av det anförda avstyrker utskottet motion 2017/18:2759 (M) yrkande 1.

Ändringar i andra lagar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens lagförslag i dessa delar.

Propositionen

Regeringen föreslår i propositionen att hänvisningarna till djurskyddslagen i lagen om verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård, lagen om djurskyddskontrollregister och läkemedelslagen ändras.

Regeringen föreslår också att en bestämmelse införs i offentlighets- och sekretesslagen (OSL) som gör det möjligt för personal inom hälso- och sjukvården, socialtjänsten samt verksamheter enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) att lämna en uppgift om ett djur som är nödvändig för ett ingripande av den myndighet som tar emot uppgiften. En uppgift kan, utan hinder av sekretess, lämnas till en kontrollmyndighet för djurskydd eller till Polismyndigheten. En uppgift kan lämnas om personal påträffar ett djur som

1. tydligt utsatts för vanvård eller misshandel eller
2. uppenbart uppvisar symtom på sjukdom eller är allvarligt skadat.

Uppgifter ska dock få lämnas endast om det bedöms att bristen inte kan åtgärdas i samråd med den som håller djuret.

Det införs också bestämmelser om att för de uppgifter som har lämnats ska sekretess av samma styrka som gäller inom hälso- och sjukvården, socialtjänsten och vid verksamheter enligt LSS även gälla hos kontrollmyndigheten för djurskydd och hos Polismyndigheten. Sådan sekretess ska dock inte hindra att uppgifter lämnas till

djurskyddskontrollmyndigheten från en annan kontrollmyndighet för djurskydd eller från Polismyndigheten. Sekretess av samma styrka ska då gälla för uppgiften även hos den mottagande myndigheten.

Bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 april 2019.

Riksdagens tillkännagivande om att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag till en sekretessbrytande bestämmelse (bet. 2016/17:KU15 punkt 3, rskr. 2016/17:243) är enligt regeringens mening slutbehandlat i och med förslaget ovan.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ansluter sig till regeringens överväganden och tillstyrker regeringens lagförslag i dessa delar.

Arbete mot antibiotikaresistens

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om arbetet mot antibiotikaresistens.

Jämför reservation 21 (M, C, L, KD), 22 (KD), 23 (C) och 24 (KD).

Motionerna

Det globala arbetet mot antibiotikaresistens

Enligt kommittémotion 2017/18:2539 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 6 bör förhandlingar genomföras på högsta politiska nivå för att enas om nationella kvoter för mängden antibiotika som får ges till djur inom respektive land. I yrkande 7 anförs att ett internationellt vetenskapligt råd, motsvarande FN:s klimatpanel IPCC, bör inrättas för att ta fram bästa möjliga vetenskapliga underlag för vilka nivåer av antibiotikaanvändning som är hållbara för att vi ska kunna hålla mängden resistenta bakterier på en acceptabel nivå. Enligt yrkande 8 behövs en tydlig övervakning och sammanställning av statistik över antibiotikaanvändningen på global nivå. Enligt motionärerna behövs det nya grepp och ny politisk energi för att undvika att mänskligheten hamnar i ett läge där vi inte kan använda antibiotika för att behandla infektioner hos människor. Det behövs kraftfulla politiska styrmedel för att bryta den alarmerande globala överanvändningen av antibiotika inom djuruppfödningen, och FN:s livsmedelsorgan FAO har efterlyst politiska initiativ på högsta nivå för att få bukt med den omfattande utdelningen av antibiotika till djur.

Kristina Yngwe m.fl. (C, M, L, KD) anför i kommittémotion 2017/18:3717 yrkande 8 att de vill se ett ökat internationellt samarbete och engagemang för

att minska överanvändningen av antibiotika inom livsmedelsproduktionen. Cirka två tredjedelar av all antibiotika som används i världen distribueras inom djuruppfödningen. Anledningen är att djur medicineras som kompensation för bristande djurvelfärd. Antibiotika används i många andra länder i tillväxtfrämjande eller profylaktiskt syfte, något som leder till allvarliga problem med multiresistenta bakterier.

Enligt motion 2017/18:2126 av Sten Bergheden (M) yrkande 1 bör Sverige ta fram en tydlig strategi för hur man kan minska importen av kött från länder som använder mycket antibiotika i sin djuruppfödning. Regeringen bör föra en aktiv politik i EU om att ställa höga krav på minskning av antibiotikaanvändning och antibiotikaresistens i förhandlingarna med USA om handelsavtal för jordbruksprodukter.

Arbetet inom EU mot antibiotikaresistens

Enligt motion 2017/18:1391 av Magnus Manhammar (S) bör regeringen undersöka möjligheten att minska användningen av antibiotika inom EU i djuruppfödningen. Användningen av antibiotika i djuruppfödningen ökar trots larmen om ökade risker för resistenta bakterier. På liknande sätt förordas i motion 2017/18:2126 av Sten Bergheden (M) yrkande 2 att regeringen ska driva en aktiv politik i EU som gör att fler länder tvingas minska sin antibiotikaanvändning vid djuruppfödning.

I kommittémotion 2017/18:2539 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 4 anförs att all förebyggande gruppbehandling av djur med antibiotika ska vara förbjuden. Motionärerna anser att förslagen från EU-kommissionen om en förordning om medicinerat foder och en förordning om veterinärmedicinska produkter inte kommer att förhindra att djurbesättningar gruppbehandlas med antibiotika, när det inte sker rutinmässigt.

Enligt kommittémotion 2017/18:3772 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 21 bör regeringen verka för skärpta EU-regler för antibiotikaanvändning. Det bör sättas ett tak för antibiotikaanvändningen inom EU på motsvarande nivå som används i Sverige i dag. Regeringen bör även verka för att ett EU-gemensamt register för all antibiotikaanvändning vid djuruppfödning inrättas (yrkande 20). Inom djuruppfödningen används antibiotikan ofta som en kompensation för en dålig djurmiljö. Exempelvis används i Cypern och Italien 30 gånger mer antibiotika i djuruppfödningen än i Sverige, och Tyskland använder 13 gånger mer. Ett register skulle synliggöra antibiotikaanvändningen.

Enligt kommittémotion 2017/18:2539 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 5 bör det införas en regel på EU-nivå om att veterinärer inte får tjäna pengar på att förskriva antibiotika.

Tidigare behandling och kompletterande information

Det globala arbetet mot antibiotikaresistens

Regeringen framhåller i budgetpropositionen för 2018 (prop. 2017/18:1 utg.omr. 23) att antibiotikaresistens är ett internationellt problem och utgör ett hot mot både djur- och folkhälsan. En god djurhållning minskar behovet av antibiotika, vilket är viktigt i arbetet mot antibiotikaresistens. Sverige är och ska även i fortsättningen vara ett föregångsland på området.

Regeringen anför i budgetpropositionen att Sverige har fortsatt att sprida och få gehör för synsättet att det är viktigt med hållbara djurhållningssystem för att minska behovet av antibiotika till djur. Sverige driver också på i det internationella arbetet för djurhälsa, djurskydd och veterinär folkhälsa genom att ta fram och utveckla Världsgesamheten för djurhälsas (OIE) standarder och rekommendationer, vilket har lett till en ökad förståelse för betydelsen av förebyggande åtgärder för god djurhälsa och därmed minskat behov av antibiotika. Vidare har Sverige varit drivande och bidragit till att samarbete om minskad användning av antibiotika i djurproduktionen förhandlas i EU:s bilaterala frihandelsavtal med USA, Mercosur (Brasilien, Argentina, Uruguay och Paraguay), Mexiko, Indonesien och Filippinerna.

Av budgetpropositionen framgår att Sverige vid mötet 2016 med kommittén för globalt tryggad livsmedelsförsörjning (CFS) anordnade ett sidoevent där man lyfte fram hur Sveriges framgångsrika, långsiktiga arbete med att skapa god hälsa och välfärd för djur resulterat i en låg antibiotikaanvändning och därmed låg nivå av resistens. Genom anordnandet av sidoeventet på CFS kunde Sverige i ett globalt sammanhang redovisa sitt framgångsrika och långsiktiga arbete för minskad antibiotikaanvändning, vilket är ett område som regeringen prioriterar. Sverige kunde därmed bidra till att framhålla möjligheten att med god djurhållning och samtidigt bibehållen produktivitet minska användningen av antibiotika i djurhållningen.

Sverige har även beslutat om sekondering av en tjänst på FAO för att arbeta mot ökad antibiotikaresistens i världen.

Inom ramen för Världshälsoorganisationen (WHO) byggdes ett globalt system för övervakning av antimikrobiell resistens (Global Antimicrobial Resistance Surveillance System, Glass) upp och lanserades i oktober 2015. Det är en databas för övervakning av resistenta bakterier hos människor. Enligt uppgift från Näringsdepartementet har WHO, OIE och FAO nyligen kommit överens om att utvidga Glass till att inkludera övervakning även hos djur, när det gäller både användning av antibiotika och resistenta bakterier.

OIE har ett väl utvecklat rapporteringssystem för djursjukdomar och antibiotikaanvändning till djur, World Animal Health Information System (Wahis). Med stöd av FAO och WHO avser OIE att vidareutveckla detta system till en global databas för användning av antibiotika till djur. Global övervakning av resistenta bakterier i livsmedelskedjan diskuteras även inom Codex Alimentarius där man arbetar med en ny vägledning om integrerad övervakning.

Det finns även en global handlingsplan om antimikrobiell resistens som togs fram 2015 på svenskt-brittiskt initiativ. Den globala handlingsplanen har godkänts av de styrande organen inom WHO, OIE och FAO.

Av EU:s handlingsplan om antimikrobiell resistens framgår att det är önskvärt med ett mer integrerat övervakningssystem (One health AMR surveillance system) för att bättre förstå den epidemiologiska situationen. Av handlingsplanen framgår också att kommissionen vill samarbeta med WHO när det gäller den globala handlingsplanen och t.ex. utveckla ett övervakningssystem inom Glass (se ovan).

I april 2016 antog regeringen en strategi för arbetet mot antibiotikaresistens. Strategin sträcker sig fram till 2020 och omfattar arbetet nationellt samt inom EU och internationellt. Sverige arbetar för en ansvarsfull användning av antibiotika. Målet är att antibiotika och andra antibakteriella medel används och hanteras på ett klokt och ansvarsfullt sätt. Det viktiga är att alla länder strävar efter så låg användning av antibiotika som möjligt, med bibehållet djurskydd.

Enligt strategin ska Sverige visa ledarskap i arbetet mot antibiotikaresistens och verka för klokt och ansvarsfull användning av antibiotika globalt såväl i de multilaterala processerna och arbetet inom EU som i bilaterala kontakter och samarbeten. Sverige stöder WHO, FAO samt OIE i arbetet mot antibiotikaresistens, inklusive inom ramen för EU och det nordiska samarbetet.

Det framgår av regeringens strategi att tillgången till data om resistensläget samt försäljning och användning av antibiotika och andra antibakteriella medel inom alla sektorer ska förbättras, liksom tillgången till data om spridningen av antibiotika till miljön. Regeringen vill att ändamålsenliga data samlas in från relevanta sektorer och återförs där det är relevant på lokal, regional och nationell nivå samt inom EU och på internationell nivå. Av strategin framgår också att Sverige ska stödja genomförandet av den globala handlingsplanen mot antimikrobiell resistens. Fokus för svenskt engagemang bör vara att bygga upp ett globalt övervakningsprogram för antibiotikaresistens. På sikt bör Sverige verka för integrerade globala övervakningssystem av antibiotikaresistens och antibiotikaförbrukning på human- och djursidan och i tillämpliga delar även för livsmedel, i samarbete med WHO, FAO, OIE och Codex Alimentarius.

Landsbygdsminister Sven-Erik Bucht har vid debatten av interpellation 2017/18:458 EU:s antibiotikastrategi anfört följande om det globala arbetet mot antibiotikaresistens:

Avslutningsvis vill jag säga att regeringens engagemang inte begränsas till arbetet inom EU. Vi bidrar också till det globala arbetet mot antibiotikaresistens genom att sprida kunskap och erfarenhet inom ett flertal olika samarbeten och forum. Utvecklingen av resistens sker över hela jorden, och eftersom vi fortfarande har en god situation i Sverige får vårt arbete störst genomslag om det sker utanför Sveriges gränser.

Precis som vi i Sverige i vår strategi lyfter fram vikten av internationellt arbete gör också EU det i sin strategi. Här vill jag exempelvis nämna de bilaterala handelsavtal som EU jobbar med i tredjeländer. Där har Sverige tryckt på, och denna fråga har också förts in i alla de handelsavtal man diskuterar på EU-nivå. Även detta är en svensk framgång. Jag lyfte bland annat upp denna fråga i de förhandlingar som pågick om TTIP-avtalet. Det var Sveriges röst i rådet som såg till att frågan kom att diskuteras till och med där. Nu avbröts ju detta på grund av det som hände i USA, men frågorna finns med i EU:s diskussioner och återkommer alltid där.

Arbetet i EU mot antibiotikaresistens

Utskottet behandlade frågan om antibiotikaanvändning vid djuruppfödning senast i betänkandena 2016/17:MJU12 och 2016/17:MJU23. Genom propositionen om en livsmedelsstrategi för Sverige (prop. 2016/17:104) ansåg regeringen att två tillkännagivanden från riksdagen om att regeringen ska intensifiera arbetet inom EU för att minska användningen av antibiotika i djurhållning och att regeringen snarast ska ta initiativ till ett ökat internationellt samarbete för att minska överanvändningen av antibiotika inom livsmedelsproduktionen var tillgodosedda. Vid behandlingen av Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2016 (skr. 2016/17:75) hade utskottet inga invändningar mot att tillkännagivandena ansågs slutbehandlade (yttr. 2016/17:MJU5y).

Som redovisades i ovannämnda betänkanden var Sverige pådrivande i förhandlingarna av EU:s nya djurhälsoförordning (2016/429) som antogs i mars 2016 och som ska börja tillämpas i april 2021. Den nya förordningen är av betydelse för att minska användningen av antibiotika eftersom den ska innebära att djuren hålls på ett sådant sätt att infektionsspridning förhindras. Förordningen reglerar också att djurhållare är skyldiga att använda veterinärmedicinska läkemedel på ett ansvarsfullt sätt.

I utskottets tidigare betänkanden uppmärksammades att ytterligare två lagstiftningsförslag som rör antibiotikaanvändning inom djurhållningen för närvarande behandlas inom EU. Det gäller förslaget till EU-förordning om veterinärmedicinska läkemedel (COM(2014) 558) och förslaget till EU-förordning om foder som innehåller läkemedel (COM(2014) 556). Veterinärmedicinska läkemedel regleras för närvarande främst i direktiv 2001/82/EG och förordning (EG) nr 726/2004. Foder som innehåller läkemedel regleras för närvarande i direktiv 90/167/EEG.

Det finns i dagsläget inte något förbud mot förebyggande behandling med antibiotika av djurgrupper i direktiv 2001/82/EG eller förordning (EG) nr 726/2004. Inte heller i direktivet 90/167/EEG om foder finns något uttryckligt förbud mot att använda antibiotika i förebyggande syfte. Däremot anges att veterinärer endast får förskriva foder med läkemedel om det är veterinärmedicinskt befogat.

Enligt uppgift från Regeringskansliet har regeringen i de pågående förhandlingarna om en ny förordning om veterinärmedicinska läkemedel drivit på för ett starkare regelverk än vad kommissionen ursprungligen hade

föreslagit. Sverige har verkat för ett förbud mot förebyggande gruppbehandling med antibiotika (s.k. grupp-profylax). Förordningsförslaget om foder innebär att foder som innehåller antimikrobiella veterinärmedicinska läkemedel inte får användas till livsmedelsproducerande djur i förebyggande eller prestationshöjande syfte. Förhandlingarna om dessa två förordningar är nu i ett slutskede. Enligt uppgift från Regeringskansliet behandlas däremot för närvarande inte något förslag om ett tak för antibiotikaanvändning inom djurhållningen. För djurvälståndet är det viktigt att ett djur som behöver behandling kan få det.

När det gäller frågan om ett EU-register för all antibiotikaanvändning inom djuruppfödning finns det enligt uppgift från Regeringskansliet redan i dag ett system för frivillig rapportering av försäljningsdata för antibiotika till djur, i vilket nästan alla medlemsstater deltar. Dessa data sammanställs och publiceras årligen i den s.k. Esvacrapporten. I sitt förslag till ny förordning om veterinärmedicinska läkemedel (COM(2014) 558) föreslog EU-kommissionen att denna rapportering ska vara obligatorisk och utvidgas till att omfatta även användardata. Enligt Näringsdepartementet har Sverige i förhandlingarna stött kommissionens förslag i denna del.

I ett interpellationssvar (ip. 2017/18:458) den 17 april 2018 anförde landsbygdsministern att antibiotikaresistens är en mycket viktig fråga. Det är ett hot mot människors och djurs hälsa och välbefinnande. Att inte längre kunna behandla vanliga infektioner innebär en stor utmaning, både i den medicinska vården och i produktionen av animaliska livsmedel. Situationen i Sverige är fortfarande gynnsam, men graden av antibiotikaresistens ökar även här. EU-kommissionen presenterade en uppdaterad handlingsplan mot antibiotikaresistens i juni 2017. Sverige var enligt landsbygdsministern aktivt och lämnade synpunkter för att få till en så konkret och framåtsyftande handlingsplan som möjligt. Landsbygdsministern uppgav vidare att han bedömer att handlingsplanen kommer att vara ett värdefullt redskap för kommissionen och medlemsstaterna i arbetet mot antibiotikaresistens.

Landsbygdsministern framhöll att ett av de viktigaste verktygen för att komma åt överanvändningen av antibiotika i djurproduktionen är den kommande förordningen om veterinärmedicinska läkemedel. Regeringen har drivit på för ett starkare regelverk än vad kommissionen föreslog, inte minst när det gäller hur antibiotika får användas i förebyggande syfte. En nyckelfråga har varit att man inte ska få ge antibiotika i förebyggande syfte till grupper av djur. Däremot ska man kunna ge det för att förhindra vidare smittspridning. Landsbygdsministern påpekade att ett samarbete har initierats inom ramen för EU:s handlingsplan där ett av syftena är att dela med sig av kunskaper och erfarenheter mellan medlemsstater och sektorer. Regeringen är aktiv i detta samarbete och ser det som en utmärkt plattform för Sverige att dela med sig av de grunder och principer som gör att vi har den unika ställning vi har i dag. Slutligen anförde landsbygdsministern att EU-kommissionen har initierat ett projekt där en del medlemsstater besöks för inhämtning av information om hur länderna arbetar för en ansvarsfull antibiotikaanvändning

till djur. En sammanställning av goda råd och idéer kommer att göras tillgänglig för alla medlemsstater att använda i sitt arbete.

När det gäller frågan om avansförbud har Sverige enligt uppgift från Näringsdepartementet i förhandlingarna om förslaget till ny förordning om veterinärmedicinska läkemedel (COM(2014) 558) föreslagit ett förbud mot veterinär försäljning av antibiotika i vinstgivande syfte. Vissa medlemsstater har ett liknande system som Sverige, medan flertalet menar att deras veterinärer är beroende av att kunna sälja läkemedel. I Sverige får man som veterinär endast tillhandahålla s.k. jourdos och då ta betalt för de merkostnader det innebär att hålla läkemedlet i lager (svinn m.m.). Förslaget har inte fått tillräckligt stöd under förhandlingarna. Sverige har även verkat för en möjlighet för medlemsstaterna att anta mer långtgående nationella regler om antibiotikaanvändning, och Näringsdepartementet bedömer i nuläget att Sverige kommer att kunna bibehålla sitt avansförbud.

Utskottets ställningstagande

Det globala arbetet mot antibiotikaresistens

Utskottet har behandlat frågor om antibiotikaanvändning vid ett flertal tillfällen tidigare. Det råder en bred enighet i riksdagen om att antibiotikaanvändningen behöver minskas inom livsmedelsproduktionen, och utskottet konstaterar med tillfredsställelse att regeringen arbetar aktivt på alla nivåer mot resistensutveckling och för att sprida synsättet om vikten av hållbara djurhållningssystem. Utskottet konstaterar också att det håller på att utvecklas olika rapporteringssystem, och utskottet delar regeringens syn att ett globalt övervakningssystem av antibiotikaresistens och antibiotikaförbrukning på human- och djursidan, och även för livsmedel, vore ett värdefullt verktyg för att stävja antibiotikaanvändningen. Utskottet finner ingen anledning att betvivla att regeringen även fortsättningsvis kommer att arbeta engagerat mot överanvändningen av antibiotika och föreslår därmed att motionerna 2017/18:2539 (KD) yrkandena 6–8 och 2017/18:3717 (C, M, L, KD) yrkande 8 lämnas utan vidare åtgärd.

Sverige har framgångsrikt drivit frågan om att bilaterala samarbeten om minskad användning av antibiotika i djurproduktionen förhandlas inom ramen för EU:s frihandelsavtal med USA, Mercosur, Mexiko, Indonesien och Filippinerna. Utskottet anser att djurskydd och minskad användning av antibiotika i djurproduktionen är några av de viktigaste förhandlingsfrågorna på jordbruks- och livsmedelsområdet. Motion 2017/18:2126 (M) yrkande 1 avstyrks med det anförda.

Arbetet i EU mot antibiotikaresistens

Arbetet med en restriktiv antibiotikaanvändning inom djurhållningen är sedan länge en högt prioriterad fråga för såväl utskottet som regeringen. Regeringen har tidigare varit pådrivande i denna fråga inom ramen för arbetet med EU:s

nya djurhälsoförfordning samt EU-kommissionens handlingsplan mot antibiotikaresistens. För närvarande förhandlas två viktiga förordningsförslag inom EU – en förordning om veterinärmedicinska läkemedel och en EU-förordning om foder som innehåller läkemedel – och regeringen driver i dessa förhandlingar viktiga frågor om förbud mot förebyggande gruppbehandling, obligatorisk rapportering av försäljnings- och användardata samt förbud mot veterinär försäljning av antibiotika i vinstgivande syfte. Utskottet välkomnar att regeringen driver på för ett starkare regelverk mot överanvändning av antibiotika inom djurhållningen på EU-nivå och betvivlar inte att regeringen även fortsättningsvis kommer att vara pådrivande i detta arbete. Mot bakgrund av det anförda föreslår utskottet att motionerna 2017/18:1391 (S), 2017/18:2126 (M) yrkande 2, 2017/18:2539 (KD) yrkandena 4 och 5 samt 2017/18:3772 (C) yrkandena 20 och 21 lämnas utan vidare åtgärd, i den mån de inte kan anses tillgodosedda.

Minknäringen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om villkor för att hålla mink för pälsproduktion.

Jämför reservation 25 (V).

Propositionen

En utgångspunkt för regeringen är att djurhållningen behöver utvecklas på ett sådant sätt att djuren får möjlighet att utföra sitt naturliga beteende och så att beteendestörningar förebyggs. Regeringen anser även att det i den nya djurskyddslagen bör anges att djur ska hållas och skötas i en god djurmiljö. Det bör också anges att djur ska hållas på ett sådant sätt att deras välfärd främjas. Regeringen har föreslagit att ett av syftena med lagen ska vara att främja en god djurvälstånd.

Regeringen anser att bestämmelsen om naturligt beteende bör innehålla ett krav på att beteendestörningar ska förebyggas. Den som håller djur ska vara skyldig att arbeta förebyggande för att motverka uppkomsten av beteendestörningar hos djur. I detta ingår, enligt regeringens bedömning, bl.a. att känna till vilka riskfaktorer som finns inom djurhållningen och som kan leda till att djur utvecklar beteendestörningar.

Regeringen bedömer att det är tillräckligt att ett bemyndigande, liksom i dag, ges att meddela föreskrifter om villkor för eller förbud mot viss djurhållning. Ett sådant bemyndigande ger, enligt regeringens uppfattning, en möjlighet att meddela föreskrifter som även tydliggör hur djurs behov av naturligt beteende ska tillgodoses, vilka dessa är och hur djur ska hållas och skötas.

Den nu föreslagna bestämmelsen i lagen om hur djur ska hållas och skötas är tänkt att utgöra en ram för bestämmelserna i djurskyddsförordningen och Jordbruksverkets föreskrifter. Genom dessa mer detaljerade regler för djurhållning kan lagens krav på bl.a. naturligt beteende konkretiseras. Regeringen bedömer att det är betydelsefullt att bestämmelserna om djurhållningen utvecklas i takt med att kunskapen om djur och djurs behov utvecklas och att det är väsentligt att de mer detaljerade bestämmelserna baseras på aktuell vetenskap. Regeringen eller myndigheten bör vid utformandet av föreskrifterna göra en avvägning mellan djurskyddsintresset och andra angelägna intressen, om det är möjligt utan att väsentligen inskränka djurskyddet. SLU:s djurskyddsvetenskapliga råd kommer att spela en stor roll i att ta fram det vetenskapliga faktaunderlag som den ansvariga myndigheten behöver i författningsarbetet. Det är angeläget att de ställningstaganden som regeringen och den myndighet som får meddela föreskrifter gör kan baseras på en gedigen vetenskaplig grund. Tillsammans med det föreslagna förtydligandet av lagen när det gäller exempelvis naturligt beteende bedömer regeringen att det vetenskapliga rådet bidrar till att förordningar och föreskrifter ger bästa möjliga förutsättningar för ett starkt djurskydd även fortsättningsvis.

Motionerna

I kommittémotion 2017/18:4019 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 5 föreslås att riksdagen beslutar att det i djurskyddslagen ska införas en ny paragraf om villkor för hållande av mink för pälsproduktion med följande lydelse:

Minkar som föds upp för pälsproduktion ska hållas på ett sådant sätt att deras behov av att röra sig, klättra, utöva sitt jaktbeteende och ägna sig åt annan sysselsättning samt av att periodvis vara ensamma kan tillgodoses. Minkar ska dessutom ha tillgång till vatten att simma i. Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Jordbruksverket får meddela ytterligare föreskrifter om villkor för hållande av mink för pälsproduktion.

Enligt motionärerna visar vetenskapliga studier att minkar på pälsdjursfarmer är starkt motiverade att utföra samma aktiviteter som vilda minkar, trots att de är födda och uppvuxna i fångenskap, och trots att de förses med mat. De är t.ex. beredda att arbeta hårt för att få tillgång till simvatten, och studier har visat att simvatten är en viktig berikning för minkar. Motionärerna anser att det varken är acceptabelt eller nödvändigt att regeringen, vid sidan av förslaget om ny djurskyddslagstiftning, ytterligare utvärderar djurskyddsläget hos minkarna.

Enligt motion 2017/18:2385 av Richard Jomshof m.fl. (SD) yrkande 1 bör man införa en paragraf i djurskyddslagen som klart och tydligt föreskriver att minkar som föds upp för pälsproduktion ska hållas på ett sådant sätt att deras naturliga behov av att springa, klättra och simma tillgodoses. Det finns enligt motionärerna problem på en majoritet av de svenska minkfarmerna, och för

att komma till rätta med missförhållandena inom näringen är det upp till politikerna att se till att dessa snarast åtgärdas.

Sofia Arkelsten (M) anför i motion 2017/18:3006 att en viktig princip är att minkar i fångenskap ska ha möjlighet att bete sig naturligt. Motionären anser att lagstiftningen i större utsträckning måste ta hänsyn till djuren och ha som grundläggande ansats att människor har ansvar för att behandla djuren väl. Den nya djurskyddslagen måste ha tydliga bestämmelser om att minkar ska ha möjlighet att bete sig naturligt och få tillgång till vatten.

Enligt motion 2017/18:366 av Birgitta Ohlsson (L) ska minkar som hålls för pälsproduktion ha tillgång till simvatten och dagens burhållning av minkar avvecklas eftersom den inte är förenlig med djurs rätt till naturligt beteende. På dagens pälsfarmer hålls enligt motionären den solitära minken i gallerburar i långa rader där närhet till andra minkar är oundviklig och där det är omöjligt för minkarna att få utlopp för sitt naturliga beteende som omfattar att kunna jaga och simma.

Enligt motion 2017/18:1126 av Elin Lundgren (S) bör regeringen se över regelverket så att minkar som föds upp för pälsproduktion hålls på ett sådant sätt att de kan utöva sitt naturliga beteende. Motionären anser t.ex. att minkarnas levnadsvillkor måste förbättras genom att de får tillgång till simvatten.

Kompletterande information

Regeringen har gett Jordbruksverket i uppdrag att utvärdera välfärden hos minkar inom pälsdjursproduktionen och bedöma om produktionen, så som den bedrivs i dag, innebär att djuren ges möjlighet att bete sig naturligt (dnr N2018/00159/DL). I det ligger att djuren hålls och sköts i en god djurmiljö så att deras välfärd främjas, att de kan utföra sådana beteenden som de är starkt motiverade för och som är viktiga för deras välbefinnande samt att beteendestörningar förebyggs. Jordbruksverket ska vidare bedöma hur minkarnas välfärd har utvecklats över tid och hur den har påverkats av nya föreskrifter och näringens egna omsorgsprogram. Jordbruksverket ska även utvärdera resultatet av länsstyrelsernas kontroll av minkfarmerna under de senaste åren samt göra en jämförelse med andra länder. Jordbruksverket ska även överväga behovet av eventuella föreskriftsändringar eller andra åtgärder för att tillgodose minkars naturliga beteende och djurvälfärd. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet senast den 11 januari 2019.

I Jordbruksverkets föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2012:14) om uppfödning och hållande av pälsdjur finns bestämmelser om hållande av chinchillor, minkar och rävar som föds upp eller hålls för produktion av päls eller skinn. I 2 kap. finns särskilda bestämmelser för minkar. Det anges bl.a. krav på etageburar med klättermöjligheter och miljöberikning. Föreskrifterna lämnar öppet för olika vägar att uppfylla kravet på miljöberikning. Exempel på miljöberikning kan vara rör, bollar, grenar, springhjul, vattenbad eller liknande (allmänna råd till 2 kap. 9 §). Därutöver finns krav på att djurhållaren

och de personer som sköter djuren ska ha genomgått en av Jordbruksverket godkänd utbildning i uppfödning och skötsel av aktuella pälsdjur med godkänt resultat där det ingår ämnen som bl.a. miljöberikning, ekologi och beteende, naturligt och i fångenskap, samt beteendestörningar, inklusive åtgärder för att förebygga och motverka sådana (1 kap. 6 §). Jordbruksverket har även tagit fram en vägledning som ger information om hur bestämmelserna som rör djurvelfärd hos pälsdjur bör kontrolleras samt en checklista för kontrollen.

Branschorganisationen Svensk Mink lanserade 2010 ett djuromsorgsprogram (Minkhälsan) som är obligatoriskt för organisationens medlemmar. Programmet innebär bl.a. att alla Svensk Minks gårdar årligen ska ta emot tre till fyra kontrollbesök av veterinär samt ett etologbesök.

Utskottets ställningstagande

Inledningsvis vill utskottet framhålla att det är viktigt med ett starkt djurskydd för mink i pälsdjursuppfödning och att det är en prioriterad fråga för utskottet att förbättra förhållandena för pälsdjuren.

Utskottet konstaterar att den nya djurskyddslagen är tänkt att vara en ramlag medan bestämmelserna i djurskyddsförordningen och Jordbruksverkets föreskrifter ska innehålla mer detaljerade regler där lagens krav på bl.a. naturligt beteende konkretiseras. Detta är en ordning som utskottet anser vara lämplig. Att reglera specifika villkor för hållande av mink i djurskyddslagen överensstämmer inte med denna syn.

Utskottet ser fram emot redovisningen av Jordbruksverkets uppdrag att utvärdera välfärden hos minkar inom pälsdjursproduktionen. I och med uppdraget bör man få en klar bild över hur djurskyddslaget för minkar ser ut, om djuren ges möjlighet att bete sig naturligt och om det finns anledning till förbättringsåtgärder. Vidare kommer det föreslagna förtydligandet av lagen när det gäller naturligt beteende och det stöd som det vetenskapliga rådet kan bistå med när det gäller vetenskapligt faktaunderlag att utgöra en god grund för ett högt djurskydd även i fortsättningen.

I avvaktan på resultatet av pågående beredning anser utskottet att motionerna 2017/18:366 (L), 2017/18:1126 (S), 2017/18:2385 (SD) yrkande 1, 2017/18:3006 (M) och 2017/18:4019 (V) yrkande 5 kan lämnas utan vidare åtgärd.

Djuromsorgsprogram m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om djuromsorgsprogram och ändrade bestämmelser för avvänjning av smågrisar.

Jämför reservation 26 (SD).

Motionerna

Enligt kommittémotion 2017/18:4040 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 2 är det positivt att lantbruksnäringarna tar fram egna branschspecifika omsorgsprogram där djurvälståndet förstärks samtidigt som de senaste vetenskapliga och tekniska landvinningarna kan tas till vara. Djuromsorgsprogrammen är enligt motionärerna även ett sätt att förbättra konkurrenskraften för svensk animalieproduktion. Dessa kan bidra till både ökad djurvälstånd, förbättrad djurhälsa och en ökad investeringsvilja samt stimulera nya innovationer och teknikutveckling.

Catharina Bråkenhielm (S) anför i motion 2017/18:1386 att regeringen bör se till att myndigheterna inväntar inrättandet av det vetenskapliga rådet och dess bedömning innan ett beslut om tidigare avvänjning av smågrisar får lov att träda i kraft. I livsmedelsstrategin står det att en ökad produktion inte får ske på bekostnad av djurens hälsa, och motionären anser att Jordbruksverkets beslut om tidigare avvänjning av grisar får dessa konsekvenser.

Kompletterande information

Kontrollprogram initieras frivilligt av branschorganisationer för att stärka konkurrenskraften och öka flexibiliteten för företagare samtidigt som en god djurskyddsnivå främjas och upprätthålls. Föresatsen med dessa program är att minst samma djurskyddsnivå ska uppnås som vid tillämpning av ordinarie föreskrifter. Kontrollprogram kallas ibland även för djuromsorgsprogram med den skillnaden att djuromsorgsprogram inte är upptagna i någon djurskyddslagstiftning, medan ett kontrollprogram är godkänt av en myndighet och formellt har knutits till lagstiftningen. Detta innebär att producenter som är anslutna till ett kontrollprogram förbinder sig att uppfylla ett flertal kriterier om t.ex. teknisk utrustning och skötsel av djuren, som går utöver miniminivån i myndighetsföreskrifter, samt genomgå en utökad kontroll. Den som deltar i sådana kontrollprogram undantas dock också från vissa andra bestämmelser i föreskrifterna och kan t.ex. ha en högre djurtäthet än vad som annars är tillåtet.

Regeringen anför i livsmedelsstrategin (prop. 2016/17:104) att det inom djurskyddsområdet i dag finns ett antal kontrollprogram som är framtagna av branschorganisationer och godkända av Jordbruksverket. Regeringen anser att kontrollprogram är ett sätt att under kontrollerade former öka flexibiliteten i

hur ansvarsfulla djurhållare kan uppnå den djurskyddsnivå som regelverket föreskriver. Regeringen anser därför att arbetet med sådana program bör fortsätta. För att öka kunskapen och förståelsen och därmed acceptansen för kontrollprogram bör miljö-, djurskydds- och konsumentintressen tas till vara. Tanken med kontrollprogrammen är att minst samma djurskyddsnivå ska uppnås som vid tillämpning av ordinarie föreskrifter. Regeringen bedömer dock, i likhet med flera länsstyrelser, Jordbruksverket och Swedac, att Djurskyddsutredningens förslag om reglering av kontrollprogram i djurskyddslagen behöver vidareutvecklas. Inom dåvarande Landsbyggsdepartementet har därför en promemoria med ett alternativt förslag till reglering av kontrollprogram tagits fram (dnr N2015/00334/RS). Förslaget innebär ändringar i djurskyddsförordningen (1988:539). Regeringen anser att frågan om kontrollprogram bör hanteras inom ramen för det ärendet och att det i vart fall inte för närvarande bör införas någon reglering av kontrollprogram i djurskyddslagen. Enligt uppgift från Näringsdepartementet bereds frågan om frivilliga kontrollprogram tillsammans med den nya djurskyddsförordningen. Den nya förordningen avses träda i kraft samtidigt som den nya djurskyddslagen.

Landsbyggsminister Sven-Erik Bucht framhöll följande vid debatten om interpellation 2015/16:648 Djuromsorgsprogrammen:

Det är viktigt att kontrollprogrammen vilar på en god rättslig grund och det är utgångspunkten för det arbete som för närvarande pågår inom Regeringskansliet beträffande kontrollprogrammen. [...] Jag är medveten om att det finns ett intresse från nya branscher för kontrollprogram. De kontrollprogram som finns i dag har dock skilda förutsättningar, och utformningen av de olika programmen skiljer sig också åt mellan olika branscher. Ett nytt rättsligt ramverk måste kunna underbygga såväl de kontrollprogram som existerar i dag som sådana program som branschen vill starta i framtiden. Systemet bör också fungera under en längre tid så att det inte genast behöver ersättas av nya regler.

När det gäller beslut om tidigare avvänjning av smågrisar anförde landsbyggsminister Sven-Erik Bucht följande vid debatten om interpellation 2017/18:91 Försämrade livsvillkor för grisar:

Inledningsvis vill jag säga att Jordbruksverket har regeringens bemyndigande att utfärda föreskrifter om djurskydd och är i det konkreta föreskriftsarbetet självständigt i förhållande till regeringen.

Jordbruksverket beslutade nyligen om nya djurskyddsföreskrifter för lantbrukets djur som bland annat innebär möjlighet till tidigare avvänjning av smågrisar under särskilda villkor. I regeringens livsmedelsstrategi görs bedömningen att lönsamheten i animalieproduktionen behöver höjas, men inte på bekostnad av djurskyddet. I livsmedelsstrategin framhålls tvärtom att Sverige ska fortsätta ha höga ambitioner när det gäller djurvälstånd och djurhälsa. Det fastslås att produktionsökningen ska ske med bibehållen djurvälstånd och djurhälsa och att djurskyddsnivån inte ska sänkas.

Jordbruksverket har gjort bedömningen att de nya djurskyddsföreskrifterna kan tillämpas med ett bibehållit djurskydd, samtidigt som de bidrar till att öka grisproducenternas konkurrenskraft.

Regeringen anser att det är viktigt att föreskrifter baseras på aktuell vetenskaplig forskning om djurens välfärd och har därför gett SLU i

uppdag att inrätta ett vetenskapligt råd. Genom rådet säkerställer vi att Jordbruksverket som en viktig del i bland annat föreskriftsarbetet får tillgång till uppdaterade vetenskapliga rön. Jordbruksverket ser löpande över sina föreskrifter, och det arbetet kan inte avstanna i väntan på att rådet inrättas.

Det är av högsta prioritet att upprätthålla en hög standard i den svenska djuromsorgen när det gäller djurskydd, djurhälsa och smittskydd. Jag är övertygad om att våra myndigheters arbete för att åstadkomma detta fungerar.

Utskottets ställningstagande

I likhet med regeringen anser utskottet att kontrollprogram är ett sätt att under kontrollerande former öka flexibiliteten i hur ansvarsfulla djurhållare kan uppnå den djurskyddsnivå som regelverket föreskriver. Det är dock viktigt att regleringen av dessa vilar på en god rättslig grund, och utskottet ser därför fram emot utfallet av regeringens arbete med djurskyddsförordningen. I avvaktan på detta arbete föreslår utskottet att motion 2017/18:4040 (SD) yrkande 2 lämnas utan ytterligare åtgärd.

Utskottet har vid ett flertal tillfällen poängterat vikten av ett gott djurskydd vid animalieproduktionen och att en produktivitetshöjning ska ske med bibehållen djurvälstånd. Jordbruksverket har regeringens bemyndigande att utfärda föreskrifter om djurskydd och har i fallet med tidigare avvänjning av smågrisar bedömt att detta är möjligt med ett bibehållet djurskydd samtidigt som det ökar grisproducenternas konkurrenskraft. Utskottet har förtroende för att myndigheten arbetar för att upprätthålla en hög nivå i djurskyddsarbetet. Med det anförda kan motion 2017/18:1386 (S) lämnas utan vidare åtgärd.

Motioner som bereds förenklat

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden (S, M, SD, C, L, KD) om bl.a. slaktmetoder, djurförsök, smittskydd, hästhälsa och beteskrav, som tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden.

Jämför särskilt yttrande 1 (M), 2 (SD), 3 (C), 4 (L) och 5 (KD).

Utskottets ställningstagande

De motionsförslag som ingår i bilaga 3 rör samma eller i huvudsak samma frågor som utskottet har behandlat tidigare under denna mandatperiod i betänkandena 2014/15: MJU2 utgiftsområde 23, 2014/15: MJU3 Livsmedelspolitik, 2014/15: MJU10 Djurskydd, 2015/16: MJU16 Djurskydd och 2016/17: MJU12 Djurskydd.

Riksdagen avslog samtliga motionsyrkanden i enlighet med utskottets förslag. Utskottet ser inte skäl att nu göra en annan bedömning och avstyrker därför motionsyrkandena igen.

Reservationer

1. En ändamålsenlig djurskyddslag, punkt 2 (M, C, L, KD)

av Kristina Yngwe (C), Maria Malmer Stenergard (M), Åsa Coenraads (M), Gunilla Nordgren (M), Lars Tysklind (L), Magnus Oscarsson (KD) och Sten Bergheden (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:4034 av Kristina Yngwe m.fl. (C, M, L, KD) yrkande 1 och avslår motionerna

2017/18:2268 av Jan Ericson (M),

2017/18:2759 av Sofia Arkelsten (M) yrkande 3,

2017/18:3717 av Kristina Yngwe m.fl. (C, M, L, KD) yrkande 5,

2017/18:3855 av Eskil Erlandsson m.fl. (C) yrkande 42 och

2017/18:4040 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 1.

Ställningstagande

Vi anser att den nya djurskyddslagen bör vara en målinriktad ramlag som leder till en ändamålsenlig djurskyddsnivå med minskad byråkrati och större flexibilitet. För att Sverige ska kunna upprätthålla höga krav i ett internationellt perspektiv måste svensk djurhållning ha rätt förutsättningar för att vara konkurrenskraftig i framtiden. Detaljstyrning leder ofta till mer byråkrati och regelkrångel som inte bidrar till djurens välfärd eller hälsa.

2. En ändamålsenlig djurskyddslag, punkt 2 (SD)

av Martin Kinnunen (SD) och Runar Filper (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:4040 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 1 och avslår motionerna

2017/18:2268 av Jan Ericson (M),
2017/18:2759 av Sofia Arkelsten (M) yrkande 3,
2017/18:3717 av Kristina Yngwe m.fl. (C, M, L, KD) yrkande 5,
2017/18:3855 av Eskil Erlandsson m.fl. (C) yrkande 42 och
2017/18:4034 av Kristina Yngwe m.fl. (C, M, L, KD) yrkande 1.

Ställningstagande

Vi ser positivt på en översyn av den svenska djurskyddslagstiftningen. Det finns dock en mållkonflikt mellan förbättrad djurvälstånd inom lantbruket och svensk konkurrenskraft på området. Redan i dag innebär det starka svenska djurskyddet en konkurrensnackdel för svenska livsmedelsproducenter, vilket gör det svårare att öka svensk livsmedelsförsörjning. Det bör därför utredas närmare hur man kan höja ambitionen på djurskyddsområdet på mest effektiva sätt utan att hämma svensk konkurrenskraft. En kostnad-nyttoanalys borde därför göras av hur olika förslag om höjda ambitioner inom djurskyddet påverkar svensk konkurrenskraft. Målet bör vara att fortsätta arbetet med att utveckla svenskt djurskydd med lägsta möjliga negativa påverkan för det svenska lantbruket.

3. Resultatbaserade ersättningar, punkt 3 (M)

av Maria Malmer Stenergard (M), Åsa Coenraads (M), Gunilla Nordgren (M) och Sten Bergheden (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3345 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M) yrkande 17.

Ställningstagande

Vi anser att såväl regler som ersättningar för djurskydd i större utsträckning bör kopplas till resultat i stället för åtgärder. Syftet med svensk djurskyddslagstiftning bör vara att djuren ska må bra och leva hälsosamt. Detta syfte kan dock uppnås på olika sätt, och vi vill därför se mer av resultatstyrda regler. Som ett gott exempel kan nämnas att Jordbruksverket moderniserade reglerna för beteskravet under våren 2016 för att öka flexibiliteten.

4. Ett gott djurskydd och respekten för djur, punkt 4 (SD)

av Martin Kinnunen (SD) och Runar Filper (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3886 av Martin Kinnunen och Runar Filper (båda SD) yrkandena 10 och 11.

Ställningstagande

Djur ses i lagens mening som egendom. Att djur skulle ses som vilken ägodel som helst är något som de breda folklagren inte skulle hålla med om. För att bättre spegla allmänhetens uppfattning om djurs juridiska status, i synnerhet sällskapsdjurs, bör en statlig utredning tillsättas för att komma med förslag på hur man kan stärka djurs status som individer. I samband med detta bör man överväga att införa en djurskyddsombudsman som kan bistå med juridisk hjälp i djurskyddsmål, men även för att främja husdjurs välbefinnande.

5. Lagens tillämpningsområde, punkt 5 (SD)

av Martin Kinnunen (SD) och Runar Filper (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2017/18:2384 av Richard Jomshof m.fl. (SD) yrkande 3 och

2017/18:3886 av Martin Kinnunen och Runar Filper (båda SD) yrkande 1 och avslår motion

2017/18:2078 av Markus Wiechel (SD) yrkande 1.

Ställningstagande

Vi anser att all lagstiftning som rör djur borde samlas i en djurbalk. Svensk lagstiftning är i dag splittrad vad gäller djurs rättigheter. Genom att samla all lagtext som rör djur i en särskild djurbalk kan man bättre åskådliggöra lagstiftningen samtidigt som man tydliggör och sätter fokus på djurens rättigheter.

6. Personer som är ansvariga för djurens välfärd, punkt 6 (M, C, L, KD)

av Kristina Yngwe (C), Maria Malmer Stenergard (M), Åsa Coenraads (M), Gunilla Nordgren (M), Lars Tysklind (L), Magnus Oscarsson (KD) och Sten Bergheden (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:4034 av Kristina Yngwe m.fl. (C, M, L, KD) yrkande 2.

Ställningstagande

En person som tar hand om ett upphittat tamdjur och ger det mat och skydd under en begränsad tidsperiod, men som av olika orsaker inte kan eller vill ta hand om djuret permanent, kan bli ansvarig för djuret. Regeringen bör därför se över och klargöra vem som har ansvaret för djuret, i vilket läge ansvaret uppstår och vem som kan ta beslut om exempelvis försäljning, adoption, medicinska åtgärder eller avlivning av ett upphittat djur. Vilda djur, exempelvis hjortar, som hålls i hägn ska dock enligt vår mening inte anses falla inom djurskyddslagets tillämpningsområde. Vilda djur i vilthägn kan inte anses ägas av någon, och ett ansvar enligt djurskyddslagstiftningen ska således inte kunna uppkomma.

7. Grundläggande djurskyddskrav, god djurmiljö och naturligt beteende, punkt 7 (V)

av Jens Holm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:4019 av Jens Holm m.fl. (V) yrkandena 3 och 6 samt
avslår motion
2017/18:2253 av Sofia Arkelsten (M).

Ställningstagande

Jag anser att regeringen bör återkomma med lagförslag som tydliggör att ansvarig myndighet har ett bemyndigande att specificera vilka arter som får hållas som sällskapsdjur. I Djurskyddsutredningens betänkande konstateras att lagstiftningen för exotiska djur är otillräcklig och att det saknas både praktiska och kunskapsmässiga förutsättningar för att dessa djur ska få en god välfärd. Jag anser därför att djurskyddsbestämmelserna bör ändras så att endast djur som är lämpliga som sällskapsdjur tillåts hållas. En sådan begränsning skulle stärka sällskapsdjurens möjlighet till beteenden som är viktiga för deras välbefinnande och innebära att arter som inte är lämpliga som sällskapsdjur inte tillåts.

I nuläget har Jordbruksverket enligt djurskyddslagen möjlighet att förbjuda viss djurhållning, men det är inte tydliggjort om verket även har rätt att precisera vilka arter som är lämpliga att hålla som sällskapsdjur. Eftersom det i dag är en ständig tillströmning av nya exotiska arter som sällskapsdjur skulle en möjlig lösning vara att införa en s.k. positiv lista som beskriver vilka djur som är tillåtna att hållas av privatpersoner.

Vidare anser jag att det är av central betydelse att fler djur ges tillgång till utevistelse. För många domesticerade djurarter är möjlighet till utevistelse en förutsättning för att skapa utrymme för naturligt beteende. När en ny djurskyddslag kom 1988 fick kor, får och getter rätt till utevistelse. För t.ex. kor har det visat sig att kor på bete bl.a. har ökad välfärd, bättre hälsa, färre skador, högre fruktsamhet och minskat behov av antibiotika jämfört med kor som hålls inne året runt.

Andra djur inom livsmedelsindustrin, som t.ex. grisar, höns och kycklingar, har liknande behov av utevistelse, men det är ytterst få av dem som ges möjlighet till detta. Jag anser att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag på hur fler lantbruksdjur inom animalieproduktionen ska ges möjlighet till utevistelse och naturligt beteende.

8. Tillräcklig tillsyn och krav på foder och vatten, punkt 8 (M, C, L, KD)

av Kristina Yngwe (C), Maria Malmer Stenergard (M), Åsa Coenraads (M), Gunilla Nordgren (M), Lars Tysklind (L), Magnus Oscarsson (KD) och Sten Bergheden (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:4034 av Kristina Yngwe m.fl. (C, M, L, KD) yrkande 4.

Ställningstagande

Ligghallskravet är ett problem för många nötköttsproducenter som vill ha sina djur frigående året runt. Kravet regleras på föreskriftsnivå. Utgångsdjur ska under den kalla årstiden utan betestillväxt ha tillgång till en ligghall eller ett annat stall som ger dem skydd mot väder och vind samt en torr och ren ligghall. Föreskriften innebär att djuren inte kan hållas frigående året om utan tillgång till en ligghall, även om vädret tillåter och djuren får tillgång till foder. Det finns dock beprövade erfarenheter från djurhållare med djur utomhus under meteorologisk vinter som visar att det är möjligt att ha djuren frigående året om. Det visar att kraven i vissa fall är alltför långtgående och saknar grund. Vi anser att i de fall förutsättningarna finns för djur att vistas permanent utomhus, under exempelvis meteorologisk vinter, bör detta underlättas.

9. Förbud mot vissa handlingar mot djur, punkt 11 (SD)

av Martin Kinnunen (SD) och Runar Filper (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3886 av Martin Kinnunen och Runar Filper (båda SD) yrkande 4.

Ställningstagande

Vi anser att förbud mot sexuella handlingar med djur ska flyttas från djurskyddslagen till brottsbalken.

10. Tävling och offentlig förevisning, punkt 13 (M, C, L, KD)

av Kristina Yngwe (C), Maria Malmer Stenergard (M), Åsa Coenraads (M), Gunilla Nordgren (M), Lars Tysklind (L), Magnus Oscarsson (KD) och Sten Bergheden (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:4034 av Kristina Yngwe m.fl. (C, M, L, KD) yrkande 3 och

avslår motionerna

2017/18:179 av Markus Wiechel och Jeff Ahl (båda SD),

2017/18:371 av Birgitta Ohlsson och Christina Örnebjär (båda L) yrkandena 1–3,
 2017/18:801 av Catharina Bråkenhielm (S),
 2017/18:858 av Kristina Nilsson m.fl. (S),
 2017/18:2826 av Sofia Arkelsten (M),
 2017/18:3886 av Martin Kinnunen och Runar Filper (båda SD) yrkandena 6–8,
 2017/18:4019 av Jens Holm m.fl. (V) yrkandena 1 och 4 samt
 2017/18:4040 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 3 och 4.

Ställningstagande

Hunden är oumbärlig vid många former av jakt. Ett eftersök på ett trafikskadat vilt vore i stort sett omöjligt att genomföra utan en hund som är tränad för ändamålet. Även förmågan att förhindra att vissa invasiva arter sprider sig i landet är beroende av tillgången till jakthundar. Regeringens förslag om att utvidga förbudet mot att använda levande djur vid viss träning och provverksamhet kan påverka förmågan att på ett korrekt sätt genomföra eftersöksjakt på trafikskadat vilt. Förslaget kan komma att få långtgående konsekvenser för tränings- och provmöjligheter. I förslaget ges dock den myndighet som regeringen bestämmer möjlighet att meddela undantag från dessa bestämmelser. Det är positivt, men vi anser att regeringen bör vidta åtgärder för att säkerställa att möjligheten att träna hundar för exempelvis eftersök på trafikskadat vilt inte begränsas.

11. Tävling och offentlig förevisning, punkt 13 (SD)

av Martin Kinnunen (SD) och Runar Filper (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2017/18:3886 av Martin Kinnunen och Runar Filper (båda SD) yrkandena 6–8 och

2017/18:4040 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 3 och 4 samt avslår motionerna

2017/18:179 av Markus Wiechel och Jeff Ahl (båda SD),

2017/18:371 av Birgitta Ohlsson och Christina Örnebjär (båda L) yrkandena 1–3,

2017/18:801 av Catharina Bråkenhielm (S),

2017/18:858 av Kristina Nilsson m.fl. (S),

2017/18:2826 av Sofia Arkelsten (M),

2017/18:4019 av Jens Holm m.fl. (V) yrkandena 1 och 4 samt
2017/18:4034 av Kristina Yngwe m.fl. (C, M, L, KD) yrkande 3.

Ställningstagande

En god utvärderingsgrund för djurs välmående är om de får utlopp för sina naturliga behov och beteenden. Tillvaron som cirkusdjur innebär i de allra flesta fall stora inskränkningar i möjligheterna till detta. En viktig del i ett bra och trovärdigt djurskydd är att vara försiktig med att använda djur bara för nöjes skull.

Vi anser att cirkusar ska omfattas av en tillståndsplikt där endast de cirkusägare som uppfyller vissa grundläggande krav beviljas tillstånd att hålla djur. Vid upprepade brott mot regelverket ska ett sådant tillstånd kunna dras in permanent. Dessutom bör de besiktningar som i dag utförs efter beställning av cirkusägarna själva kompletteras med icke förannmälda inspektioner, både av transporter och av stationära förvaringsplatser. På detta sätt blir det mer angeläget för cirkusägarna att säkra en kontinuerligt god tillvaro för sina djur även de tider då djuren inte används i föreställningar.

När det kommer till icke-domesticerade djur delar vi Djurskyddsutredningens bedömning att dessa djur inte är lämpliga att hållas inom cirkusverksamhet och anser därför att användningen av dessa bör fasas ut. Vi välkomnar att det föreslås i propositionen att elefanter och sjölejon inte längre ska få hållas inom cirkusverksamhet. Vi ser däremot en farhåga i att bara föreslå förbud för ytterligare två arter eftersom det i framtiden skulle kunna öppna för att använda andra icke-domesticerade djur inom cirkusverksamheterna. Det finns även gränsdragningsproblem på området över vad som är icke-domesticerade djur. Av den anledningen anser vi att det i stället bör införas en s.k. positiv lista över de djur som ska vara tillåtna att hålla på cirkus som innebär att andra djur per automatik förbjuds.

12. Tävling och offentlig förevisning, punkt 13 (V)

av Jens Holm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:4019 av Jens Holm m.fl. (V) yrkandena 1 och 4 samt
avslår motionerna

2017/18:179 av Markus Wiechel och Jeff Ahl (båda SD),

2017/18:371 av Birgitta Ohlsson och Christina Örnebjär (båda L) yrkandena
1–3,

2017/18:801 av Catharina Bråkenhielm (S),
2017/18:858 av Kristina Nilsson m.fl. (S),
2017/18:2826 av Sofia Arkelsten (M),
2017/18:3886 av Martin Kinnunen och Runar Filper (båda SD) yrkandena 6–8,
2017/18:4034 av Kristina Yngwe m.fl. (C, M, L, KD) yrkande 3 och
2017/18:4040 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 3 och 4.

Ställningstagande

Jag delar Djurskyddsutredningens bedömning att icke-domesticerade djur är olämpliga att hålla och visa på cirkus. Inga icke-domesticerade djur bör tillåtas att ingå i cirkusverksamhet. Ett förbud mot sjölejon och elefanter är ett steg i rätt riktning, men det behöver kompletteras med ytterligare åtgärder.

I dag fungerar våra bestämmelser på området genom en förbudslista över vilka arter som inte får hållas och visas på cirkus. Jag anser, i likhet med SLU, Uppsala universitet och Djurens Rätt att det i stället bör införas en s.k. positiv lista över de djurarter som ska vara tillåtna att hålla och visa på cirkus. Att inrätta en positiv lista över vilka djur som får hållas på cirkus ger en rad fördelar jämfört med att införa ett förbud mot vilda djur. För det första är gränsdragningen mellan vilda och domesticerade djur inte alldeles enkel att göra. Det krävs vetenskap och beprövad erfarenhet för att göra dessa gränsdragningar. För det andra ges lagstiftaren eller den som har bemyndigande större möjlighet att med en sådan lista säkerställa att djurvälståndet ligger steget före när nya arter tillkommer som kan vara aktuella att förevisa på cirkus. Med en positiv lista försvinner även behovet för kontrollmyndigheten att bedöma lämpligheten i att hålla alla de olika djurslag som saknas på förbudslistan.

Ett antal länder i Europa har infört eller är på väg att införa förbud mot vilda djur på cirkus med en positiv lista med domesticerade arter. Belgien införde 2014 ett förbud mot vilda djur på cirkus, och endast domesticerade arter som finns på en positiv lista är tillåtna. Nederländerna införde en positiv lista för djur på cirkus 2015. Finland, Luxemburg och Estland kommer under 2018 att införa samma förbud genom att upprätta en positiv lista. Jag anser att SLU:s vetenskapliga råd för djurskydd bör ges i uppdrag att utreda vilka djur som bör finnas på en positiv lista över tillåtna djur på cirkus.

Regeringen föreslår att nuvarande bestämmelse om förbud mot att utsätta djur för lidande vid viss träning och vid tävling, ljud- och bildinspelning, föreställning eller annan förevisning som anordnas för allmänheten förs över till den nya lagen utan ändring i sak. Därutöver föreslår man att förbudet ska utvidgas till att omfatta träning för och användning av djur vid prov. Jag ser positivt på en sådan utvidgning av förbudet men delar inte regeringens uppfattning att grytanlagsprov tills vidare ska undantas från detta förbud mot lidande vid prov.

Användning av levande grävling vid grytanlagsprov innebär lidande och stress för grävlingen och kan enligt min uppfattning inte vara förenligt med intentionerna med förbudet. Samhällsnyttan av dessa prov är också ytterst begränsad. Myndigheterna har inte kunnat finna att grytjakten är betydelsefull för att bekämpa djursjukdomar. Inte heller förekommer det i samband med trafikolyckor något eftersök av räv eller grävling, vilket annars skulle motivera denna typ av prov för hundar. Även Djurskyddsutredningen konstaterade att grävlingarna utsätts för en sådan stress att det inte kan anses förenligt med djurskyddslagstiftningen, och utredningen rekommenderade att grytanlagsprov skulle förbjudas. Jag ser, i motsats till regeringen, inget skäl till att frågan utreds ytterligare och anser att ett förbud mot grytanlagsprov bör införas i den nya djurskyddslagstiftningen.

13. Godkännande och registrering, punkt 14 (C, KD)

av Kristina Yngwe (C) och Magnus Oscarsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2017/18:3426 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 10 och
2017/18:3855 av Eskil Erlandsson m.fl. (C) yrkandena 32 och 47.

Ställningstagande

Politiken måste underlätta för de människor som vill utveckla sitt företagande, och de hinder som finns i dag måste minimeras. Vi anser bl.a. att regeringen bör ge Jordbruksverket i uppdrag att ta bort det obligatoriska kravet på förprovning vid ny-, om- eller tillbyggnad av djurstallar. I dag är reglerna för hur djurstallar ska byggas alltför detaljerade. I stället bör fokus ligga på funktion och djurvelfärd.

Vi vill även att tillståndskravet för viss hästhållning ses över. Hästnäringen har under de senaste årtiondena blivit allt viktigare för våra öppna landskap. Hästen spelar en stor roll för både företagande inom de gröna näringarna och rekreation – båda delarna viktiga för det svenska samhället. Tillståndskravet är ett extra regelverk som i dag tillämpas för hästhållning som sker yrkesmässigt eller i större omfattning. Vi vill i stället ha ett målstyrt och flexibelt regelverk för att ge utrymme för ett utvecklat hästföretagande.

14. Märkning och registrering av katter, punkt 15 (SD)

av Martin Kinnunen (SD) och Runar Filper (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:4040 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 5 och avslår motionerna

2017/18:590 av Catharina Bråkenhielm (S),

2017/18:1049 av Annicka Engblom och Betty Malmberg (båda M),

2017/18:1092 av Lars Eriksson (S),

2017/18:1799 av Elin Lundgren och Åsa Lindestam (båda S),

2017/18:2123 av Markus Wiechel (SD) yrkande 4 och

2017/18:4019 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 2.

Ställningstagande

Vi anser att en obligatorisk id-märkning av katter borde införas i lagstiftningen, och vi tycker att det är olyckligt att regeringen inte direkt går vidare med Djurskyddsutredningens förslag. Vi anser att en märkning skulle minska problemen med övergivna katter samtidigt som det bidrar till att upphittade katter lättare kan hitta hem. Dessutom förstärks kontrollen av vilka djur som förs in till Sverige. En lagstiftning om id-märkning av katter kan även bidra till att höja katters status i samhället. Det borde inte finnas några betydande praktiska hinder mot att införa ett register för katter med tanke på att det finns ett fungerande register över hundar.

15. Märkning och registrering av katter, punkt 15 (V)

av Jens Holm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:4019 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 2 och avslår motionerna

2017/18:590 av Catharina Bråkenhielm (S),

2017/18:1049 av Annicka Engblom och Betty Malmberg (båda M),

2017/18:1092 av Lars Eriksson (S),
2017/18:1799 av Elin Lundgren och Åsa Lindestam (båda S),
2017/18:2123 av Markus Wiechel (SD) yrkande 4 och
2017/18:4040 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 5.

Ställningstagande

I likhet med Djurskyddsutredningen anser jag att det i lagen bör införas bestämmelser med krav på märkning och registrering av katter. Utredaren konstaterar att krav på märkning kommer att medföra en viss kostnad för djurägaren men att det samtidigt kommer att bespara myndigheter och samhället kostnader eftersom hanteringen av katterna kan bli mer effektiv. Det skulle därutöver höja kattens status och sända en tydlig signal om att det är kattägarna och inte myndigheterna som är ansvariga för att ta hand om de katter som kattägarna har skaffat sig. Utredaren föreslår att katterna ska registreras i ett centralt register. Kostnaden för märkning och registrering ska betalas av kattägarna. Registret ska införas, upprätthållas och hanteras enligt ett kostnadstäckningssystem. Jag delar inte regeringens bedömning att ett obligatoriskt krav på märkning och registrering av katter bör utredas ytterligare. Eftersom utredningen föreslog att åtgärden skulle införas och eftersom alla hundar i Sverige redan måste märkas och registreras i Jordbruksverkets centrala hundregister anser jag att det är fullt möjligt för regeringen att gå fram med ett färdigt förslag till riksdagen.

16. Offentlig kontroll och myndigheternas uppgifter, punkt 16 (SD)

av Martin Kinnunen (SD) och Runar Filper (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:4040 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 6 och 7 samt
avslår motionerna

2017/18:2759 av Sofia Arkelsten (M) yrkande 2 och

2017/18:3855 av Eskil Erlandsson m.fl. (C) yrkandena 44 och 45 i denna del.

Ställningstagande

Djurskyddskontrollerna måste vara rättssäkra. Det är viktigt att de som arbetar med miljö- och djurtillsyn har relevant kompetens för ändamålet. Vi anser att

de som arbetar med djurskyddstillsyn av animalieproduktion i största möjliga mån ska ha yrkeserfarenhet av djurhållning.

17. Offentlig kontroll och myndigheternas uppgifter, punkt 16 (C)

av Kristina Yngwe (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3855 av Eskil Erlandsson m.fl. (C) yrkande 45 i denna del och avslår motionerna

2017/18:2759 av Sofia Arkelsten (M) yrkande 2,

2017/18:3855 av Eskil Erlandsson m.fl. (C) yrkande 44 och

2017/18:4040 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 6 och 7.

Ställningstagande

För att följa upp tillämpningen av djurskyddslagen vill jag att Jordbruksverket får ett bemyndigande att utföra revision av länsstyrelsernas arbete med djurskyddskontroller. Det händer att djurägare blir felaktigt bemötta vid kontroller, och ibland blir djurskyddskontrollanter utsatta för hot om våld. Därför vill jag att tillämpningen av djurskyddslagen ses över samtidigt som rättssäkerheten upprätthålls vid djurskyddskontroller.

18. Djurförbud och omhändertagande, punkt 17 (M, C, L, KD)

av Kristina Yngwe (C), Maria Malmer Stenergard (M), Åsa Coenraads (M), Gunilla Nordgren (M), Lars Tysklind (L), Magnus Oscarsson (KD) och Sten Bergheden (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:4034 av Kristina Yngwe m.fl. (C, M, L, KD) yrkande 5 och avslår motionerna

2017/18:398 av Jan Ericson (M),

2017/18:979 av Staffan Danielsson och Daniel Bäckström (båda C),

2017/18:3855 av Eskil Erlandsson m.fl. (C) yrkande 45 i denna del och
2017/18:4040 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 8 och 9.

Ställningstagande

Ett starkt djurskydd kräver även en stark rättssäkerhet. I dag är det tillsynsmyndigheten som beslutar om djurförbud. Beslutet kan sedan överklagas till förvaltningsdomstolen. Djurförbud är i praktiken jämförbart med näringsförbud, men medan näringsförbud är en fråga för domstol är det tillsynsmyndigheten som utfärdar djurförbud. Att utfärda djurförbud i domstol skulle stärka rättssäkerheten för djurägare, men skulle också stärka länsstyrelsens tjänstemän genom att en tredje part skulle avgöra en fråga som ofta skapar konflikt och en otrygg arbetsmiljö. Därför anser vi att regeringen i lämpligt sammanhang bör se över beslutsprocessen för djurförbud.

19. Djurförbud och omhändertagande, punkt 17 (SD)

av Martin Kinnunen (SD) och Runar Filper (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:4040 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 8 och 9 samt
avslår motionerna

2017/18:398 av Jan Ericson (M),

2017/18:979 av Staffan Danielsson och Daniel Bäckström (båda C),

2017/18:3855 av Eskil Erlandsson m.fl. (C) yrkande 45 i denna del och

2017/18:4034 av Kristina Yngwe m.fl. (C, M, L, KD) yrkande 5.

Ställningstagande

Djurförbud är den mest drastiska konsekvensen för en djurhållare, som i princip innebär ett näringsförbud för djurhållaren. Beslut om djurförbud fattas i dag av tillsynsmyndigheten. Det bör utredas huruvida beslut om djurförbud kan överföras till domstol, samtidigt som det är viktigt att tillsynsmyndigheter ges möjlighet att snabbt ta beslut om omhändertagande av djur som far illa.

Vi anser också att djurägare ska hållas skadeslösa om det uppkommer kostnader i samband med att beslut om omhändertagande upphävs av högre instans. I de fall myndighetsutövning leder till konsekvenser som har visat sig omotiverade måste djurhållaren ersättas fullt ut. Det är grundläggande att denna prövning kännetecknas av hög rättssäkerhet. Det allmännas skadeståndsansvar vid fel eller försummelse i myndighetsutövningen kan inte

anses vara tillräckligt. Om ett beslut upphävs bör staten därför ta ansvar för den skada och de kostnader som omhändertagandet medför.

20. Straff och andra sanktioner, punkt 18 (SD)

av Martin Kinnunen (SD) och Runar Filper (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:4040 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 10 och 11.

Ställningstagande

Vi förespråkar skärpta straff för våldsbrottslingar där skydd av allmänheten är en viktig orsak och upprättelse till offer och anhöriga en annan. I och med detta vill vi även förtydliga vår syn på våld mot djur. För att samhället ska kunna förmedla budskapet att djurplågeri inte accepteras under några som helst omständigheter föreslår vi att brottsrubriceringen grovt djurplågeri ska införas i brottsbalken och att straffet för detta ska vara lägst ett års och högst fyra års fängelse.

21. Ökat internationellt arbete mot antibiotikaanvändning inom livsmedelsproduktionen, punkt 20 (M, C, L, KD)

av Kristina Yngwe (C), Maria Malmer Stenergard (M), Åsa Coenraads (M), Gunilla Nordgren (M), Lars Tysklind (L), Magnus Oscarsson (KD) och Sten Bergheden (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3717 av Kristina Yngwe m.fl. (C, M, L, KD) yrkande 8 och avslår motion

2017/18:2126 av Sten Bergheden (M) yrkande 1.

Ställningstagande

Cirka två tredjedelar av all antibiotika som används i världen distribueras inom djuruppfödningen. Anledningen är att djur medicineras som kompensation för bristande djurvår. Antibiotika används i många andra länder i tillväxtfrämjande eller profylaktiskt syfte, något som leder till allvarliga problem med multiresistenta bakterier. I Sverige får djur inte antibiotika i förebyggande syfte, en princip som måste gälla även i övriga EU-länder. Vi vill därför se ett ökat internationellt samarbete och engagemang för att minska överanvändningen av antibiotika inom livsmedelsproduktionen.

22. Åtgärder mot den globala antibiotikaanvändningen, punkt 21 (KD)

av Magnus Oscarsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:2539 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkandena 6–8.

Ställningstagande

Mellan 2010 och 2030 väntas användningen av antibiotika inom djurhållningen på global nivå öka med 67 procent. Störst väntas ökningen bli i Kina, men även i länder som USA, Brasilien, Indien och Mexiko beräknas användningen öka. Det är uppenbart att det behövs nya grepp och ny politisk energi för att undvika att mänskligheten hamnar i ett läge där vi inte kan använda antibiotika för att behandla infektioner hos människor. Det görs mycket när det gäller information, ökad medvetenhet och förebyggande av infektioner. Den övergripande bilden är ändå att det behövs kraftfulla politiska styrmedel för att bryta den alarmerande globala överanvändningen av antibiotika inom djuruppfödningen. FN:s livsmedelsorgan FAO har efterlyst politiska initiativ på högsta nivå för att få bukt med den omfattande utdelningen av antibiotika till djur. Hotet är mycket stort, men svenska djuruppfödare bevisar att det finns lösningar. Vi måste dock ta ansvar nu.

Jag föreslår att förhandlingar genast genomförs på högsta politiska nivå i syfte att enas om nationella kvoter för mängden antibiotika som får ges till djur inom respektive land. Dessa kvoter behöver ha en brant utfasningskurva i motsats till den annars förväntade ökningen. Jag anser också att ett internationellt vetenskapligt råd, motsvarande FN:s klimatpanel IPCC, bör inrättas för att ta fram bästa möjliga vetenskapliga underlag för vilka nivåer av antibiotikaanvändning som är hållbara för att vi ska kunna hålla mängden

resistenta bakterier på en acceptabel nivå. Det behövs också en tydlig övervakning och sammanställning av statistik över antibiotikaanvändningen på global nivå. Som en väl utvecklad världsdel behöver Europa visa vägen och ta initiativ.

23. Antibiotikaanvändningen i EU, punkt 22 (C)

av Kristina Yngwe (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 22 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3772 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkandena 20 och 21 samt avslår motionerna

2017/18:1391 av Magnus Manhammar (S),

2017/18:2126 av Sten Bergheden (M) yrkande 2 och

2017/18:2539 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkandena 4 och 5.

Ställningstagande

Inom djuruppfödningen används antibiotikan ofta som en kompensation för en dålig djurmiljö. Exempelvis används i Cypern och Italien 30 gånger mer antibiotika i djuruppfödningen än i Sverige, och Tyskland använder 13 gånger mer. I stället för att förebygga sjukdomar hos djuren med en god djuromsorg överanvänder man antibiotika med resistenta bakterier som följd. Detta är oacceptabelt. Konsumenter ska kunna få tillgång till kött som fötts upp utan onödig antibiotika, och djurskyddet bör säkras så att onödig användning av antibiotika kan minska. För att göra antibiotikaanvändningen mer synlig vill jag se ett gemensamt EU-register för all antibiotikaanvändning vid djuruppfödning. Jag vill också att det sätts ett tak för antibiotikaanvändningen inom EU på samma nivå som vi har i Sverige i dag. Regeringen bör verka för att ett EU-register och ett tak för antibiotikaanvändningen införs.

24. Antibiotikaanvändningen i EU, punkt 22 (KD)

av Magnus Oscarsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 22 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:2539 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkandena 4 och 5 samt
avslår motionerna
2017/18:1391 av Magnus Manhammar (S),
2017/18:2126 av Sten Bergheden (M) yrkande 2 och
2017/18:3772 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkandena 20 och 21.

Ställningstagande

Under 2016 behandlade Europaparlamentet ett förslag från EU-kommissionen om en förordning om medicinerat foder och ett förslag till förordning om veterinärmedicinska produkter. Europaparlamentet kom fram till att rutinmässig förebyggande gruppbehandling ska vara förbjuden. Det innebär att det fortfarande, med den föreslagna EU-regleringen, kommer att vara tillåtet att gruppbehandla djurbesättningar med antibiotika så länge detta inte sker rutinmässigt. Det kommer också att vara möjligt att ha en djurhållning som leder till att djuren blir sjuka, och då får man gruppbehandla upprepade gånger i alla fall. I praktiken blir det likartat med förebyggande gruppbehandling. Min uppfattning är att all förebyggande gruppbehandling ska vara förbjuden inom EU. Jag vill också att det på EU-nivå ska införas en regel om att veterinärer inte får tjäna pengar på att förskriva antibiotika.

25. Minknäringen, punkt 23 (V)

av Jens Holm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 23 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen delvis motion
2017/18:4019 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 5 och
avslår motionerna
2017/18:366 av Birgitta Ohlsson (L),
2017/18:1126 av Elin Lundgren (S),
2017/18:2385 av Richard Jomshof m.fl. (SD) yrkande 1 och
2017/18:3006 av Sofia Arkelsten (M).

Ställningstagande

År 2006 lade den socialdemokratiska regeringen i samarbete med Vänsterpartiet och Miljöpartiet fram propositionen Skärpta djurskyddskrav för minkuppfödning (prop. 2005/06:197). Den borgerliga regeringen valde att inte gå vidare med propositionen, vilket resulterat i att situationen för minkarna

inte har förbättrats. Antalet minkfarmer har minskat, men fortfarande föds ca 1 miljon minkar upp under oacceptabla former.

Vetenskapliga studier visar att minkar på pälsdjursfarmer är starkt motiverade att utföra samma aktiviteter som vilda minkar, trots att de är födda och uppvuxna i fångenskap och förses med mat. I en artikel från 2009 visar forskare från SLU, med finansiering från pälsbranschen, att 70 procent av 150 minkhonor på två farmer utförde stereotypa beteenden. Dessa upprepade beteendemönster är en erkänd indikation på att ett djur inte får utlopp för viktiga naturliga beteendebestånd. Studiens slutsats är att burberikningar som det ser ut i dag på svenska minkfarmer inte är tillräckligt för att eliminera stereotypa beteenden. Däremot visar studier att simvatten är en viktig berikning för minkar.

Under 2011 utförde länsstyrelserna inspektioner på 32 av landets omkring 70 minkfarmer. Bara 3 av 32 farmer klarade sig utan anmärkningar. Det gjordes anmärkningar på döda och skadade minkar, burarna var mindre än lagstiftningens mått och föremål för sysselsättning saknades på många av farmerna. Pälsindustrin har inte visat sig villig att leva upp till enkla och billiga berikningskrav som tillgång till halm och bollar trots att berikning är ett tydligt lagkrav. Att pälsfarmerna skulle klara av att ställa om till system som på allvar förändrar för djuren och minskar beteendestörningarna förefaller enligt mig osannolikt.

I Europa är trenden att allt fler länder förbjuder pälsdjursfarmning. Flera europeiska länder (Storbritannien, Nederländerna, Kroatien, Österrike, Slovenien, Tjeckien, Bosnien-Hercegovina, Ungern och Makedonien) har redan fattat beslut om att förbjuda pälsdjursuppfödning. Nederländerna var Europas andra största pälsproducent när beslutet fattades, och minkfarmning ska vara utfasad till 2024. I Tyskland och Schweiz har reglerna skärpts så att djuren ska kunna utföra sina naturliga beteenden, och det ställs krav på en simbassäng om minst en kvadratmeter.

Jordbruksverket har tagit fram regeländringar för pälsdjursuppfödning som trätt i kraft stegvis sedan 2012. Dessa ändringar är dock av så begränsad natur att det inte kommer att medföra någon märkbar förbättring för djuren på svenska pälsfarmer, och djurens välfärd och möjlighet till ett naturligt beteende kommer även fortsättningsvis att inskränkas.

Jag anser att det varken är acceptabelt eller nödvändigt att regeringen vid sidan av förslaget om en ny djurskyddslagstiftning vill låta utvärdera djurskyddsläget hos minkarna ytterligare en gång. Det är hög tid för Sverige att gå till handling i frågan, speciellt då en rad europeiska länder redan infört förbud eller striktare regler än Sverige. Lagförslaget som regeringen presenterade 2006 är fortfarande lika aktuellt, och dessutom har forskning tillkommit som ytterligare stöder krav på simvatten. Jag anser därför att regeringen bör återkomma till riksdagen med följande tillägg till djurskyddslagen:

Minkar som föds upp för pälsproduktion ska hållas på ett sådant sätt att deras behov av att röra sig, klättra, utöva sitt jaktbeteende och ägna sig åt

annan sysselsättning samt av att periodvis vara ensamma kan tillgodoses. Minkar ska dessutom ha tillgång till vatten att simma i. Regeringen, eller, efter regeringens bemyndigande, Jordbruksverket får meddela ytterligare föreskrifter om villkor för hållande av mink för pälsproduktion.

26. Djuromsorgsprogram m.m., punkt 24 (SD)

av Martin Kinnunen (SD) och Runar Filper (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 24 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:4040 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 2 och

avslår motion

2017/18:1386 av Catharina Bråkenhielm (S).

Ställningstagande

Det är positivt att lantbruksnäringarna själva tar fram egna omsorgsprogram där djurvälståndet stärks samtidigt som de senaste vetenskapliga och tekniska landvinningarna kan tas till vara. Djuromsorgsprogrammen är även ett sätt att förbättra konkurrenskraften för svensk animalieproduktion. Programmen kan bidra till både ökad djurvälstånd, förbättrad djurhälsa och en ökad investeringsvilja samt stimulera nya innovationer och teknikutveckling. Regeringen bör därför verka för en utveckling av de branschspecifika djuromsorgsprogrammen.

Särskilda yttranden

1. Motioner som bereds förenklad, punkt 25 (M)

Maria Malmer Stenergard (M), Åsa Coenraads (M), Gunilla Nordgren (M) och Sten Bergheden (M) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns i bilaga 3.

I fråga om Moderaternas förslag vidhåller vi de synpunkter som företrädare för vårt parti har framfört i tidigare ställningstaganden och i aktuella kommittémotioner, men avstår från att på nytt ge uttryck för dem i en reservation.

2. Motioner som bereds förenklad, punkt 25 (SD)

Martin Kinnunen (SD) och Runar Filper (SD) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns i bilaga 3.

I fråga om Sverigedemokraternas förslag vidhåller vi de synpunkter som företrädare för vårt parti har framfört i tidigare ställningstaganden och i aktuella kommittémotioner, men avstår från att på nytt ge uttryck för dem i en reservation.

3. Motioner som bereds förenklad, punkt 25 (C)

Kristina Yngwe (C) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns i bilaga 3.

I fråga om Centerpartiets förslag vidhåller jag de synpunkter som företrädare för mitt parti har framfört i tidigare ställningstaganden och i aktuella kommittémotioner, men avstår från att på nytt ge uttryck för dem i en reservation.

4. Motioner som bereds förenklad, punkt 25 (L)

Lars Tysklind (L) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns i bilaga 3.

I fråga om Liberalernas förslag vidhåller jag de synpunkter som företrädare för mitt parti har framfört i aktuella kommittémotioner, men avstår från att ge uttryck för dem i en reservation.

5. Motioner som bereds förenklad, punkt 25 (KD)

Magnus Oscarsson (KD) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns i bilaga 3.

I fråga om Kristdemokraternas förslag vidhåller jag de synpunkter som företrädare för mitt parti har framfört i tidigare ställningstaganden och i aktuella kommittémotioner, men avstår från att på nytt ge uttryck för dem i en reservation.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2017/18:147 Ny djurskyddslag:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till djurskyddslag.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2009:302) om verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård.
3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).
4. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2009:619) om djurskyddskontrollregister.
5. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i läkemedelslagen (2015:315).

Följdmotionerna

2017/18:4019 av Jens Holm m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att SLU:s vetenskapliga råd för djurskydd bör ges i uppdrag att utreda vilka djur som bör finnas på en positiv lista över djur som är tillåtna på cirkus och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag på obligatorisk id-märkning och central registrering av katter och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med lagförslag som tydliggör att ansvarig myndighet har bemyndigande att specificera vilka arter som får hållas som sällskapsdjur och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett förbud mot grytanlagsprov bör införas i den nya djurskyddslagstiftningen och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen beslutar att det i djurskyddslagen ska införas en ny paragraf om villkor för hållande av mink för pälsproduktion, med den lydelse som framgår av motionen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag på hur fler lantbruksdjur inom animalieproduktionen ska ges möjlighet till utevistelse och naturligt beteende och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:4034 av Kristina Yngwe m.fl. (C, M, L, KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska säkerställa att en målinriktad ramlag leder till en ändamålsenlig djurskyddsnivå med minskad byråkrati och större flexibilitet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förtydliga lagstiftningen om ägandeansvar och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska vidta åtgärder för att säkerställa att möjligheten att träna hundar för exempelvis sök efter trafikskadat vilt inte begränsas och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta för permanent utomhusvistelse för djur under meteorologisk vinter i de fall där det är möjligt och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i lämpligt sammanhang se över beslutsprocessen i fråga om djurförbud och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:4040 av Martin Kinnunen m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör genomföras en kostnads-nyttanalys över hur man på effektivast möjliga sätt kan höja ambitionen på djurskyddsområdet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för en utveckling av de branschspecifika djuromsorgsprogrammen och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det ska införas en tillståndsplikt för cirkusägare som vill hålla djur och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att användandet av icke-domesticerade djur inom cirkusnäringen bör regleras genom en s.k. positiv lista och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en obligatorisk id-märkning av katter ska införas och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att djurskyddskontrollanter inom animalieproduktion ska ha relevant yrkeserfarenhet inom djurhållning och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att djurskyddskontrollerna måste vara rättssäkra och tillkännager detta för regeringen.

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att djurägare ska hållas skadeslösa för uppkomna kostnader i samband med omhändertagande vid omprövade beslut som upphävs och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda om beslut om djurförbud framöver ska hanteras i domstol och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att brottet grovt djurplågeri ska införas och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att straffet för grovt djurplågeri ska vara lägst ett års fängelse och högst fyra års fängelse och tillkännager detta för regeringen.

Motioner från allmänna motionstiden 2017/18

2017/18:70 av Markus Wiechel (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att privatisera distriktsveterinärverksamheten och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:176 av Markus Wiechel (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbeta för att få en deklARATION om djurs välfärd erkänd internationellt och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:179 av Markus Wiechel och Jeff Ahl (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbjuda delfinarier och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:185 av Markus Wiechel och Jeff Ahl (båda SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda om det finns behov av en hårdare reglering för vissa avelsdjur och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa obligatoriska friskintyg inför parning avseende andningsorganen för alla trubbnosdjur och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en kartläggning av trubbnosdjur med andningssvårigheter och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att påbörja ett arbete för en aktiv konsumentupplysning om lidandet hos flera trubbnosdjur och tillkännager detta för regeringen.

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten till en registrering av antal opererade trubbnosdjur och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra en översyn för nya regleringar i syfte att minska lidandet hos trubbnosdjur och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbjuda avel på hundar som genomgått korrigerande kirurgi i andningsvägarna och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:315 av Stefan Jakobsson (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att frångå Schengenavtalet och hörsamma veterinärerna och införa kontroll av alla djur som färdas över Sveriges gränser, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:366 av Birgitta Ohlsson (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att minkar som hålls för pälsproduktion ska ha tillgång till simvatten och att dagens burhållning av minkar ska avvecklas då den inte är förenlig med djurs rätt till naturligt beteende, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:371 av Birgitta Ohlsson och Christina Örnebjär (båda L):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förbud mot vilda och exotiska djur på cirkus och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbjuda elefanter och sjölejon på cirkus och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om strängare regler vad gäller djurskydd för övriga domesticerade djur i cirkusverksamhet och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:398 av Jan Ericson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökad rättssäkerhet vid beslut om djurförbud och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:590 av Catharina Bråkenhielm (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att djurskyddslagen bör kompletteras med en lag om obligatorisk märkning och registrering av katter och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:623 av Catharina Bråkenhielm (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för ett stärkt djurskydd inom EU och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:801 av Catharina Bråkenhielm (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att säkerställa att reglerna för spödrivning följs för att uppnå god djurhållning och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:858 av Kristina Nilsson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över djurskyddsreglerna för vilda djur på cirkus och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:979 av Staffan Danielsson och Daniel Bäckström (båda C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka rättssäkerheten vid myndigheters och domstolars behandling av djurskyddsärenden för lantbruket och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1000 av Carl-Oskar Bohlin (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kartlägga vilka smittor och sjukdomar älgflugor kan överföra till människor och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för att bekämpa älgflugor i de områden där de finns i mycket stor omfattning och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1049 av Annicka Engblom och Betty Malmberg (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om registrering och id-märkning av katter och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1092 av Lars Eriksson (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att hemlösa katter ska omfattas av en ny djurskyddslag, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:1126 av Elin Lundgren (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska överväga att tillse att minskar som föds upp för pälsproduktion ska hållas på ett sådant sätt att de kan utöva sitt naturliga beteende, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:1158 av Cecilia Widegren (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla tydliga kvalitetskrav och införa en nationell certifiering av hovslagare och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1386 av Catharina Bråkenhielm (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se till att myndigheterna inväntar inrättandet av det vetenskapliga rådets bedömning innan ett beslut om tidigare avvänjning av smågrisar får lov att träda i kraft, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:1391 av Magnus Manhammar (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undersöka möjligheterna att minska användningen av antibiotika i djuruppfödningen och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1434 av Lotta Finstorp (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att privatisera de statliga veterinärerna och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1799 av Elin Lundgren och Åsa Lindestam (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att införa märkning och registrering av katter och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2078 av Markus Wiechel (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en djurbalk för såväl vilda som tama djur och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2122 av Markus Wiechel (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbeta internationellt för att förbjuda mat som framställts genom tvångsmatning av djur och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det ska vara tydlig märkning av mat som producerats genom tvångsmatning av djur och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbjuda import av mat som framställts genom tvångsmatning av djur och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2123 av Markus Wiechel (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra det straffbart att överge sin katt och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om krav på kastrering och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om krav på vaccinerings och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om krav på märkning och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att påbörja ett TNR-inspirerat arbete och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2126 av Sten Bergheden (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör ta fram en tydlig strategi för hur man kan minska importen av kött från länder som använder mycket antibiotika i sin djuruppfödning och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att driva en aktiv politik i EU som gör att fler länder tvingas minska sin antibiotikaanvändning vid djuruppfödning och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2253 av Sofia Arkelsten (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att grisar ska ha rätt till utvistelse och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2268 av Jan Ericson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en ökad helhetssyn i djurskyddslagstiftningen och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2320 av Cecilia Widegren (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det ska finnas möjlighet att ge djur en lugn och stillsam avlivning genom att tillåta avlivning i utedrift och hage och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2322 av Cecilia Widegren (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska vara en stark röst för ett bra djurskydd och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stödja fortsatt forskning för bättre djurvård och djurhälsa, inte minst för att förbättra hovhälsan, och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2329 av Cecilia Widegren (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att ge långsiktiga förutsättningar för hästnäringen vad gäller inhysning och väl beprövade djuromsorgskrav och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2381 av Richard Jomshof (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kött från djur som slaktats utan bedövning och som säljs i Sverige ska märkas med en tydlig varningstext och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den svenska regeringen ska söka undantag i EU så att Sverige kan förbjuda import av kött från djur som slaktats utan bedövning och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige i EU ska driva frågan att kött från djur som slaktats utan bedövning ska märkas med en tydlig varningstext inom EU och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den svenska regeringen ska inta en stark hållning gentemot EU där man kräver generella förbud mot obedövad slakt inom hela unionen och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2384 av Richard Jomshof m.fl. (SD):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att all lagstiftning om djur bör samlas i en särskild djurskyddsbalk och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2385 av Richard Jomshof m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i djurskyddslagen (1988:534) införa en paragraf som klart och tydligt stipulerar att minkar som föds upp för pälsproduktion ska hållas på ett sådant sätt att deras naturliga behov av att springa, klättra och simma tillgodoses, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett importförbud av pälsvaror från länder som inte lever upp till de krav som stipuleras i svensk djurskyddslagstiftning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:2539 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att EU-reglerna mot svanskupering och antibiotikabehandling av friska djur upprätthålls i praktiken och tillkännager detta för regeringen.

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att svenska regler på djurskyddsområdet ska tjäna som vägledning inom EU och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att all förebyggande gruppbehandling med antibiotika på djur ska vara förbjuden och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det på EU-nivå ska införas en regel om att veterinärer inte får tjäna pengar på att förskriva antibiotika och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förhandlingar genast bör genomföras på högsta politiska nivå i syfte att enas om nationella kvoter för mängden antibiotika som får ges till djur inom respektive land, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett internationellt vetenskapligt råd, motsvarande FN:s klimatpanel IPCC, inrättas för att ta fram bästa möjliga vetenskapliga underlag för vilka nivåer av antibiotikaanvändning som är hållbara för att vi ska kunna hålla mängden resistenta bakterier på en acceptabel nivå, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en tydlig övervakning och sammanställning av statistik över antibiotikaanvändningen på global nivå och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om djurförsök och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2758 av Sofia Arkelsten (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utökad kontroll vid slakt, bättre rättssäkerhet i tillsyn och tillämpning samt höjda bötesstraff för misskötsel av djur och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2759 av Sofia Arkelsten (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tiden för övergångsreglerna mellan de gamla djurskyddsbestämmelserna och de nya djurskyddsbestämmelserna måste vara kort men rättssäker och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att berörda myndigheter skyndsamt måste påbörja informationsarbetet om de nya bestämmelserna och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att berörda myndigheter ska vara restriktiva med att bevilja dispenser så att Sverige kan ha ett modernt och bra djurskydd, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:2826 av Sofia Arkelsten (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbjuda vilda djur på cirkus och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3006 av Sofia Arkelsten (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att minkar i fångenskap ska ha möjlighet att bete sig naturligt och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3345 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M):

17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att såväl regler som ersättningar för djurskydd i större utsträckning bör kopplas till resultat i stället för åtgärder och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3426 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förändra beteskravet för mjölkkor i lösdrift och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta bort det obligatoriska kravet på förprovning vid ny-, om- eller tillbyggnad av djurstallar samt inredning för djur och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3515 av Josef Fransson (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn kring den etiska bedömningen för djurförsök inom medicinsk forskning och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3717 av Kristina Yngwe m.fl. (C, M, L, KD):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att dagens djurskyddslag bör gå från detaljstyrning till målstyrning med bibehållen djurskyddsnivå och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i EU verka för bättre transporter av djur och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i EU verka för bättre efterlevnad av gällande EU-regelverk kring djurskydd och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för ett ökat internationellt arbete för att minska överanvändningen av antibiotika inom livsmedelsproduktionen och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3768 av Betty Malmberg m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige behöver en strategi för att fasa ut försök på levande djur då så är möjligt och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige behöver en strategi med målet att lansera fler innovativa modeller för alternativ till djurförsök och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3772 av Kristina Yngwe m.fl. (C):

20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla ett EU-gemensamt register för all antibiotikaanvändning vid djuruppfödning och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för skärpta EU-regler för antibiotikaanvändning och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3855 av Eskil Erlandsson m.fl. (C):

32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att förprovning vid ny-, om- eller tillbyggnad av djurstallar samt inredning av dessa tas bort och tillkännager detta för regeringen.
42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att reformera dagens djurskyddslag så att den går från detaljstyrning till målstyrning samtidigt som djurskyddsnivån upprätthålls, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att EU bör arbeta för bättre kontroller av transporter med levande djur och tillkännager detta för regeringen.
44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att djurskyddet inte äventyras när Polismyndighetens arbetsuppgifter som rör djur delegeras till länsstyrelsen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
45. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över och stärka rättssäkerheten kring djurskyddslagens regelverk och tillkännager detta för regeringen.
47. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över tillstånden för hästhållning och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3886 av Martin Kinnunen och Runar Filper (båda SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att all lagstiftning som rör djur ska samlas i en djurbalk och tillkännager detta för regeringen.

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbud mot sexuella handlingar med djur ska flyttas från djurskyddslagen till brottsbalken och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att användandet av icke-domesticerade djur inom cirkusnäringen snarast ska fasas ut och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det ska införas ett licenssystem för cirkusägare som vill hålla djur, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att besiktningsskrav på djurcirkusar bör kompletteras med oanmälda inspektioner och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det ska tillsättas en utredning om djurs juridiska status och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det ska införas en nationell djurskyddsombudsman och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det ska tydliggöras i lagstiftningen att det är förbjudet att överge katter och andra sällskapsdjur och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3896 av Runar Filper och Martin Kinnunen (båda SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att värna det svenska djurskyddet genom att införa ett importförbud för animalieprodukter där djur utsatts för ett systematiskt onödigt lidande och som väsentligt strider mot svensk djurskyddslagstiftning och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till djurskyddslag

Härigenom föreskrivs¹ följande.

1 kap. Inledande bestämmelser

Lagens syfte

1 § Denna lag syftar till att säkerställa ett gott djurskydd och främja en god djurvälstånd och respekt för djur.

Lagens tillämpningsområde

2 § Lagen gäller djur som hålls av människan och viltlevande försöksdjur.

I fråga om viltlevande försöksdjur tillämpas dock inte:

– 2 kap. 4 § och föreskrifter som har meddelats med stöd av den paragrafen, och

– 4 kap. 1 §.

Bestämmelserna i 9 kap. 4 och 6 §§ gäller också övergivna djur av tamdjursart samt förvildade djur av tamdjursart som inte ingår i en etablerad population.

Ord och uttryck i lagen

Försöksdjur

3 § Med försöksdjur avses djur som används eller är avsedda att användas i djurförsök.

Med försöksdjur avses även djur som har använts eller har varit avsedda att användas i djurförsök och som förvaras på en anläggning eller i ett annat förvaringsutrymme för försöksdjur.

Djurförsök

4 § Med djurförsök avses användning av djur för

¹ Jfr rådets direktiv 98/58/EG av den 20 juli 1998 om skydd av animalieproduktionens djur, i lydelsen enligt rådets förordning (EG) nr 806/2003, rådets direktiv 1999/74/EG av den 19 juli 1999 om att fastställa miniminormer för skyddet av värphöns, i lydelsen enligt rådets direktiv 2013/64/EU, rådets direktiv 2007/43/EG av den 28 juni 2007 om fastställande av minimiregler för skydd av slaktkycklingar, rådets direktiv 2008/119/EG av den 18 december 2008 om fastställande av lägsta djurskyddskrav för kalvar i den ursprungliga lydelsen, rådets direktiv 2008/120/EG av den 18 december 2008 om fastställande av lägsta djurskyddskrav vid svinhållning i den ursprungliga lydelsen, Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/63/EU av den 22 september 2010 om skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål, i den ursprungliga lydelsen.

1. vetenskaplig forskning,
2. sjukdomsdiagnos,
3. utveckling och framställning av läkemedel eller kemiska produkter,
4. undervisning, om användningen innebär att djuret avlivas, utsätts för operativt ingrepp, injektion eller blodavtappning eller om djuret orsakas eller riskerar att orsakas lidande, och
5. andra jämförliga ändamål.

Med djurförsök avses också

- framställning av djur med förändrad arvs massa, om gentekniska, kemiska eller andra liknande metoder används, och
- bevarande genom avel av en stam av djur med förändrad arvs massa med bibehållande av djurens genetiska egenskaper i de fall där djur kan orsakas lidande.

EU-bestämmelser som lagen kompletterar

5 § Lagen kompletterar sådana bestämmelser i EU-förordningar (EU-bestämmelser) som faller inom lagens tillämpningsområde. Regeringen ska i Svensk författningssamling tillkännage vilka grundförordningar som avses.

I fråga om EU-bestämmelser som faller inom flera lagars tillämpningsområde tillkännager regeringen på samma sätt som i första stycket vilka bestämmelser som denna lag kompletterar.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter som är nödvändiga som komplettering av EU-bestämmelserna.

2 kap. Allmänna bestämmelser om hur djur ska hanteras, hållas och skötas

Grundläggande djurskydds krav

1 § Djur ska behandlas väl och skyddas mot onödigt lidande och sjukdom.

Djur som används i djurförsök ska inte anses vara utsatta för onödigt lidande eller sjukdom vid användningen om denna har godkänts av en djurförsöksetisk nämnd.

God djurmiljö och naturligt beteende

- 2 §** Djur ska hållas och skötas i en god djurmiljö och på ett sådant sätt att
1. deras välfärd främjas,
  2. de kan utföra sådana beteenden som de är starkt motiverade för och som är viktiga för deras välbefinnande (naturligt beteende), och
  3. beteendestörningar förebyggs.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om villkor för eller förbud mot viss djurhållning för att tillgodose kraven enligt första stycket.

Kompetenskrav

3 § Den som håller djur eller på annat sätt tar hand om djur ska ha tillräcklig kompetens för att tillgodose djurets behov.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om krav på särskild kompetens eller utbildning vid viss djurhållning eller viss annan verksamhet med djur.

Krav på tillsyn, foder och vatten

4 § Djur ska ges tillräcklig tillsyn.

Djur ska ges tillräckligt med foder och vatten som är av god kvalitet. Foder, vatten och utfodringsrutiner ska anpassas efter djurets behov.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om krav på tillsyn, utfodring och vattning av djur.

Bindning och fixering av djur

5 § Ett djur får bindas endast om det görs på ett sätt som inte är pålägsamt för djuret samt under förutsättning att djuret får behövlig rörelsefrihet och vila och tillräckligt skydd mot väder och vind.

Ett djur får fixeras eller på annat liknande sätt få sin rörelsefrihet begränsad endast om det sker tillfälligt och om det är nödvändigt

1. av veterinärmedicinska skäl eller djurskyddsskäl,
2. med hänsyn till säkerheten för den som hanterar djuret, eller
3. av liknande berättigade skäl.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om under vilka förutsättningar djurs rörelsefrihet får begränsas på de sätt som anges i första och andra styckena.

Stall och andra förvaringsutrymmen

6 § Stall och andra förvaringsutrymmen för djur samt hägn ska ge samtliga djur tillräckligt skydd. De ska även ge djuren utrymme att kunna röra sig obehindrat och att kunna vila på ett för djuren lämpligt sätt.

Stall och andra förvaringsutrymmen för djur ska hållas rena.

Klimat, ljus- och ljudförhållanden i stall och andra förvaringsutrymmen ska vara anpassade till djurens behov.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om krav på stall och andra förvaringsutrymmen för djur samt hägn.

Inredning och utrustning

7 § Inredning och utrustning i stall, andra förvaringsutrymmen för djur och inhägnader utomhus för djur får inte utformas på ett sätt som

1. medför en risk för att djuren skadas eller för att djurens hälsa försämras, eller
2. otillbörligt inskränker djurens rörelsefrihet eller annars verkar störande på dem.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om krav på inredning och utrustning i stall, andra förvaringsutrymmen för djur och inhägnader utomhus för djur.

Förbud mot att överge djur

8 § Djur av tamdjursart får inte överges.

Förbud mot att aga, skada eller överanstränga djur

9 § Djur får inte agas, tillfogas skada eller överansträngas.

Utrustning får inte användas på ett sätt som kan orsaka djuret lidande eller skada.

Förbudet mot att tillfoga skada enligt första stycket och förbudet enligt andra stycket gäller inte åtgärder som utförs eller utrustning som används

1. av veterinärmedicinska skäl,
2. som en del av ett djurförsök som har godkänts av en djurförsöksetisk nämnd, eller
3. av liknande berättigade skäl.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om krav på hur utrustning ska vara utformad och användas för att förebygga lidande eller skada hos djur.

Förbud mot sexuella handlingar med djur

10 § Det är förbjudet att genomföra sexuella handlingar med djur.

Förbudet omfattar inte handlingar som utförs av veterinärmedicinska skäl eller i samband med avel eller av liknande berättigade skäl.

Förbud mot viss avel

11 § Det är förbjudet att utföra avel med sådan inriktning att den kan medföra lidande för föräldradjuret eller avkomman.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela

1. föreskrifter om förbudet enligt första stycket, och
2. föreskrifter om villkor för eller förbud mot avel som kan påverka djurets naturliga beteende, normala kroppsfunktioner eller förmåga att naturligt föda fram sin avkomma.

Försäljning eller annan överlåtelse av djur

12 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om villkor för eller förbud mot försäljning eller annan överlåtelse av djur.

Transport av djur

13 § Djur ska transporteras i transportmedel som är lämpliga för ändamålet och som ger varje djur skydd mot värme och kyla samt mot stötar, skavning och liknande. I den utsträckning som det behövs ska djuren hållas skilda från varandra.

Den som transporterar djur ska ha tillsyn över djuren och vidta de åtgärder som behövs för att djuren under pålastning, transport och urlastning inte ska skadas eller orsakas lidande.

För transporter som omfattas av rådets förordning (EG) nr 1/2005 av den 22 december 2004 om skydd av djur under transport och därmed sammanhängande förfaranden och om ändring av direktiven 64/432/EEG och 93/119/EG och förordning (EG) nr 1255/97, gäller bestämmelserna i första och andra styckena utöver vad som framgår av artiklarna 3 och 6 samt bilaga I i rådets förordning (EG) nr 1/2005 om transporten sker enbart på svenskt territorium eller avser sjötransporter från svenskt territorium.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om villkor för eller förbud mot transport av djur.

3 kap. Tävling med och offentlig förevisning av djur

Tävling med och offentlig förevisning av djur

1 § Det är förbjudet att, på ett sådant sätt att djur utsätts för lidande, träna djur för eller använda djur vid

1. tävlingar eller prov,
2. ljud- och bildinspelningar, eller
3. föreställningar eller andra förevisningar som anordnas för allmänheten.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela

1. ytterligare föreskrifter om träning eller användning av djur som avses i första stycket 1–3, och
2. föreskrifter om undantag från förbudet mot att träna djur för eller använda djur vid prov på ett sådant sätt att de utsätts för lidande.

Förbud mot dopning

2 § Ett djur som tränas för eller deltar i en tävling eller ett prov får inte utsättas för dopning eller andra otillbörliga åtgärder som kan påverka djurets prestationsförmåga eller temperament.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om förbudet enligt första stycket.

4 kap. Vård av djur och operativa ingrepp

Vård av skadade eller sjuka djur

1 § Ett djur som är skadat eller sjukt ska snarast ges nödvändig vård eller avlivas. Om ett djur på annat sätt genom sitt beteende visar tecken på ohälsa, ska vård snarast ges eller andra lämpliga åtgärder snarast vidtas.

Om skadan eller sjukdomen är så svår att djuret utsätts för allvarligt lidande som inte kan lindras, ska djuret avlivas.

Vid behov ska vården ges av en veterinär eller av någon annan som tillhör djurhälsopersonalen enligt lagen (2009:302) om verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård.

Operativa ingrepp

2 § Det är förbjudet att göra operativa ingrepp på eller ge injektioner till djur i andra fall än när det är befogat av veterinärmedicinska skäl.

Första stycket gäller inte ingrepp som görs eller injektioner som ges i en verksamhet som har godkänts av en djurförsöksetisk nämnd.

Operativa ingrepp ska göras under bedövning.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela

1. ytterligare föreskrifter om operativa ingrepp på och injektioner till djur, och
2. föreskrifter om undantag från första och tredje styckena.

Veterinär eller annan djurhälsopersonal

3 § En veterinär eller någon annan som tillhör djurhälsopersonalen enligt lagen (2009:302) om verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård ska anlitas, om någon av följande åtgärder behöver vidtas:

1. operativa ingrepp på eller injektioner till djur,
2. annan behandling i syfte att förebygga, påvisa, lindra eller bota sjukdom eller skada hos ett djur, om behandlingen kan orsaka lidande som inte är obetydligt, eller
3. behandling under allmän bedövning eller under lokal bedövning genom injektion.

Första stycket gäller inte brådskande åtgärder som vidtas i syfte att rädda djurets liv eller lindra dess lidande.

I en verksamhet som har godkänts av en djurförsöksetisk nämnd får injektioner ges och ingrepp och behandlingar utföras också av den som har utbildning enligt föreskrifter meddelade med stöd av 7 kap. 7 § andra stycket.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från första stycket.

Bemyndigande i fråga om förbud mot hormoner

4 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om villkor för eller förbud mot att ge djur hormoner eller andra ämnen för att påverka djurets egenskaper i annat syfte än att förebygga, påvisa, lindra eller bota en sjukdom eller ett sjukdomssymtom, med undantag för ämnen som omfattas av lagen (2006:805) om foder och animaliska biprodukter.

5 kap. Slakt och annan avlivning av djur

Krav när djur slaktas och avlivas

1 § När djur förs till slakt eller när de slaktas, ska de skonas från onödigt lidande och obehag. Detsamma gäller när djur avlivas i andra fall. Bestämmelsen gäller utöver vad som framgår av artikel 3 i rådets förordning (EG) nr 1099/2009 av den 24 september 2009 om skydd av djur vid tidpunkten för avlivning.

Ett djur som slaktas eller i annat fall avlivas genom avblodning ska vara bedövat. Innan djuret är dött får inte några andra åtgärder vidtas. Bestämmelsen gäller utöver vad som framgår av artikel 4.1 i rådets förordning (EG) nr 1099/2009.

Kravet enligt andra stycket första meningen gäller inte i sådana situationer som avses i artikel 1.2 och 2 d i rådets förordning (EG) nr 1099/2009 i den ursprungliga lydelsen.

Bemyndiganden i fråga om slakt och avlivning

2 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela

1. ytterligare föreskrifter om slakt och avlivning av djur, och
2. föreskrifter om undantag från kravet på bedövning i 1 § andra stycket när det gäller avlivning av försöksdjur.

6 kap. Förprovning och tillstånd

Förprovning av utrymmen

1 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om krav på att låta förpröva stall och andra förvaringsutrymmen för djur samt hägn.

Förbud att använda utrymmen för djurhållning

2 § Om en åtgärd i fråga om stall, annat förvaringsutrymme för djur eller hägn som kräver förprovning enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 1 § har vidtagits utan någon sådan provning, ska den myndighet som regeringen bestämmer besluta om förbud mot att utrymmet eller hägnet används för att hysa djur.

Något förbud ska inte meddelas om myndigheten finner att åtgärden kan godkännas i efterhand.

Förprovning av ny teknik

3 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om krav på att låta förpröva ny teknik inom djurhållningen.

Tillståndsplikt för viss djurhållning

4 § Tillstånd för verksamheten ska den ha som yrkesmässigt eller i större omfattning

1. håller, föder upp, upplåter eller säljer sällskapsdjur eller tar emot sällskapsdjur för förvaring eller utfodring,

2. håller, föder upp, upplåter eller säljer hästar eller tar emot hästar för förvaring eller utfodring eller använder hästar i ridskoleverksamhet, eller

3. föder upp pålsdjur.

Frågor om tillstånd prövas av den myndighet som regeringen bestämmer.

Vid tillståndsprövningen ska särskild hänsyn tas till om den sökande kan anses lämplig att bedriva verksamheten och om de anläggningar som verksamheten ska bedrivas i är lämpliga från djurskyddssynpunkt.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från första stycket.

Återkallelse av tillstånd

5 § Ett tillstånd får återkallas om kraven på lämplighet i 4 § tredje stycket inte längre uppfylls.

7 kap. Djurförsök

Grundläggande principer för djurförsök

1 § Djurförsök får utföras endast under förutsättning att

1. det syfte som avses med verksamheten inte kan uppnås med någon annan tillfredsställande metod där djur inte används,

2. så få djur som möjligt används,

3. verksamheten utformas så att djuren inte utsätts för större lidande än vad som är absolut nödvändigt, och

4. det vid verksamheten inte används andra djur än sådana som har fötts upp för ändamålet (destinationsuppfödning).

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från kravet på destinationsuppfödning.

Tillstånd för försöksdjursverksamhet

2 § Det krävs tillstånd för att få använda, föda upp, förvara eller tillhandahålla försöksdjur. Frågor om tillstånd prövas av den myndighet som regeringen bestämmer.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från kravet på tillstånd.

Prövningen av tillstånd

3 § Vid tillståndsprövningen ska särskild hänsyn tas till om den sökande kan anses lämplig att bedriva verksamheten och om de anläggningar som verksamheten ska bedrivas i är lämpliga från djurskyddssynpunkt.

Vid prövning av tillstånd för uppfödning av försöksdjur ska hänsyn också tas till behovet av sådana djur.

Uppgifter i tillståndet

4 § Tillståndet ska innehålla uppgifter om

1. den fysiska person som är innehavare av tillståndet eller, om innehavaren är en juridisk person, en ställföreträdare för denne, och
2. de personer som innehar de funktioner som anges i 7 § första stycket 1 och 2.

Återkallelse av tillstånd

5 § Ett tillstånd får återkallas om kraven på lämplighet i 3 § första stycket inte längre uppfylls.

Ansvar för verksamheten

6 § Den person som avses i 4 § 1 ska se till att verksamheten bedrivs enligt denna lag, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen samt de EU-bestämmelser som lagen kompletterar.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. uppgifter som ska utföras för att se till att verksamheten bedrivs enligt denna lag, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen samt de EU-bestämmelser som lagen kompletterar, och

2. utbildning och kompetens som ska finnas när dessa uppgifter utförs.

Den myndighet som regeringen bestämmer får också i det enskilda fallet besluta om frågor som avses i andra stycket.

Organisation av försöksdjursverksamhet

7 § Vid en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 2 § ska det finnas

1. en eller flera föreståndare som ansvarar för att bedriva verksamheten,

2. en veterinär eller, när det är lämpligare, en annan kvalificerad expert som ger råd och anvisningar om hur verksamheten ska bedrivas och som bistår när djuren behandlas,

3. en personalstyrka som är tillräckligt stor för verksamheten och som har den utbildning och kompetens som behövs för verksamheten, och

4. ett djurskyddsorgan som ger råd till personalen i frågor om djurskydd och övervakar verksamheten från djurskyddssynpunkt.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om vilka uppgifter och vilken utbildning och kompetens som en föreståndare, en veterinär eller en expert ska ha och om vilken utbildning och kompetens personalen ska ha.

Den myndighet som regeringen bestämmer får också i det enskilda fallet besluta om frågor som avses i andra stycket.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om djurskyddsorganets uppgifter och sammansättning.

Infångande av viltlevande försöksdjur

8 § Den som fångar försöksdjur som är viltlevande ska ha den utbildning och kompetens som krävs för uppgiften. Djuren ska fångas in med metoder som inte utsätter djuren för onödigt lidande.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om sådan utbildning och kompetens och sådana metoder.

Krav på etiskt godkännande

9 § Utöver tillstånd enligt 2 § ska den som ska använda djur i ett djurförsök ha ett godkännande från etisk synpunkt av en regional djurförsöksetisk nämnd, innan användningen påbörjas. Godkännandet får förenas med villkor.

En djurförsöksetisk nämnd får, vid beslut om godkännande för djurförsöket, besluta om undantag från 2 kap. 5 § andra stycket, 6 § första och tredje styckena, 7 § första stycket och 11 § första stycket samt 4 kap. 2 § tredje stycket.

Prövningen av det etiska godkännandet

10 § Vid prövningen av ett ärende enligt 9 § ska försökets betydelse vägas mot djurets lidande. Försöket ska, utifrån graden av lidande hos djuret, klassificeras i någon av kategorierna terminal, ringa svårhet, måttlig svårhet eller avsevärd svårhet.

En ansökan om djurförsök får bifallas endast om en sådan användning av djur kan anses angelägen från allmän synpunkt och förutsättningarna i 1 § första stycket 1–3 är uppfyllda.

Vid prövningen av ärendet ska det även beslutas om försöket ska utvärderas i efterhand.

Återkallelse av etiskt godkännande

11 § En djurförsöksetisk nämnd får återkalla ett godkännande enligt 9 § om djurförsöket inte utförs i enlighet med godkännandet.

Föreskrifter om etiskt godkännande

12 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. skyldighet att lämna uppgifter i samband med ansökan om att använda djur i djurförsök, och
2. undantag från kravet på att djurförsök ska godkännas.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om

1. prövningen av ett ärende om godkännande av djurförsök, och
2. utvärderingen i efterhand av godkända djurförsök.

En central djurförsöksetisk nämnd

13 § Det ska finnas en central djurförsöksetisk nämnd som ska

1. pröva överklaganden enligt 11 kap. 1 § av en regional djurförsöksetisk nämnds beslut, och
2. utföra en sådan utvärdering i efterhand som avses i 10 § tredje stycket.

Den centrala nämndens sammansättning

14 § Den centrala djurförsöksetiska nämnden ska bestå av en ordförande och sex övriga ledamöter. Av de övriga ledamöterna ska fyra ha vetenskaplig kompetens och två vara lekmän. En av lekmännen ska företräda djurskyddsintressen. Ersättare för ledamöterna får utses.

Ordföranden och den eller de som utses till ersättare för ordföranden ska vara eller ha varit ordinarie domare.

Ledamöter och ersättare ska utses av regeringen för en bestämd tid.

Den centrala nämndens beslutsföret

15 § Den centrala djurförsöksetiska nämnden är beslutsför när ordföranden och minst tre ledamöter med vetenskaplig kompetens och minst en lekman är närvarande. Ledamöterna med vetenskaplig kompetens ska alltid vara i flertal när ett ärende avgörs.

Nämnden är beslutsför med enbart ordföranden vid

1. en förberedande åtgärd,
2. en rättelse av skrivfel, räknefel eller liknande förbiseende,
3. andra beslut som inte innebär något slutligt avgörande av ett ärende, och
4. en prövning av en fråga om avvisning eller avskrivning av ett ärende.

Ordföranden får överlämna uppgifter som avses i andra stycket till en föredragande vid nämnden.

Övriga bemyndiganden

16 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. villkor för eller förbud mot uppfödning, förvaring, tillhandahållande eller användning av försöksdjur, och
2. undantag från lagen i fråga om djurförsök.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att den som föder upp, förvarar, tillhandahåller eller använder försöksdjur ska

1. märka djuren,
2. upprätta instruktioner för verksamheten, och
3. föra journal och lämna upplysningar om verksamheten och djuren.

8 kap. Offentlig kontroll och myndigheternas uppgifter

Behörig myndighet för offentlig kontroll

1 § Länsstyrelserna och de andra myndigheter som regeringen bestämmer (kontrollmyndigheterna) utövar offentlig kontroll av efterlevna-

den av denna lag, föreskrifter och beslut som har meddelats med stöd av lagen, de EU-bestämmelser som lagen kompletterar och de beslut som har meddelats med stöd av EU-bestämmelserna.

Djurskyddsutbildad personal

2 § Kontrollmyndigheterna ska, utöver vad som framgår av de EU-bestämmelser som lagen kompletterar, ha tillgång till djurskyddsutbildad personal i den omfattning som behövs för att myndigheten ska kunna fullgöra sina uppgifter på ett tillfredsställande sätt.

Samordning av verksamhet

3 § Den kontrollmyndighet som regeringen bestämmer samordnar övriga kontrollmyndigheters verksamhet och lämnar vid behov råd och hjälp i denna verksamhet.

Rådgivning och information

4 § Kontrollmyndigheterna ska genom rådgivning och information och på annat sätt underlätta för den enskilde att fullgöra sina skyldigheter enligt lagen, föreskrifter och beslut som har meddelats med stöd av lagen, de EU-bestämmelser som lagen kompletterar och de beslut som har meddelats med stöd av EU-bestämmelserna.

Skyldighet att beivra överträdelser

5 § Kontrollmyndigheterna ska verka för att överträdelser av lagen, föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen eller de EU-bestämmelser som lagen kompletterar beivras.

Föreskrifter om offentlig kontroll

6 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. den offentliga kontrollen, och
2. skyldighet för ett kontrollorgan som anlitas i den offentliga kontrollen att lämna information till den samordnande kontrollmyndighet som avses i 3 §.

Offentlig kontroll som avser andra än livsmedelsproducerande djur

7 § I Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 av den 29 april 2004 om offentlig kontroll för att säkerställa kontrollen av efterlevnaden av foder- och livsmedelslagstiftningen samt bestämmelserna om djurhälsa och djurskydd finns bestämmelser som ska tillämpas vid offentlig kontroll av djurhållare som håller livsmedelsproducerande djur.

Regeringen får meddela föreskrifter om att förordning (EG) nr 882/2004 ska tillämpas helt eller delvis vid offentlig kontroll av andra djurhållare än sådana som håller livsmedelsproducerande djur.

Avgifter för offentlig kontroll och ärenden enligt lagen

8 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet att betala avgift

1. för offentlig kontroll enligt lagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen eller de EU-bestämmelser som lagen kompletterar, och

2. i ärenden enligt lagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen eller de EU-bestämmelser som lagen kompletterar.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om hur de avgifter som tas ut av myndigheter och av kontrollorgan ska beräknas.

Förelägganden

9 § Utöver vad som följer av de EU-bestämmelser som lagen kompletterar får en kontrollmyndighet besluta de förelägganden som behövs för efterlevnaden av lagen, föreskrifter och beslut som har meddelats med stöd av lagen, de EU-bestämmelser som lagen kompletterar och de beslut som har meddelats med stöd av EU-bestämmelserna.

Ett föreläggande som innebär förbud att ha hand om djur enligt 9 kap. 1 § eller ett föreläggande att inom en viss tid göra sig av med djur enligt 9 kap. 3 § får dock endast beslutas i de fall som anges där.

Förelägganden enligt första stycket eller enligt de EU-bestämmelser som lagen kompletterar får förenas med vite, dock inte i de fall som avses i 9 kap. 1 och 3 §§.

Rättelse på den enskildes bekostnad

10 § En kontrollmyndighet får besluta om rättelse på en enskilds bekostnad om han eller hon inte rättar sig efter lagen, föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen, de EU-bestämmelser som lagen kompletterar eller de beslut som har meddelats med stöd av EU-bestämmelserna.

I brådskande fall får kontrollmyndigheten besluta om rättelse utan föregående föreläggande.

Rätt till upplysningar och att ta del av handlingar

11 § En kontrollmyndighet och ett kontrollorgan som anlitas i den offentliga kontrollen har i den utsträckning som behövs för kontrollen rätt att på begäran få upplysningar och ta del av handlingar.

Rätt till tillträde

12 § En kontrollmyndighet och ett kontrollorgan som anlitas i den offentliga kontrollen har i den utsträckning som behövs för kontrollen rätt att få tillträde till områden, anläggningar, byggnader, lokaler och andra utrymmen där det kan antas att djur hålls eller som berör djurhållningen, och där besiktiga djuren, göra undersökningar och ta prover.

Tillträde till bostäder får endast ske när det kan antas att djur hålls där och

1. det kan antas att djurhållningen inte uppfyller bestämmelserna i denna lag eller i föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen,

2. syftet är att kontrollera att tidigare konstaterade brister i djurhållningen har åtgärdats, eller

3. syftet är att kontrollera en djurhållning som kräver tillstånd enligt denna lag eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen.

En kontrollmyndighet och ett kontrollorgan har även rätt att få tillträde till områden, anläggningar, byggnader, lokaler, andra utrymmen och bostäder, när det behövs för att kontrollera att beslut om djurförbud enligt 9 kap. 1 § följs.

Europeiska kommissionens rätt till upplysningar och tillträde

13 § Bestämmelserna i 11 och 12 §§ gäller också för Europeiska kommissionen, och för inspektörer och experter som har utsetts av Europeiska kommissionen.

Aktsamhetskrav

14 § Åtgärder enligt 11 och 12 §§ ska utföras så att minsta skada och intrång orsakas.

Skyldighet för den som är föremål för offentlig kontroll

15 § Den som är föremål för offentlig kontroll ska lämna den hjälp som behövs för att kontrollen ska kunna genomföras.

Hjälp av Polismyndigheten

16 § Polismyndigheten ska lämna den hjälp som behövs för att en kontrollmyndighet ska kunna utöva offentlig kontroll eller verkställa beslut enligt denna lag, föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen, de EU-bestämmelser som lagen kompletterar eller de beslut som har meddelats med stöd av EU-bestämmelserna.

Hjälp enligt första stycket får begäras endast om

1. det på grund av särskilda omständigheter kan befaras att åtgärden inte kan utföras utan att en polisman:s särskilda befogenheter enligt 10 § polislagen (1984:387) behöver tillgripas, eller

2. det annars finns synnerliga skäl.

Undantag för djur som används inom Försvarsmakten

17 § Bestämmelserna i 2–6 §§, 8 § första stycket 1, 9 § tredje stycket, 10, 13 och 16 §§ tillämpas inte i fråga om djur som används inom Försvarsmakten.

Anmälan om vanvård

18 § Om den som tillhör djurhälsopersonalen enligt lagen (2009:302) om verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård i sin yrkesutövning finner anledning att anta att djur inte hålls eller sköts i enlighet med denna lag, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen eller de EU-

bestämmelser som lagen kompletterar, ska han eller hon anmäla detta till kontrollmyndigheten, om inte bristen är lindrig och rättas till omgående.

9 kap. Djurförbud och omhändertagande

Djurförbud

1 § Länsstyrelsen ska besluta om förbud att ha hand om djur (djurförbud) för den som

1. allvarligt har försummat tillsynen eller vården av ett djur,
2. har misshandlat ett djur,
3. inte följer ett beslut som en kontrollmyndighet har meddelat enligt 8 kap. 9 § om beslutet är av väsentlig betydelse från djurskyddssynpunkt,
4. har varit föremål för upprepade beslut enligt 8 kap. 9 §, om ett djurförbud är befogat från djurskyddssynpunkt,
5. genom en dom som har fått laga kraft eller genom ett godkänt strafföreläggande har befunnits skyldig till djurplågeri enligt 16 kap. 13 § brottsbalken, eller
6. genom en dom som har fått laga kraft eller genom ett godkänt strafföreläggande har befunnits skyldig till brott enligt 10 kap. 1–5 §§, om ett djurförbud är befogat från djurskyddssynpunkt.

Djurförbud ska dock inte beslutas om det är sannolikt att den omständighet som annars ska leda till djurförbud inte kommer att upprepas.

Omfattning av och upphävande av djurförbud

2 § Ett djurförbud enligt 1 § får avse alla djurslag eller begränsas till ett eller flera djurslag. Ett djurförbud får också avse förbud att ha hand om fler än ett visst antal djur. Ett djurförbud får även avse andra begränsningar i rätten att ha hand om djur.

Ett djurförbud kan gälla för en viss tid eller tills vidare.

Länsstyrelsen ska upphäva djurförbudet om det inte längre behövs.

Skyldighet att avveckla djurinnehav

3 § Om den som meddelas djurförbud äger eller håller djur, ska länsstyrelsen samtidigt förelägga honom eller henne att inom en viss tid göra sig av med det eller de djur som omfattas av djurförbudet. Detta gäller dock inte om länsstyrelsen i enlighet med 5 eller 6 § ska besluta att omhänderta djuret eller djuren i samband med beslutet om djurförbud.

Nödavlivning i vissa fall

4 § Om ett djur påträffas så svårt sjukt eller skadat att det bör avlivas omedelbart, får det avlivas av en veterinär eller polisman, även om djurägaren inte kan kontaktas. I brådskande fall får även någon annan genast avliva djuret.

Den som har avlivat djuret ska informera ägaren eller någon annan som är ansvarig för djuret om detta. Om det inte är möjligt, ska länsstyrelsen underrättas.

Omhändertagande av djur

5 § Länsstyrelsen ska besluta att ett djur ska omhändertas om

1. djuret otillbörligt utsätts för lidande och detta inte rättas till efter tillägelse av kontrollmyndigheten,
  2. ett beslut som har meddelats enligt 8 kap. 9 § inte följs och beslutet är av väsentlig betydelse från djurskyddssynpunkt, eller
  3. ett beslut om djurförbud enligt 1 § eller ett beslut om avveckling av djurinnehav enligt 3 § inte följs.
- Länsstyrelsen ska ansvara för att omhändertagandet verkställs.

Omedelbart omhändertagande av djur

6 § Länsstyrelsen eller Polismyndigheten ska, trots 5 § första stycket 1, besluta att omedelbart omhänderta ett djur om det är utsatt för lidande och om

1. det bedöms vara utsiktslöst att lidandet för djuret blir avhjälpd,
2. ägaren till djuret är okänd eller inte kan nås, eller
3. det i övrigt bedöms vara absolut nödvändigt från djurskyddssynpunkt.

Även om förutsättningarna enligt första stycket inte är uppfyllda, får Polismyndigheten besluta att omedelbart omhänderta djur som hålls i strid med ett beslut om djurförbud.

Om ett beslut om omedelbart omhändertagande har meddelats av Polismyndigheten, ska myndigheten skyndsamt informera länsstyrelsen om beslutet. Länsstyrelsen ska skyndsamt pröva om beslutet ska fortsätta att gälla.

Den beslutande myndigheten ska ansvara för att omhändertagandet verkställs. Om länsstyrelsen beslutar att Polismyndighetens beslut om omhändertagande ska fortsätta att gälla, ska länsstyrelsen skyndsamt ta över ansvaret för att beslutet verkställs.

Förfogande över omhändertagna djur

7 § Beslut om omhändertagande eller omedelbart omhändertagande av ett djur omfattar också avkomma som det omhändertagna djuret föder under omhändertagandet. Sedan ett djur har omhändertagits enligt 5 eller 6 § får ägaren inte förfoga över djuret eller dess avkomma utan tillstånd av länsstyrelsen.

Hantering av omhändertagna djur

8 § Vid omhändertagande av djur ska länsstyrelsen snarast besluta om att djuret ska säljas, överlåtas på annat sätt eller avlivas. Om det inte går att verkställa ett beslut om att ett omhändertaget djur ska säljas eller överlåtas, får länsstyrelsen i stället besluta att djuret ska avlivas.

Länsstyrelsen ska ansvara för att beslut enligt första stycket verkställs.

Kostnadsansvar för omhändertagna djur

9 § Länsstyrelsen och Polismyndigheten får betala ut förskott av allmänna medel för kostnader som uppkommer på grund av åtgärder enligt

5 eller 6 §. Kostnaden för sådana åtgärder ska slutligt betalas av den som åtgärden har riktats mot, om det inte finns särskilda skäl för annat.

Om ett omhändertaget djur har sålts, och om kostnaden enligt första stycket slutligt ska betalas av ägaren, får länsstyrelsen och Polismyndigheten ta ut kostnaden ur köpesumman. Köpesumman ska i första hand täcka länsstyrelsens kostnader.

10 kap. Straff och andra sanktioner

Brott mot denna lag och föreskrifter om bedövning

1 § Till böter eller fängelse i högst två år döms den som med uppsåt eller av oaktsamhet

1. bryter mot

– 2 kap. 4 § första eller andra stycket, 2 kap. 5 § första eller andra stycket, 2 kap. 6 § första, andra eller tredje stycket, 2 kap. 7 § första stycket, 2 kap. 8 §, 2 kap. 9 § första eller andra stycket, 2 kap. 11 § första stycket eller 2 kap. 13 § första eller andra stycket,

– 3 kap. 1 § första stycket eller 3 kap. 2 § första stycket,

– 4 kap. 1 §, 4 kap. 2 § första eller tredje stycket eller 4 kap. 3 § första stycket,

– 5 kap. 1 § första eller andra stycket eller föreskrifter om bedövning som regeringen har meddelat med stöd av 5 kap. 2 § 1,

– 6 kap. 4 § första stycket,

– 7 kap. 1 § första stycket, 7 kap. 2 § första stycket eller 7 kap. 9 § första stycket, eller

2. inte följer ett beslut om djurförbud enligt 9 kap. 1 § eller ett föreläggande om skyldighet att avveckla djurinnehav enligt 9 kap. 3 §.

Om brottet har begåtts med uppsåt och avsett en förpliktelse av väsentlig betydelse från djurskyddssynpunkt, är straffet fängelse i högst två år.

Brott mot förbudet att genomföra sexuella handlingar med djur

2 § Till böter eller fängelse i högst två år döms den som bryter mot förbudet i 2 kap. 10 § första stycket att genomföra sexuella handlingar med djur.

Brott mot vissa EU-bestämmelser om transport och avlivning av djur

3 § Till böter eller fängelse i högst två år döms den som med uppsåt eller av oaktsamhet

1. transporterar djur i strid med artikel 6.3 och de tekniska föreskrifter som anges i bilaga I till rådets förordning (EG) nr 1/2005 av den 22 december 2004 om skydd av djur under transport och därmed sammanhängande förfaranden och om ändring av direktiven 64/432/EEG och 93/119/EG och förordning (EG) nr 1255/97,

2. i egenskap av djurhållare på avsändningsorten, omlastningsplatsen eller bestämmelseorten i strid med artikel 8.1 inte ser till att de tekniska föreskrifter som anges i kapitel I och i kapitel III avsnitt 1 i bilaga I till

rådets förordning (EG) nr 1/2005 uppfylls i fråga om de djur som transporterats,

3. svarar för driften av en uppsamlingscentral och inte i enlighet med artikel 9.1 ser till att djuren behandlas i enlighet med de tekniska föreskrifter som anges i kapitel I och i kapitel III avsnitt 1 i bilaga I till rådets förordning (EG) nr 1/2005,

4. avlivar djur på annat sätt än efter bedövning i enlighet med de metoder och de särskilda krav för tillämpningen av dessa metoder som anges i artikel 4.1 och i bilaga I till rådets förordning (EG) nr 1099/2009 av den 24 september 2009 om skydd av djur vid tidpunkten för avlivning,

5. i strid med artikel 4.1 i rådets förordning (EG) nr 1099/2009, avlivar djur så att djuret efter bedövning återfår medvetande eller känsel innan det dör,

6. i strid med artikel 9.3 i rådets förordning (EG) nr 1099/2009 medverkar till att ett djur placeras i fixeringsanordningen, eller i en anordning där huvudet fixeras, innan den person som ansvarar för bedövning eller avblodning är beredd att bedöva eller avbloda det så fort som möjligt,

7. inte i enlighet med artikel 15.1 ser till att driftsbestämmelserna för slakterier i bilaga III till rådets förordning (EG) nr 1099/2009 följs,

8. inte följer vad som enligt artikel 15.2 i rådets förordning (EG) nr 1099/2009, gäller för fixering av djur vid avlivning, eller

9. använder någon av de fixeringsmetoder som är förbjudna enligt artikel 15.3 i rådets förordning (EG) nr 1099/2009.

Om brottet har begåtts med uppsåt och avsett en förpliktelse av väsentlig betydelse från djurskyddssynpunkt, är straffet fängelse i högst två år.

Brott mot övriga EU-bestämmelser som lagen kompletterar

4 § Till böter döms den som med uppsåt eller av oaktsamhet i annat fall än enligt 3 § bryter mot skyldigheter, krav eller förbud som finns i de EU-bestämmelser som lagen kompletterar. Detta gäller inte om överträdelsen avser bestämmelser om myndighetsutövning.

Brott mot föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen

5 § Till böter döms den som med uppsåt eller av oaktsamhet bryter mot föreskrifter som regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, en myndighet har meddelat med stöd av

– 2 kap. 2 § andra stycket, 2 kap. 4 § tredje stycket, 2 kap. 5 § tredje stycket, 2 kap. 6 § fjärde stycket, 2 kap. 7 § andra stycket, 2 kap. 9 § fjärde stycket, 2 kap. 11 § andra stycket, 2 kap. 12 § eller 2 kap. 13 § fjärde stycket,

– 3 kap. 1 § andra stycket 1 eller 3 kap. 2 § andra stycket,

– 4 kap. 2 § fjärde stycket 1 eller 4 kap. 4 §,

– 5 kap. 2 § 1 i annat fall än som sägs i 1 §,

– 6 kap. 3 §,

– 7 kap. 8 § andra stycket eller 7 kap. 16 § första stycket 1 eller andra stycket.

Ringa gärningar

6 § Om en gärning som avses i 1, 3, 4 eller 5 § är att anse som ringa ska det inte dömas till ansvar. En gärning är att anse som ringa om den framstår som obetydlig med hänsyn till det intresse som straffbestämmelsen är avsedd att skydda.

Bestämmelsernas förhållande till vite

7 § Det får inte dömas till ansvar enligt denna lag för en gärning som omfattas av ett föreläggande om vite, om gärningen ligger till grund för en ansökan om utdömande av vitet.

Bestämmelsernas förhållande till brottsbalken

8 § Till ansvar enligt 1–5 §§ döms det inte om gärningen är belagd med samma eller strängare straff i brottsbalken.

Avgift om en förprovning inte har skett

9 § Regeringen får meddela föreskrifter om att en avgift ska betalas av den som inte låter förpröva stall, andra förvaringsutrymmen för djur eller hägn enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 6 kap. 1 §.

Avgiftens storlek ska framgå av regeringens föreskrifter. Avgiften ska uppgå till minst 10 000 kronor och högst 40 000 kronor. När regeringen meddelar föreskrifter om avgiftens storlek ska hänsyn tas till förprovningens komplexitet och omfattning.

11 kap. Överklagande

Överklagande av beslut i ärenden om etiskt godkännande

1 § En regional djurförsöksetisk nämnds beslut i ett ärende om godkännande av användning av djur i djurförsök och om återkallelse av ett sådant godkännande får överklagas till den centrala djurförsöksetiska nämnd som anges i 7 kap. 13 §.

Den centrala djurförsöksetiska nämndens beslut får inte överklagas.

Överklagande av andra beslut

2 § Andra beslut enligt denna lag får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Beslut som avser Försvarsmakten överklagas dock till regeringen.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Motpart vid överklagande av beslut av officiell veterinär

3 § Om ett beslut som har meddelats av en officiell veterinär som har förordnats enligt lagen (2009:1254) om officiella veterinärer överklagas, ska den myndighet som har förordnat den officiella veterinären föra det allmännas talan i allmän förvaltningsdomstol.

Föreskrifter om omedelbar verkställighet

4 § Regeringen får meddela föreskrifter om i vilka fall ett beslut enligt denna lag, enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen eller enligt de EU-bestämmelser som lagen kompletterar ska gälla omedelbart även om det överklagas.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 april 2019.
2. Genom lagen upphävs djurskyddslagen (1988:534).
3. Förelägganden, förbud och andra beslut som har meddelats enligt den upphävda lagen gäller fortfarande.
4. Djurförbud enligt 9 kap. 1 § får, i de fall förhållandena som ligger till grund för beslutet har inträffat före ikraftträdandet, beslutas endast om förutsättningarna för djurförbud enligt den upphävda lagen är uppfyllda.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (2009:302) om verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 3 § lagen (2009:302) om verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

3 §

Med djurens hälso- och sjukvård avses i denna lag åtgärder som vidtas för att medicinskt förebygga, påvisa, lindra eller bota sjukdom, skada eller därmed jämförligt tillstånd hos djur.

Med djurens hälso- och sjukvård jämställs även utförande av operativa ingrepp på eller givande av injektioner till djur i andra syften än de som följer av första stycket.

Djurförsök enligt 1 c § djurskyddslagen (1988:534) omfattas inte av begreppet.

Djurförsök enligt 1 kap. 4 § djurskyddslagen (2018:000) omfattas inte av begreppet.

Denna lag träder i kraft den 1 april 2019.

3 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Härigenom föreskrivs att det i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska införas sex nya paragrafer, 10 kap. 20 a §, 32 kap. 10 a, 10 b och 10 c §§, 35 kap. 23 a och 23 b §§, och närmast före 10 kap. 20 a §, 32 kap. 10 a, 10 b och 10 c §§, och 35 kap. 23 a och 23 b §§ nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

10 kap.

Ingripande av djurskyddsskäl

20 a §

Sekretessen enligt 25 kap. 1 § och 26 kap. 1 § hindrar inte att en uppgift om ett djur som är nödvändig för ett ingripande av en kontrollmyndighet för djurskydd eller Polismyndigheten lämnas till dessa myndigheter om personal inom hälso- och sjukvården eller socialtjänsten påträffar ett djur som

1. tydligt utsätts för vanvård eller misshandel, eller

2. uppenbart uppvisar symtom på sjukdom eller är allvarligt skadat.

En uppgift enligt första stycket får lämnas endast om det bedöms att bristen inte kan åtgärdas i samråd med den som håller djuret.

32 kap.

Kontrollmyndighet för djurskydd

Uppgift från hälso- och sjukvården och socialtjänsten

10 a §

Sekretess gäller hos en kontrollmyndighet för djurskydd för uppgift om en enskilds personliga förhållanden som av djurskyddsskäl har lämnats av personal inom

hälso- och sjukvården eller socialtjänsten, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne lider men.

För uppgift i allmän handling gäller sekretessen i högst sjuttio år.

Sekretessbrytande bestämmelse

10 b §

Sekretessen enligt 10 a § hindrar inte att uppgift lämnas till en annan kontrollmyndighet för djurskydd.

Överföring av sekretess

10 c §

Om en kontrollmyndighet för djurskydd får en uppgift som är sekretessreglerad i 10 a § från en annan kontrollmyndighet för djurskydd, blir 10 a § tillämplig på uppgiften hos den mottagande myndigheten. Detsamma gäller för uppgift som är sekretessreglerad i 35 kap. 23 a § och som lämnas av Polismyndigheten.

35 kap.

Djurskydd

23 a §

Sekretess gäller hos Polismyndigheten för uppgift om en enskilds personliga förhållanden som av djurskyddsskäl har lämnats av personal inom hälso- och sjukvården eller socialtjänsten, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne lider men.

För uppgift i allmän handling gäller sekretessen i högst sjuttio år.

Sekretessbrytande bestämmelse

23 b §

Sekretessen enligt 23 a § hindrar inte att uppgift lämnas till en kontrollmyndighet för djurskydd.

Denna lag träder i kraft den 1 april 2019.

4 Förslag till lag om ändring i lagen (2009:619) om djurskyddskontrollregister

Härigenom föreskrivs att 5 och 6 §§ lagen (2009:619) om djurskyddskontrollregister ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2017/18:122 Föreslagen lydelse

5 §

Personuppgifter får behandlas i djurskyddskontrollregistret för att

1. i verksamhet hos Jordbruksverket planera, samordna, administrera, följa upp och rapportera om djurskyddskontrollen enligt djurskyddslagen (1988:534) samt enligt de EU-förordningar som den lagen kompletterar,

2. tillhandahålla information om djurskyddskontrollen som behövs i verksamhet hos länsstyrelserna för deras planering, uppföljning och kontroll enligt djurskyddslagen samt enligt de EU-förordningar som den lagen kompletterar, och

3. tillhandahålla information som behövs i verksamhet hos Jordbruksverket och länsstyrelserna som underlag för beslut om och kontroll av direktstöd och stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder enligt lagen (1994:1710) om EG:s förordningar om jordbruksprodukter samt enligt lagen (1994:1708) om EU:s förordningar om strukturstöd och om stöd till utveckling av landsbygden.

Personuppgifter som behandlas för ändamål som anges i första stycket får också behandlas för att fullgöra uppgiftslämnande som sker i överensstämmelse med annan lag eller förordning.

Personuppgifter som behandlas enligt första stycket får behandlas även för andra ändamål, under förutsättning att uppgifterna inte behandlas på ett sätt som är oförenligt med det ändamål för vilket uppgifterna samlades in.

6 §

I djurskyddskontrollregistret får endast behandlas sådana uppgifter om den som är föremål för djurskyddskontroll enligt djurskyddslagen (1988:534) och de EU-förordningar som den lagen kompletterar, som behövs för de ändamål som anges i 5 §.

Personuppgifter som avses i artikel 9.1 i EU:s dataskyddsförordning (känsliga personuppgifter) får inte behandlas.

Regeringen meddelar närmare föreskrifter om vilka personuppgifter som får behandlas i djurskyddskontrollregistret.

I djurskyddskontrollregistret får endast behandlas sådana uppgifter om den som är föremål för djurskyddskontroll enligt djurskyddslagen (2018:000) och de EU-förordningar som den lagen kompletterar, som behövs för de ändamål som anges i 5 §.

Denna lag träder i kraft den 1 april 2019.

5 Förslag till lag om ändring i läkemedelslagen (2015:315)

Härigenom föreskrivs att 7 kap. 1 § läkemedelslagen (2015:315) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 kap.

1 §

En klinisk läkemedelsprövning får utföras för att utreda i vad mån ett läkemedel är ändamålsenligt. Den kliniska läkemedelsprövningen får utföras i samband med sjukdomsbehandling eller utan sådant samband. En klinisk läkemedelsprövning får utföras på människor endast av en legitimerad läkare eller en legitimerad tandläkare och på djur endast av en legitimerad veterinär. Den som utför prövningen ska ha tillräcklig kompetens på det område som prövningen avser.

För klinisk läkemedelsprövning på människor finns även bestämmelser i lagen (2003:460) om etikprövning av forskning som avser människor. För klinisk läkemedelsprövning på djur finns bestämmelser i djurskyddslagen (1988:534).

För klinisk läkemedelsprövning på människor finns även bestämmelser i lagen (2003:460) om etikprövning av forskning som avser människor. För klinisk läkemedelsprövning på djur finns bestämmelser i djurskyddslagen (2018:000).

Denna lag träder i kraft den 1 april 2019.

BILAGA 3

Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet under förslagspunkt 25

Motion	Motionärer	Yrkanden
25. Motioner som bereds förenklat		
2017/18:70	Markus Wiechel (SD)	
2017/18:176	Markus Wiechel (SD)	
2017/18:315	Stefan Jakobsson (SD)	
2017/18:623	Catharina Bråkenhielm (S)	
2017/18:1000	Carl-Oskar Bohlin (M)	1 och 2
2017/18:1158	Cecilia Widegren (M)	
2017/18:1434	Lotta Finstorp (M)	
2017/18:2122	Markus Wiechel (SD)	1–3
2017/18:2320	Cecilia Widegren (M)	
2017/18:2322	Cecilia Widegren (M)	2 och 9
2017/18:2381	Richard Jomshof (SD)	1–4
2017/18:2385	Richard Jomshof m.fl. (SD)	2
2017/18:2539	Magnus Oscarsson m.fl. (KD)	1, 3 och 9
2017/18:2758	Sofia Arkelsten (M)	
2017/18:3426	Magnus Oscarsson m.fl. (KD)	4
2017/18:3515	Josef Fransson (SD)	
2017/18:3717	Kristina Yngwe m.fl. (C, M, L, KD)	6 och 7
2017/18:3768	Betty Malmberg m.fl. (M)	1 och 2
2017/18:3855	Eskil Erlandsson m.fl. (C)	43
2017/18:3896	Runar Filper och Martin Kinnunen (båda SD)	1